

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΚΤΑΚΤΟΝ
ΣΧΕΔΙΟΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΡΑΣΕΩΣ
1975-1976**

(Ἀναθεώρησις τοῦ Τρίτου Πενταετοῦς
Σχεδίου Ἀναπτύξεως)

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΚΤΑΚΤΟΝ
ΣΧΕΔΙΟΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΡΑΣΕΩΣ
1975-1976**

(Ἀναθεώρησις τοῦ Τρίτου Πενταετοῦς
Σχεδίου Ἀναπτύξεως)

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Είσαγωγή	5
2. Δημιουργηθέντα προβλήματα και ή μέχρι τουδε αντιμετώπισίς των	6
3. Τò "Εκτακτον Σχέδιον	
3.1 "Η ανάγκη "Εκτάκτου Σχεδίου—"Αντικειμενικοί σκοποί και χαρακτηριστικά τούτου	11
3.2 "Η έμφασις και τò μέγεθος του Σχεδίου	14
3.3 Γενική πολιτική	15
3.4 Πολιτική, προγράμματα και έργα κατά τομέα δραστηριότητος	22
4. "Επίλογος	58

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ 1975 - 1976

(Αναθεώρησις τοῦ Τρίτου Πενταετοῦς Σχεδίου Ἀναπτύξεως)

I. Εἰσαγωγή

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1972 ἤρχισεν ἐφαρμοζόμενον τὸ Τρίτον Σχέδιον Ἀναπτύξεως, καλύπτον τὴν περίοδον 1972-1976, διὰ τοῦ ὁποίου ἐτέθησαν νέοι στόχοι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ἐπιτεύξεως περαιτέρω οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου, ἧτις ἐθεμελιώθη καὶ προωθήθη με ἄκρως ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐντεῦθεν.

Τὰ μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἔτη ἐχαρακτηρίζοντο ὑπὸ ἐνὸς ταχείου ρυθμοῦ ἀναπτύξεως, ὅλα δὲ τὰ δεδομένα δεικνύουν ὅτι ἡ Κύπρος διήρξατο μίαν περίοδον εὐημερίας ἄνευ προηγούμενου εἰς τὴν ἱστορίαν της. Κατὰ τὴν περίοδον 1961-1971 τὸ Ἀκαθάριστον Ἐγχώριον Προϊὸν εἰς σταθερὰς τιμὰς ἠϋζάνετο κατὰ 7,1%, τὸ δὲ κατὰ κεφαλὴν Ἀκαθάριστον Ἐθνικὸν Προϊὸν κατὰ 5,9% ἐτησίως. Ἐγένοντο μεγάλα ἐπενδύσεις εἰς ἔργα ὑποδομῆς καθ' ἅπασαν τὴν Νῆσον, ἐνῶ ἡ παραγωγικὴ δυναμικότης τῆς οἰκονομίας εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς ἐνισχύθη, ἐκσυγχρονίσθη καὶ ἐπεξετάθη. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1961-1971, ἡ πραγματικὴ προστιθεμένη ἀξία τοῦ γεωργικοῦ τομέως σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη, ἐνῶ ἐκεῖνη τῆς βιομηχανίας ἠϋζήθη κατὰ 119%. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ τουρισμοῦ ὑπῆρξεν θεαματικὴ. Οἱ ἐπισκεφθέντες τὴν Νῆσον περιηγηταὶ ἠϋζήθησαν ἀπὸ 40.000 τὸ 1961 εἰς 179.000 τὸ 1971 καὶ ἡ Κύπρος κατέστη διεθνὲς τουριστικὸν κέντρον. Ἡ ἄνοδος τῶν εἰσοδημάτων κατέστησε δυνατὴν τὴν οὐσιαστικὴν βελτίωσιν τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν. Τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν ἦτο γενικῶς πλεονασματικόν. Αἱ ἐξαγωγαὶ ἐδιαφοροποιήθησαν καὶ ἠϋζήθησαν, αἱ δὲ εἰσπράξεις ἐξ ἀδήλων πόρων ἐδείκνυον συνεχῆ αὐξησιν. Ὑπῆρχε σταθερὰ εἰσροὴ ξένου κεφαλαίου, τὰ ἀποθέματα ξένου συναλλάγματος δετηροῦντο εἰς ἱκανοποιητικὰ ἐπίπεδα καὶ ἡ συναλλαγματικὴ ἀξία τοῦ νομίσματος σταθερὰ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνέτεινεν εἰς τὴν ἐνδυνάμωσιν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ εἰς τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς Νήσου.

Εἶναι γεγονός ὅτι κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τοῦ Τρίτου Σχεδίου αἱ δυσμενεῖς διεθνεῖς οἰκονομικαὶ ἐξελίξεις (πληθωρισμός, νομισματικαὶ ἀναταραχαί, ἀλλαγαὶ εἰς τοὺς ὅρους ἐμπορίου, ὕφεσις εἰς ὠρισμένης χώρας) ὡς καὶ αἱ συνεχεῖς ἀνομβρίαι εἰς τὴν Νῆσον εἶχον τὰς ἐπιπτώσεις τῶν ἐπὶ τῆς Κυπριακῆς οἰκονομίας. Ἐν τούτοις ἡ οἰκονομία παρέμεινε κατὰ βάσιν ὑγιὴς καὶ ἀνθεκτικὴ, διὰ τῆς λήψεως δὲ ὠρισμένων διορθωτικῶν μέτρων, μερικὰ τῶν ὁποίων εἶχον ἀρχίσει ἐφαρμοζόμενα, θὰ καθίστατο δυνατὴ ἡ ὑπερπήδησις τῶν ἐμποδίων καὶ ἡ συνέχισις τῆς ἀνοδικῆς πορείας.

Ἡ Τουρκικὴ εἰσβολή, ὅμως, ἀνέκοψε τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν, διὰ τὴν ἐπίτευξιν καὶ σταθεροποίησιν τῆς ὁποίας κατεβλήθησαν τόσαι προσπάθειαι καὶ ἀντ' αὐτῆς ἐδημιούργησε τεράστια οἰκονομικὰ καὶ ἄλλα προβλήματα ἐπιβιώσεως. Αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς εἰσβολῆς εἶναι καλῶς γνωσταί. Κατελήφθησαν τὰ 40% περίπου τοῦ Κυπριακοῦ ἐδάφους, περιλαμβανομένων περιοχῶν ἐκ τῶν πλέον παραγωγικῶν καὶ ἀνεπτυγμένων. Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ 1972 ποσοστὸν

πέριξ τῶν 70% τῆς συνολικῆς ἀκαθαρίστου παραγωγῆς τῆς χώρας προῆλθεν ἀπὸ τὰς περιοχὰς αὐτὰς ἢ συνορευούσας ἐπιρρεασθείσας περιοχὰς. Ἐπιπλέον κατελήφθη τεράστιος πλοῦτος παγίου ὕλικου κεφαλαίου, παραγωγικῶν καὶ φυσικῶν πόρων ὑπὸ μορφήν ξενοδοχείων καὶ ἄλλων ξενοδοχειακῶν καταλυμάτων, οἰκιῶν, ἐργοστασίων, κήπων, καλλιεργησίμου καὶ ἀρδευομένης γονίμου γῆς, μεταλλευτικοῦ καὶ λατομικοῦ πλοῦτου, ὑδατίνων πόρων, ἀνεκτιμήτου ἀξίας τουριστικῆς γῆς, κλπ. Ἡ ἀξία τῆς γῆς καὶ τῶν ἐπενδύσεων παγίου ὕλικου κεφαλαίου, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς Ἑλλάδας Κυπρίους εἰς τὰς Τουρκοκρατούμενας περιοχὰς ὑπολογίζεται εἰς £2,5 δισεκ.

2. Δημιουργηθέντα προβλήματα καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἀντιμετώπισις τῶν

Τὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησεν ἡ Τουρκικὴ εἰσβολὴ ὡς καὶ αἱ μέχρι τοῦδε Κυβερνητικαὶ ἐνέργειαι πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἀκολούθως:—

(α) Ἐκτοπισθέντες καὶ δυσπραγοῦντες

Τὸ σημαντικώτερον πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη ὡς ἀποτέλεσμα τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς εἶναι τὸ προσφυγικὸν καὶ γενικῶς τὸ πρόβλημα τῆς βιαίας μετακινήσεως μεγάλου μέρους τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τὰς ἐστίας, τὰς περιουσίας καὶ τὰς παραγωγικὰς τῆς ἀσχολίας. Πέριξ τῶν 200.000 Ἑλλήνων Κυπρίων ἦτοι τὰ 40% τοῦ συνόλου ἐξηναγκάσθησαν ὑπὸ τῶν εἰσβολέων νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς ἐστίας τῶν, τὰς εἰρηνικὰς τῶν ἀσχολίας καὶ νὰ ζητήσουν καταφύγιον εἰς προσφυγικοὺς καταυλισμοὺς ἢ εἰς πρόχειρα καταλύματα εἰς τὰς ἐλευθέρως περιοχὰς, πλεῖστοι δὲ τῶν Τουρκοκυπρίων ἠναγκάσθησαν διὰ διαφόρων μέσων ὑπὸ τῆς ἡγεσίας τῶν νὰ μετακινηθοῦν εἰς τὰς καταληφθείσας περιοχὰς.

Πρωταρχικὸν μέλημα τῆς Κυβερνήσεως ὑπῆρξε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀνακούφισις καὶ ἡ παροχὴ βοήθειας πρὸς τοὺς ἐκτοπισθέντας. Πρὸς ἀποτελεσματικώτεραν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τούτου συνεστήθη εἰδικὴ Ἑπιτροπὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνετέθη ἡ φροντίς διὰ τὴν διατροφὴν, στέγασιν καὶ ἀπασχόλησιν τῶν ἐκτοπισθέντων ἐν συνεργασίᾳ μὲ ἄλλας ἀρμοδίας Κρατικὰς Ἑπιτροπὰς. Συνεστήθη ὡσαύτως Εἰδικὸν Ταμεῖον Ἀνακουφίσεως Ἐκτοπισθέντων. Εἰς τὸ Ταμεῖον αὐτὸ κατατίθενται αἱ εἰσπράξεις δυνάμει διαφόρων νόμων καὶ ἐθελοντικαὶ συνεισφοραὶ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν καλυτέρας ὀργανώσεως, προωθήσεως καὶ παρακολουθήσεως τῶν ἐράνων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, συνεστήθησαν εἰς ὠρισμένας χώρας (Ἡνωμένον Βασίλειον, Η.Π.Α.) εἰδικὰ γραφεῖα καὶ ἐνεγράφησαν εἰδικὰ Ταμεῖα δυνάμει τῶν περὶ Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων Νόμων τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τέλος, διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν δυσπραγούντων, ἐθεσπίσθη ὁ περὶ Δημοσίων Βοηθημάτων Νόμος διὰ τοῦ ὁποίου ἐξασφαλίζεται ἡ παροχὴ δημοσίου βοηθήματος εἰς πρόσωπα τῶν ὁποίων τὸ εἰσόδημα καὶ οἱ οἰκονομικοὶ πόροι δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν κάλυψιν τῶν βασικῶν ἀναγκῶν αὐτῶν, μέτρον τὸ ὁποῖον, μεταξὺ ἄλλων, ἐγγυᾶται τὴν ἐπιβίωσιν ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ. Σημειωτέον ὅτι τὰ σχέδια ἀνακουφίσεως καλύπτουν καὶ τοὺς Τουρκοκυπρίους τοὺς διαβιοῦντας εἰς τὰς ἐλευθέρως περιοχὰς, καθὼς καὶ τοὺς ἐγκλωβισμένους Ἑλλήνας Κυπρίους εἰς τὰς Τουρκοκρατούμενας περιοχὰς.

(β) Γενική και σοβαρά μείωσις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος

Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ὑπὸ τοῦ εἰσβολῆς καταλήψεως μεγάλου μέρους τῶν παραγωγικῶν μονάδων καὶ πόρων τῆς Νήσου καὶ τῆς κατ' ἀκολουθίαν μειώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν εἰσοδημάτων γενικῶς, τῆς ἔξαρθρώσεως πλείστων διευκολύνσεων καὶ διατομεακῶν σχέσεων καὶ τῆς ἀβεβαιότητος ἢ ὁποῖα ἐδημιουργήθη, παρετηρήθη σοβαρά κάμψις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς ὥστε πλείστοι ὅσοι συντελεστοὶ παραγωγῆς εἰς τὴν λοιπὴν Κύπρον νὰ περιέλθουν εἰς ἀδράνειαν μὲ σωρευτικὰς ἐπιπτώσεις.

Ἡ κατάστασις αὕτη συνεκρατήθη διὰ σειρᾶς γενικῶν καὶ εἰδικῶν μέτρων. Ἐν πρώτοις ἐπεταχύνθη καὶ ἐπεξετάθη ἡ ἐκτέλεσις Κυβερνητικῶν ἔργων, τόσον ἐκείνων τὰ ὁποῖα περιλαμβάνοντο εἰς τὸν Προϋπολογισμὸν Ἀναπτύξεως ὅσον καὶ ἐντελῶς νέων ἔργων. Ἡ δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Τομέως ζήτησις σκοπὸν εἶχε τὴν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτεραν ἀντιρρόπησιν τῆς μειωμένης ζήτησεως τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως. Παρὰ τὴν ἐλήφθησαν μέτρα ἐνθαρρύνσεως καὶ ὑποβοηθήσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως πρὸς ἐπαναδραστηριοποίησιν. Π.χ. πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς τραπεζικῆς δανειοδοτήσεως πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα ἐμειώθη τὸ ποσοστὸν τῆς ἀπαιτουμένης παρὰ Τραπεζῶν ρευστότητος καὶ εἰσήχθη σύστημα ποινῶν διὰ τὰς Τραπεζὰς αἱ ὁποῖαι τείνουν νὰ διατηροῦν ὑπερβάλλουσαν ρευστότητα. Διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν, μὲ ἱκανοποιητικὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα, σχέδιον παροχῆς Κυβερνητικῆς ἐγγυήσεως διὰ δάνεια παρεχόμενα ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν πρὸς ἰδιώτας εἰς τομεῖς προτεραιότητος. Ὑπεβοηθήθη ἡ Τράπεζα Ἀναπτύξεως εἰς τὴν ἔκδοσιν ὁμολογιακοῦ δανείου ὕψους £1 ἑκ. διὰ σκοποῦς χρηματοδοτήσεως τομέων προτεραιότητος. Τὰ ἐπιτόκια τραπεζικῶν δανείων ἐρρυθμίσθησαν. Ἐν συνεχείᾳ καὶ ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου ἐδημιουργήθη παρὰ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς Εἰδικὸν Ταμεῖον πρὸς χρηματοδότησιν ἔργων εἰς τομεῖς προτεραιότητος (οἰκοδομικόν, βιομηχανικόν). Οἱ ἀρχικοὶ πόροι τοῦ Ταμεῖου, ὕψους £6 ἑκ. περίπου, προήλθον ἐκ τῆς διοχετεύσεως πρὸς αὐτὸ 3% τῶν ὀλικῶν καταθέσεων τῶν Τραπεζῶν.

(γ) Ἀνεργία

Μετὰ τὸ προσφυγικὸν τὸ σοβαρώτερον πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἡ Τουρκικὴ εἰσβολὴ εἶναι ἀσφαλῶς τὸ ἀνεργιακὸν πρόβλημα. Ὑστερα ἀπὸ μίαν δεκαετίαν καὶ πλέον συνεχοῦς ὑπάρξεως συνθηκῶν πλήρους ἀπασχολήσεως, μετὰ τὴν εἰσβολὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγεγραμμένων ἀνέργων ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν 25.000 ἢτοι 12% τοῦ οἰκονομικῶς ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐλευθέρων περιοχῶν, ἐνῶ οἱ μὴ ἐγγεγραμμένοι ἀνεργοὶ δυνατόν νὰ ἀνέρχωνται εἰς ἄλλους τόσους, ἢ δὲ ὑποαπασχόλησις ηὐξήθη σημαντικῶς.

Πέραν τῶν διαφόρων ἄλλων μέτρων τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπαναδραστηριοποιήσεως τῆς οἰκονομίας, τὰ ὁποῖα ἐξυπηρετοῦν καὶ τὴν ἀπάμβλυσιν τοῦ ἀνεργιακοῦ προβλήματος, ἐλήφθησαν ἐπίσης συγκεκριμένα μέτρα ρυθμίσεως τῶν σχέσεων ἐργοδοτῶν καὶ ἐργοδοτουμένων ὑπὸ τὰς δημιουργηθείσας συνθήκας πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνακοπῆς περαιτέρω μεγεθύνσεως τοῦ ἀνεργιακοῦ προβλήματος καὶ αὐξήσεως τῆς ἀπασχολήσεως. Π.χ. διὰ τὴν ρύθμισιν τοῦ θέματος τῆς αὐθαιρέτου καὶ μονομεροῦς ἀπολύσεως ἐργοδοτουμένων ὑπὸ τῶν ἐργοδοτῶν εἰσήχθη ὁ περὶ Τερματισμοῦ Ἀπασχολήσεως (Προσωριναί

Περιοριστικά Διατάξεις) Νόμος του 1974, ὅστις προνοεῖ περὶ τῆς διαδικασίας καὶ τῶν ὄρων τερματισμοῦ ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ. Ὡσαύτως ἡ περικοπὴ τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐργοδοτούμενων βάσει τοῦ περι Ἀμοιβῶν (Προσωρινὴ Μείωσις) Νόμου τοῦ 1974 γίνεται πρὸς ὄφελος τῆς ἐπιχειρήσεως ἐὰν αὕτη χαρακτηρισθῆ ὡς πληγείσα, τοῦτο δὲ ἵνα δυνηθῆ νὰ διατηρήσῃ ἢ καὶ νὰ αὐξήσῃ τὸ προσωπικόν της. Ἐπίσης διὰ διαφόρων ἀποφάσεων διηυθετήθη ἢ ἐπὶ προγραμματισμένης βάσεως προσωρινὴ ἀπασχόλησις Κυπρίων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ἐφηρμόσθη σχέδιον ἀπασχολήσεως ἐκτοπισθέντων εἰς τὴν χειροτεχνίαν-οἰκοτεχνίαν κλπ.

(δ) Μείωσις τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητος

Πέραν τῆς μειώσεως τῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως, ἡ κατάληψις τοῦ βορείου τμήματος τῆς Νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν σοβαρὸν περιορισμὸν τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητος τῆς Κύπρου. Π.χ. εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ εὐρέος γεωργικοῦ τομέως ἡ καταληφθεῖσα περιοχὴ περιλαμβάνει σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν σιτηροπαραγωγικὴν πεδιάδα τῆς Μεσαορίας, τὴν Καρπασίαν μὲ τὴν καπνοκαλλιέργειάν της, τὴν πλουσίαν εἰς τὴν παραγωγὴν ἐσπεριδοειδῶν, ἐλαίων καὶ χαρουπιῶν Ἐπαρχίαν Κυρηνείας καὶ τὴν εὐφορον πεδιάδα τῆς Μόρφου μὲ τοὺς ἀνεπτυγμένους κήπους ἐσπεριδοειδῶν. Πέραν τῶν τεραστίων τούτων κεφαλαιουχικῶν πόρων, μεγάλαι ἄλλαι γεωργικαὶ ἐπενδύσεις κατελήφθησαν διὰ τῆς βίας. Κεφαλαιουχικαὶ ἐπενδύσεις ὑπὸ μορφήν γεωργικῶν μηχανημάτων, ζῶων, κτηνοτροφικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἐξοπλισμοῦ ἀξίας πέραν τῶν £26 ἐκ. περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ εἰσβολέως. Πέραν τῶν 45 τετρ. μιλίων κήπων ἐσπεριδοειδῶν ἤτοι 80% καὶ πλέον τῆς ὀλικῆς ἐκτάσεως γῆς καλλιεργουμένης διὰ τοιοῦτων δένδρων ἀντιμετωπίζουσι σοβαρὸν κίνδυνον ἀνεπανορθώτου καταστροφῆς. Ἐκατοντάδες χιλιάδες ζῶων παρέμειναν εἰς τὰς κατεχομένας περιοχάς. Τέλος ἕκτασις περίξ τῶν 100 τετρ. μιλίων δάσους ἤτοι τὸ 1/5 τῶν κυρίων Κρατικῶν δασῶν κατεστράφη ὑπὸ τῶν βομβαρδισμῶν.

Εἰς τὸν τομέα τῶν μεταλλείων καὶ λατομείων κατελήφθησαν κεφαλαιουχικαὶ ἐγκαταστάσεις καὶ ἐξοπλισμὸς ἀξίας περίξ τῶν £16 ἐκ. ἤτοι τὰ 43% περίπου τῶν συνολικῶν ἐπενδύσεων τοῦ τομέως.

Πέραν τῆς καταστροφῆς ἀριθμοῦ ἐργοστασίων, ἡ ἀξία τῶν μηχανημάτων καὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν καταληφθεισῶν βιομηχανιῶν ὑπολογίζεται συντηρητικῶς εἰς £36 ἐκ. Ἐπιπροσθέτως ἡ ἀξία ἐγκαταλειφθέντων ἀποθεμάτων τελικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ πρώτων ὑλῶν ὑπολογίζεται εἰς £19 ἐκ.

Ὁ τουρισμὸς ἐπίσης ἐπλήγη βαρῦτατα. Αἱ κεφαλαιουχικαὶ ἐπενδύσεις εἰς τὸν τουριστικὸν τομέα ἀνέρχονται εἰς £92 ἐκ. (Ξενοδοχειακὰ κλῖναι, βοηθητικαὶ δραστηριότητες). Ποσοστὸν 61% τῶν περιουσιακῶν τούτων στοιχείων εὐρίσκεται τώρα ὑπὸ Τουρκικὸν ἔλεγχον. Αἱ κατεχόμεναι περιοχαὶ περιλαμβάνουν τὰ δύο δημοφιλεῖς τουριστικὰ κέντρα τῆς Ἀμμοχώστου καὶ τῆς Κυρηνείας, τὰ ὁποῖα πρὸ τῆς εἰσβολῆς προσεῖλκυον τὰ 75% τῶν τουριστῶν τῶν διαμενόντων εἰς ξενοδοχεῖα.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολύτου ἀναγκαίας παραγωγικῆς δυναμικότητος ἐλήφθησαν μέχρι τοῦδε διάφορα μέτρα, ὠρισμένα ἐκ τῶν ὁποίων ἀνεφέρθησαν ἤδη. Σύντομος ἀνασκόπησις τῆς προόδου εἰς τὴν προώθησιν νέων ἔργων

καὶ προγραμμάτων εἰς βασικοὺς τομεῖς δραστηριότητος ἐντὸς τοῦ προγράμματος ἐπαναδραστηριοποιήσεως τῆς οἰκονομίας ἔχει ὡς ἑξῆς:—

Εἰς τὸν τομέα τῶν μεταλλείων καὶ λατομείων ἐσυνεχίσθη τὸ πρόγραμμα γεωλογικῆς ἐπισκοπήσεως καὶ ἐρεύνης μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν ἐπὶ τῆς ἐπισημάνσεως νέων περιοχῶν λατομικῶν ὑλικῶν, δεδομένου ὅτι ὁ τομεὺς τῶν λατομείων ὑπῆρξεν εἰς τῶν πλέον πληγέντων τομέων λόγῳ τῆς εἰσβολῆς.

Ὁ γεωργικὸς τομεὺς ἔτυχεν ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Πέραν τῶν συνήθων δραστηριοτήτων καὶ ἐγκεκριμένων σχεδίων καὶ ποσῶν, ἐνεκρίθησαν πρόσθετοι πιστώσεις διὰ δανειοδότησιν γεωργῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ἰδρύσεως θερμοκηπίων πρωϊμῶν λαχανικῶν, καλλιέργειας σιτηρῶν καὶ λαχανικῶν, ἀγορᾶς ζωοτροφῶν, ζώων καὶ ἰδρύσεως ἢ ἐπεκτάσεως ὑποστατικῶν, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἐπιχορήγησιν κριθῆς (κατὰ 50%) διὰ τὰ ζῶα ἐκτοπισθέντων. Σημειωτέον ὅτι μέγα μέρος ἐκ τῶν ὡς ἄνω δανείων διετέθη εἰς γεωργοκτηνοτρόφους ἄνευ τῆς συνήθους ἐγγυήσεως, εἰς περιπτώσεις ἰδίως ἐκτοπισθέντων, οἱ ὅποιοι δὲν διαθέτουν τοιαύτην ἐγγύησιν. Ἦρχισεν ἡ καταγραφή τῶν μὴ καλλιεργουμένων γαιῶν πρὸς τὸν σκοπὸν προωθήσεως τῆς ἀξιοποιήσεώς των. Ἐνεκρίθησαν πρόσθετοι πιστώσεις διὰ τὴν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀγορὰν καὶ διάσωσιν ἐπιλέκτων φυλῶν ζώων, ἰδρῦθησαν νέοι κτηνιατρικοὶ σταθμοί, ὠργανώθησαν κινητὰ κτηνιατρικὰ συνεργεῖα καὶ ἐγένετο ἐμβολιασμὸς ὄλων τῶν ζώων πρὸς πρόληψιν εἰσαγωγῆς διαφόρων ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν. Παρεχωρήθησαν πρόσθετα δάνεια πρὸς τοὺς ἀλιεῖς τῆς περιοχῆς Πάφου, τῶν ὁποίων αἱ λέμβοι κατεστράφησαν ἐκ τῶν βομβαρδισμῶν, ὡς ἐπίσης καὶ δάνεια πρὸς τοὺς ἐκ τῶν Τουρκοκρατουμένων περιοχῶν προερχομένους ἀλιεῖς δι' ἀναπλήρωσιν τῶν καταληφθεισῶν ἢ καταστραφεισῶν λέμβων των. Τέλος, καθηρτίσθη καὶ ἐφαρμόζεται ἐπεῖγον σχέδιον ὑλοτομήσεως τῶν ἐκ πυρκαϊῶν καταστραφέντων δασῶν Πάφου. Ἐν τῷ μεταξύ ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐργοστασίου τῶν Δασικῶν Βιομηχανιῶν πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς σημαντικῆς ταύτης πρώτης ὕλης. Εἰς τὸν τομέα τῆς ὑδατικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ἐκτέλεσις τῶν διαφόρων ἐγκεκριμένων ἔργων εὐρίσκεται εἰς πλήρη δραστηριοποίησιν, ἐνεκρίθη δὲ καὶ ἤρχισεν ἡ ἐκτέλεσις νέων μικρῶν καὶ μεγάλων ἀρδευτικῶν ἔργων, περιλαμβανομένης τῆς διανομῆς τοῦ ὕδατος ὑδατοφρακτῶν, ὑδατοπρομηθείας, ἀνορύξεως καὶ ἀξιοποιήσεως νέων διατρήσεων πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπεκτάσεως τῶν ἀρδευομένων γαιῶν.

Ἄλλοι τομεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη ἰδιαιτέρα ἔμφασις πρὸς κάλυψιν δημιουργηθέντων κενῶν λόγῳ τῆς εἰσβολῆς καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀπασχολήσεως ἀνέργων, εἶναι οἱ τομεῖς τῆς ὁδοποιίας, τῶν λιμένων καὶ τῶν ἀεροπορικῶν διευκολύνσεων. Ἡ κατασκευὴ νέων καὶ ἡ βελτίωσις ὑφισταμένων ὁδῶν ἐσυνεχίσθη, ἐνεκρίθησαν δὲ πρόσθετοι πιστώσεις τόσον πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν ἐπὶ συνεχιζομένων ἔργων ὅσον καὶ πρὸς διάνοξιν νέων ὁδῶν καὶ βελτίωσιν ὑφισταμένων. Πρόσθετοι πιστώσεις ἐνεκρίθησαν διὰ τὴν συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν νέων ἔργων εἰς τὸν λιμένα Λεμεσοῦ μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν δημιουργίαν προσθέτου ἀποθηκευτικοῦ χώρου. Ἡ δημιουργία προσθέτου ἀποθηκευτικοῦ χώρου καὶ ἄλλαι ἐργασίαι ἤρχισαν καὶ εἰς τὸν λιμένα Λάρνακος. Τέλος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀεροπορικὰς συγκοινωνίας ἐξητάσθησαν διάφοροι λύσεις, ἀπεφασίσθη δέ, ὡς προσωρινὸν μέτρον, ἡ βελτίωσις καὶ χρησιμοποίησις τοῦ παλαιοῦ διαύλου παρὰ τὴν Ἀλυκὴν Λάρνακος. Τὸ ἔργον ἀπεπερατώθη καὶ ἐτέθη ἡδη εἰς λειτουργίαν.

(ε) Συναλλαγματικοί Πόροι

Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς μειώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν δημιουργηθεισῶν συνθηκῶν γενικῶς, αἱ εἰσπράξεις ξένου συναλλάγματος ἔχουν ἐπίσης ἐπηρεασθῆ δυσμενῶς. Αἱ ἐξαγωγαὶ γεωργικῶν προϊόντων παραγομένων εἰς κατεχομένης περιοχᾶς ἀνήρχοντο εἰς 60% περίπου τῶν ὀλικῶν ἐξαγωγῶν τοιούτων προϊόντων καὶ 42% τῶν ὀλικῶν ἐγχωρίων ἐξαγωγῶν. Αἱ ἐξαγωγαὶ μεταλλευμάτων ἐκ τῶν ὑπὸ κατοχὴν περιοχῶν ἀντεπροσώπευον τὰ 43% τῶν ὀλικῶν ἐξαγωγῶν μεταλλευμάτων καὶ τὰ 10% τῶν ὀλικῶν ἐγχωρίων ἐξαγωγῶν. Ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας ὁ τουρισμὸς ἀνεμένετο τὸ 1974 νὰ ἀποδώσῃ £30 ἑκ. εἰς ξένον συνάλλαγμα, πλὴν ὅμως £16 ἑκ. ἀπωλέσθησαν παρ' ὅλον ὅτι τὸ ἥμισυ τοῦ ἔτους ὑπῆρξεν περίοδος καλῆς τουριστικῆς κινήσεως.

Βεβαίως, παραλλήλως πρὸς τὴν ἀπώλειαν σοβαρῶν πηγῶν ξένου συναλλάγματος, λόγω τῆς μειώσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως καὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἐν γένει ἐμειώθησαν ὡσαύτως αἱ εἰσαγωγαὶ μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα τὴν συγκράτησιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ἐντὸς ἀποδεκτῶν περιθωρίων. Ἡ κατάσταση ἀναφορικῶς πρὸς τὰ συναλλαγματικὰ ἀποθέματα εἶναι τοιαύτη ὡστε νὰ ἀφήνῃ περιθώρια περαιτέρω ἐπαναδραστηριοποιήσεως. Ἐν τούτοις σοβαρὸν μέλημα τῆς Κυβερνήσεως ὑπῆρξεν καὶ παραμένει ἡ ἐπέκτασις καὶ ἀνάπτυξις τῶν πηγῶν ξένου συναλλάγματος. Ἡδη ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν σχέδιον παροχῆς ἐγγυήσεως δι' ἐξαγωγὰς βιομηχανικῶν προϊόντων πρὸς προώθησιν τῶν ἐξαγωγῶν τοιούτων προϊόντων, καταβάλλονται δὲ συντονισμέναι προσπάθειαι παροχῆς πληρεστέρων ἀεροπορικῶν καὶ ἄλλων διευκολύνσεων δι' ἐξαγωγὰς. Ἐμειώθησαν οἱ δασμοὶ διαφόρων προϊόντων ἰδιαιτέρως πρῶτων ὑλῶν, κυρίως, πρὸς τὸν σκοπὸν μειώσεως τοῦ κόστους παραγωγῆς ἐξαγωγίμων προϊόντων.

Ἐξ ἄλλου διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων ἐμειώθη τὸ διὰ ταξιδιωτικοὺς σκοποὺς παρεχόμενον συνάλλαγμα. Κατεβλήθησαν ὡσαύτως καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ καταβάλλονται προσπάθειαι διὰ τὴν προσέλκυσιν ξένου κεφαλαίου καὶ τουριστῶν, τὴν σύναψιν ἐξωτερικῶν δανείων καὶ τὴν ἐξασφάλισιν χορηγιῶν. Εἰς ἀρκετὰς περιπτώσεις αἱ προσπάθειαι ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας. Συναφῶς ἀναφέρεται ἰδιαιτέρως ἡ ἐξ Ἑλλάδος παρασχεθεῖσα βοήθεια.

(στ) Οἰκονομικὰ βάρη διαφόρων τάξεων τοῦ λαοῦ

Ἡ προσφυγοποίησις μεγάλου ἀριθμοῦ προσώπων καθὼς καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐξαθλίωσις ἄλλων λόγω τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς καθιστᾶ προβληματικὴν τὴν ἐπιβίωσιν πολλῶν οἰκογενειῶν ἄνευ τῆς μερίμνης τῆς ὀργανωμένης κοινωνίας, τοῦ Κράτους. Τοῦτο καθιστᾶ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην δικαιοτέρας κατανομῆς τῶν δημιουργηθέντων οἰκονομικῶν βαρῶν μεταξὺ ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ. Ἡδη διὰ σειράς νομοθετημάτων ἐμειώθησαν ὅλαι αἱ μορφαὶ χρηματικῶν εἰσοδημάτων ἵνα (α) ταῦτα συνάδουν πρὸς τὴν μειωμένην πραγματικὴν παραγωγὴν καὶ (β) γίνῃ δικαιοτέρα κατανομή τοῦ εἰσοδήματος μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ λαοῦ. Ἐν πρώτοις ἐμειώθησαν διὰ τοῦ περὶ Ἀμοιβῶν (Προσωρινῆ Μείωσις) Νόμου τοῦ 1974 αἱ ἐκ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν ἀμοιβαὶ (ἐξαιρουμένων τῶν χαμηλῶν εἰσοδημάτων) μέχρι 25%. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἀποκοπὴ αὕτη μεταβιβάζεται εἰς τὸ Ταμεῖον Ἀνακουφίσεως Ἐκτοπισθέντων καὶ Παθόντων, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἐπιχείρησις χαρακτηρισθῇ ὡς

πληγείσα βάσει τοῦ Νόμου. Διὰ τοῦ περὶ Ἑκτάκτου Εἰσφορᾶς (Προσωριναὶ Διατάξεις) Νόμου τοῦ 1974, ἀνάλογος εἰσφορὰ ἐπεβλήθη καὶ ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων ἐκ μὴ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐτέρα μορφή εἰσοδήματος ἣτις ἐμειώθη ἢ ἐρρυθμίσθη διὰ νομοθεσίας εἶναι τὰ ἐνοίκια κατοικιῶν καὶ ὑποστατικῶν ἐργασίας. Εἰσήχθη νομοθεσία περὶ ἀνακουφίσεως ὀφειλετῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ νομοθεσία περὶ καταβολῆς δημοσίων βοηθημάτων καὶ προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν εἰς πρόσωπα χρῆζοντα βοήθειας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγένετο ἀναφορὰ προηγουμένως. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι διὰ διαφόρων ἀποφάσεων τῆς Κυβερνήσεως ἢ ἀντιμετώπισις τῶν προβλημάτων ἐκτοπισθέντων καὶ δεινοπαθόντων ἐτέθη ἐπὶ τοιαύτης βάσεως, ὥστε ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ διασωθοῦν ὠρισμένοι κοινωνικοὶ θεσμοί, ὡς εἶναι τὸ Ταμεῖον Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀνακούφισις τῶν δυσπραγούντων γενικῶς νὰ εἶναι ἐνιαία. Στόχος τῶν διευθετήσεων τούτων εἶναι καὶ ἡ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα ἐπανένταξις τῶν ἐπηρεασθέντων εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν.

(ζ) Δημοσιονομικὴ Κατάστασις

Σοβαρὸς ἀνασταλτικὸς παράγων εἰς τὴν προσπάθειαν ἀνασυγκροτήσεως καὶ τονώσεως τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος εἶναι καὶ ἡ ἔλλειμματικότης τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ, ἡ ὁποία κατέστη αἰσθητὴ μετὰ τὴν Τουρκικὴν εἰσβολήν. Ἡ ἀπότομος μείωσις τῶν ἐσόδων τοῦ δημοσίου τομέως, λόγῳ, κυρίως, τῆς πτώσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ εἰσοδήματος γενικῶς, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν δημιουργηθεῖσαν ἀνάγκην σημαντικῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν διὰ τὴν παροχὴν βοήθειας πρὸς τοὺς ἐκτοπισθέντας καὶ δυσπραγοῦντας, ἀναμένεται νὰ δημιουργήσῃ σοβαρὰτερα ἑλλείμματα εἰς τοὺς Κρατικοὺς Προϋπολογισμοὺς. Ἡ κατάστασις αὕτη περιορίζει τὸ μέγεθος τῶν ἀναληφθησομένων κρατικῶν ἐπενδύσεων. Ἐν τούτοις, ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ διστάσῃ, ἐντὸς τῶν ἐπιτρεπτῶν ὁρίων, νὰ χωρήσῃ διὰ κρατικῶν ἐπενδύσεων εἰς τὴν τόνωσιν τῆς μειωθείσης ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως, ἐνῶ συγχρόνως θὰ καταβάλῃ προσπάθειαν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν πόρων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ ἐπιθυμητοῦ ὕψους ἐπενδύσεων.

3. Τὸ Ἑκτακτὸν Σχέδιον

3.1 Ἡ ἀνάγκη Ἑκτάκτου Σχεδίου—Ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ καὶ χαρακτηριστικὰ τούτου

Γενικῶς, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ὡς ἄνω ποικίλων μέτρων καὶ ἐνεργειῶν πρὸς ἀνασύνταξιν καὶ ἐπαναδραστηριοποίησιν τῆς οἰκονομίας παρουσιάζονται τώρα σημεῖα ἀνανήψεως ταύτης. Ἡ οἰκονομία συνεκρατήθη ἀπὸ περαιτέρω πτώσιν. Ἐν τούτοις, ἡ κατάστασις ὡς ἐμφανίζεται σήμερον εἶναι δυσχερῆς. Ἀνεξαρτήτως, ὅμως, τῶν σοβαρωτάτων δυσχερειῶν, ἡ πλέον ἐνδεδειγμένη πολιτικὴ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ διὰ παντὸς μέσου ἐπαναδραστηριοποίησις τῆς οἰκονομίας μέχρι τοῦ μεγίστου δυνατοῦ βαθμοῦ.

Μετὰ τὴν Τουρκικὴν εἰσβολὴν αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι καὶ τὰ δεδομένα ἠλλαξαν ἄρδην καὶ συνεπῶς ἡ βᾶσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθη ἡ ἐκπόνησις τοῦ Τρίτου Πενταετοῦς Σχεδίου καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ σκοποὶ καὶ στόχοι τούτου ἔπαυσαν νὰ ἰσχύουν. Ὅθεν παρίσταται ἀνάγκη ἀναπροσαρμογῆς τοῦ Σχεδίου διὰ τῆς διαγραφῆς νέων στόχων καὶ τῆς ἐπεξεργασίας καὶ υἱοθετήσεως νέων προγραμμάτων καὶ μέτρων πολιτικῆς προσηρμοσμένων πρὸς τὰ νέα δεδομένα. Τὸ οὕτω ἀναπροσαρ-

μοσθὲν Σχέδιον θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην εὐέλικτον, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως χρονικῆς καλύψεως ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς μέσων πρὸς ἐπίτευξιν τεθησομένων στόχων, ὥστε νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ μεταβαλλόμεναι συνθηκαὶ εἰς τὴν ρευστὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν διερχόμεθα. Ἡ ἀνάγκη ἐντατικοποιήσεως τῶν προσπαθειῶν ἀνασυγκροτήσεως τῆς οἰκονομίας ἐπὶ τῇ βάσει ἐνὸς περιεκτικοῦ προγράμματος δράσεως, ἀντὶ τῆς μέχρι τοῦδε ἀναλήψεως διαφόρων ἐνεργειῶν *ad hoc* εἶναι ἐπιτακτικὴ. Ἡ ὅλη προσπάθεια θὰ πρέπει νὰ τεθῆ ἐπὶ μιᾶς πλέον προγραμματισμένης καὶ συντονισμένης βάσεως· ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη ἐνὸς Ἐκτάκτου Σχεδίου Οἰκονομικῆς Δράσεως.

Οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τοῦ Σχεδίου, οἱ ὁποῖοι ἀπορρέουν ἀπὸ τὰ βασικὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθησαν μετὰ τὴν Τουρκικὴν εἰσβολήν, ὡς ἀνελύθησαν περιληπτικῶς ἀνωτέρω, εἶναι :—

(α) Ἡ δημιουργία εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ἀτόμων. Ὁ σκοπὸς οὗτος εἶναι ὁ πλέον βασικός. Θὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ ἀπασχόλησις ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ ἀνέργων (δημόσιος—ιδιωτικὸς τομεύς).

(β) Ἡ ἀναπλήρωσις ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέρου μέρους τῆς ἀπολεσθείσης παραγωγῆς, ἰδιαιτέρως δὲ βασικῶν εἰδῶν διατροφῆς, πρώτων ὑλῶν καὶ ἐξαγωγίμων προϊόντων.

(γ) Ἡ ἀναπλήρωσις καὶ ἐξοικονόμησις ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων· καὶ

(δ) Ἡ δικαιότερα κατανομή τῶν ἐκ τῆς ἐκτάκτου καταστάσεως οἰκονομικῶν βαρῶν καὶ ἡ ἐξασφάλισις ἐνὸς κατωτάτου ἀποδεκτοῦ ἐπιπέδου διαβίωσεως δι' ὁλόκληρον τὸν πληθυσμόν.

Τὸ Σχέδιον ἔχει τὰ κάτωθι χαρακτηριστικά :—

- (i) Λόγω τῶν διαμορφωθείσων συνθηκῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαθεσιμότητα τῶν κυριωτέρων συντελεστῶν παραγωγῆς, τὸ Σχέδιον ἀντικατοπτρίζει μίαν προσπάθειαν τεχνολογικῆς ἀναπροσαρμογῆς ἀπὸ πλευρᾶς παραγωγικῆς διαδικασίας. Ἡ ἐπιδιωκομένη μορφή τῆς τεχνολογικῆς ἀναπροσαρμογῆς ἀφορᾷ, κυρίως, τὴν υἱοθέτησιν πολιτικῆς ἐντάσεως ἐργασίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς κεφαλαιουχικοὺς πόρους καὶ τὰς προσφερομένας δι' ἀνάπτυξιν ἐκτάσεις γῆς, χωρὶς βεβαίως νὰ παραγνωρίζεται ἡ βιωσιμότης τῶν προωθουμένων ἔργων· θὰ καταβληθῆ ἐπομένως προσπάθεια ἐπιλογῆς ἐκείνων ἐκ τῶν ἔργων καὶ προγραμμάτων ἢ τοιαύτης διαμορφώσεως τῶν συνεχιζομένων ἔργων, ὥστε κατὰ τὸ δυνατόν ἢ κατὰ μονάδα ἐργασίας ἀπαιτούμενη κεφαλαιουχικὴ δαπάνη νὰ ἐλαχιστοποιηθῆ καὶ αἱ κατὰ μονάδα ἐκτάσεως γῆς ἀπαιτούμεναι ἐπιπρόσθετοι μονάδες ἐργασίας νὰ μεγιστοποιηθοῦν.
- (ii) Ἡ πτώσις τῶν εἰσοδημάτων καὶ ἡ ἀντίστοιχος μείωσις τῆς συνολικῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως ἐπιβάλλει τὴν ὑπὸ τοῦ Σχεδίου υἱοθέτησιν πολιτικῆς ἐξαγωγικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς παραγωγῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ ὑποβοηθήσῃ καὶ τὴν σταθεροποίησιν καὶ βελτίωσιν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς χώρας.
- (iii) Τὰ μέτρα πολιτικῆς, τὰ ἔργα καὶ προγράμματα θὰ ἀποβλέπουν καὶ θὰ διαπνέωνται ὑπὸ πνεύματος λιτότητος καὶ περισυλλογῆς διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν καταναλωτικῶν δαπανῶν, κυρίως, εἰς εἶδη πολυτελείας. Κάθε ἐξοικονόμησις κεφαλαιουχικῶν

πόρων υποβοηθεῖ: τὴν ἀπασχόλησιν ἢ ἀνακούφισιν περισσοτέρων προσώπων, τὴν ἀποταμίευσιν, τὸν περιορισμὸν τῶν εἰσαγωγῶν. Τὸ τελευταῖον θὰ ἐνισχυθῇ μεγάλως ἔαν δοθῇ ἔμφασις εἰς τὴν χρησιμοποίησιν ἐγχωρίων προϊόντων καὶ πρώτων ὑλών.

- (iv) Δεδομένης τῆς μέχρι τοῦδε σημασίας τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως εἰς τὴν οικονομικὴν δραστηριότητα τοῦ τόπου καὶ τῆς ἀνάγκης καθολικῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν προσπάθειαν ἐπαναδραστηριοποιήσεως τῆς οἰκονομίας, θὰ καταβληθῇ κάθε προσπάθεια κινητοποιήσεως, ἐνθαρρύνσεως καὶ υποβοηθήσεως ὄλων τῶν φορέων δραστηριότητος πρὸς ἀνασύνταξιν καὶ κινητοποίησιν.
- (v) Ἡ κάμψις τῆς ἰδιωτικῆς δραστηριότητος καὶ τῆς συνολικῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως, ἰδιαίτερος κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν, ἐπιβάλλει τὴν υἱοθέτησιν ἐπεκτατικῆς δημοσιονομικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τονώσεως τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.
- (vi) Τὸ Σχέδιον ἀντικατοπτρίζει τέλος τὴν ἐνεργοτέραν συμμετοχὴν τοῦ δημοσίου τομέως εἰς τὴν οικονομικὴν διαδικασίαν καὶ τὴν διεύρυνσιν τοῦ ρόλου τοῦ κράτους πέραν τῶν παραδοσιακῶν πλαισίων. Τὸ μέγεθος καὶ ἡ διαφοροποίησις τοῦ κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ εἶναι ἀπότοκα τῆς δημιουργηθείσης νέας καταστάσεως ἣτις ἐπιβάλλει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν Κυβερνητικὴν συμπάραστασιν πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ὑπερπήδησιν τῶν ἐπιχειρηματικῶν κινδύνων καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν λήψιν συντόνων Κυβερνητικῶν μέτρων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν σοβαρῶν προσφυγικῶν καὶ ἀνεργιακῶν προβλημάτων τὰ ὅποια δημιουργοῦν κινδύνους διὰ τὴν φυσικὴν ἐπιβίωσιν τοῦ λαοῦ.

ἘΟ Κρατικὸς παρεμβατισμὸς θὰ ἐκδηλωθῇ, μεταξὺ ἄλλων, πρὸς τὰς ἑξῆς κατευθύνσεις:—

(α) Θὰ παρασχεθῇ περαιτέρω ἐνθάρρυνσις τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας διὰ τῆς ἀναλήψεως μέρους τῶν πιθανῶν κινδύνων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐπικερδότητος ἐντὸς λογικῶν πλαισίων τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων προτεραιότητος.

(β) ἘΟ δημόσιος τομεὺς ἀναμένεται νὰ διαδραματίσῃ πρωτοποριακὸν ρόλον εἰς τὴν τόνωσιν τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος ἀντὶ συμπληρωματικῶν ἢ ἐπικουρικῶν, ὡς μέχρι τοῦδε. Ἡ τοιαύτη προσέγγισις κρίνεται ἀναγκαία λόγῳ τῆς ἀνάγκης ταχείας δημιουργίας ἐνὸς βασικοῦ πυρῆνος ἐπενδύσεων πρὸς τὸν σκοπὸν αὐξήσεως τῶν εὐκαιριῶν μονίμου ἀπασχολήσεως.

(γ) Θὰ ἐνασκηθῇ πλέον ἀποτελεσματικὸς ἔλεγχος ἐπὶ τῶν ρευστῶν διαθεσίμων τῆς χώρας πρὸς τὸν σκοπὸν διασφαλίσεως τῆς χρηματοδοτήσεως τοῦ ἐπιθυμητοῦ ὕψους καὶ τῆς ἐπιθυμητῆς μορφῆς τῶν ἐπενδύσεων.

(δ) Τὸ πλῆγμα ἐπὶ τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ μεταβολὴ τῶν συνθηκῶν εἰς τὴν ἀγορὰν συντελεστῶν παραγωγῆς προϊόντων καὶ ὑπηρεσιῶν ἐπιβάλλει τὴν στενωτέραν παρακολούθησιν τῆς ἀμοιβῆς τῶν ὡς ἄνω συντελεστῶν καὶ τῶν τιμῶν προϊόντων καὶ ὑπηρεσιῶν καὶ τὴν ἐπιβολὴν ἐλέγχου ὅπου δεῖ. Ἡ ὡς ἄνω μορφή Κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ εἶναι ἐμφανῆς ἐκ τῆς νομοθετικῆς ρυθμίσεως τῶν ἐνοικίων, ἐπιτοκίων, μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων καὶ τοῦ ἤδη διευρυνθέντος ρόλου τῶν Ὑπηρεσιῶν

έλεγχου τιμών του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Η επέμβασις του Κράτους εις την ρύθμισιν των συνθηκών προσφοράς και ζητήσεως των συντελεστών παραγωγής, προϊόντων και υπηρεσιών εκρίθη αναγκαία τόσον δια λόγους οικονομικής πολιτικής ὅσον και δια λόγους δικαιότερας κατανομῆς των ἐκ τῆς Τουρκικῆς εισβολῆς οικονομικῶν βαρῶν λόγω τῆς ἐπὶ μεγάλης κλίμακος δημιουργηθείσης ἀνεργίας καὶ τῆς ἀνάγκης ἐπεκτάσεως τῶν ὑπὸ τοῦ κράτους παρεχομένων, δωρεὰν ἢ ἐπιχορηγημένων, κοινωνικῶν υπηρεσιῶν.

(ε) Ἡ ἀνάγκη αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ ἐπιταχύνσεως τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀδρανούντων οικονομικῶν πόρων τῆς Νήσου εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐλεγχόμενας περιοχάς ἐπιβάλλει, εἷς τινὰς περιπτώσεις, ἐνεργότεραν συμμετοχὴν τοῦ κράτους ἢ ἔλεγχον τούτου ἐπὶ τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων.

3.2 Ἡ ἔμφασις καὶ τὸ μέγεθος τοῦ Σχεδίου

Χωρὶς νὰ παραβλέπεται ἡ σημασία τῶν λοιπῶν σκοπῶν καὶ στόχων τῆς οικονομικῆς πολιτικῆς τῆς ἐκφραζομένης ὑπὸ τοῦ Ἑκτάκτου Σχεδίου, ἡ ἔμφασις καὶ τὸ μέγεθος τοῦ Σχεδίου θὰ πρέπει νὰ καθορισθοῦν μὲ βασικώτερον γνώμονα τὴν ἀνάγκην ἀπασχολήσεως ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ ἀνέργων. Ὑπολογίζεται ὅτι κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1974 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων ἀνῆρχετο εἰς 46.000 πρόσωπα ἢτοι 22% περίπου τοῦ οικονομικῶς ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῶν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Κυβερνήσεως περιοχῶν. Ἡ ἐπὶ μονίμου βάσεως ἀπασχόλησις τοῦ ὄντως πολὺ μεγάλου τούτου ἀριθμοῦ ἀνέργων θὰ ἀπαιτήσῃ μεγάλας ἐπενδύσεις παγίου ὕλικου κεφαλαίου ἔστω καὶ ἐὰν ὑπὸ τὰς νέας συνθήκας ὁ λόγος κεφαλαίου πρὸς ἐργασίαν μειωθῇ σημαντικῶς.

Ὁ λόγος κεφαλαίου/ἐργασίας ex post ἀνῆρχετο κατὰ τὴν περίοδον 1967-1971 εἰς £13.500 εἰς τιμὰς 1970, ἐνῶ κατὰ τὴν περίοδον 1968-1973 εἰς £19.700 εἰς τιμὰς 1973, ἢτοι διὰ τὴν ἀπασχόλησιν ἑνὸς προσθέτου ἀτόμου ἀπητοῦντο ἐπενδύσεις τῆς τάξεως αὐτῆς ἀντιστοίχως. Ἐὰν ἡ μόνη ὁδὸς πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ἀνεργιακοῦ προβλήματος ἦτο μὲσω τῆς δημιουργίας νέων ἐπενδύσεων καὶ μάλιστα βάσει τῶν σχέσεων κεφαλαίου/ἐργασίας τούτων, οἱ ἀπαιτηθεσόμενοι πόροι θὰ ἦσαν τεράστιοι καὶ ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας συνθήκας εἰσοδήματος/ἀποταμιεύσεων τὸ ἔργον θὰ ἦτο λίαν δυσχερὲς καὶ θὰ ἀπῆτει χρονικὰ πλαίσια τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς παραδεκτά.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γενικῶν ὑπολογισμῶν διαφαίνεται ὅτι τὸ πρὸ τῆς εισβολῆς ἐπενδυτικὸν πρόγραμμα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συνεχισθῇ. Πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ γίνῃ σοβαρὰ στροφή τῶν ἐπενδύσεων πρὸς δραστηριότητας ἐντάσεως ἐργασίας. Ἐν τούτοις ἡ ἀναπροσαρμογὴ τοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε μόνον δραστηριότητες ὑψίστης ἐντάσεως ἐργασίας νὰ προωθοῦνται θὰ καθίστα προβληματικὴν τὴν ἐπίτευξιν ἄλλων στόχων τοῦ Σχεδίου καὶ θὰ ἔθετεν εἰς κίνδυνον τὴν βιωσιμότητα τῆς οικονομίας ἐν γένει. Θὰ πρέπει συνεπῶς νὰ γίνῃ ἐκλογή μεταξὺ τῶν δύο ἀκραίων τούτων λύσεων καὶ νὰ ἀκολουθηθῇ μία μέση λύσις. Ἐνῶ βασικὴ ἐπιδίωξις θὰ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀπασχόλησις ἀνέργων, θὰ ὑπάρξουν περιπτώσεις ὅπου δὲν θὰ παρεμποδισθῇ ἡ προώθησις δραστηριοτήτων χρησιμοποιοουσῶν σύγχρονον τεχνολογίαν ἐντάσεως κεφαλαίου, ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ὑψηλῆς παραγωγικότητος καὶ ἀνταγωνιστικότητος ἐναντι τοῦ ἔξωτερικοῦ.

Τὸ μέγεθος τοῦ Σχεδίου, ὡς τοῦτο καθορίζεται ὑπὸ τοῦ ὕψους τῶν προβλεπομένων ἀκαθαρίστων ἐπενδύσεων παγίου ὕλικου κεφαλαίου, εἶναι τῆς τάξεως τῶν £110 ἑκ. εἰς τρεχούσας τιμάς. Ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι ὁ λόγος κεφαλαίου πρὸς ἐργασίαν διὰ νέας ἐπενδύσεις καὶ δραστηριότητας θὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν £5.000, λόγος ὁ ὁποῖος παρέχει ἄρκετὰ περιθώρια ἐπενδύσεων εἰς διαφόρους τομεῖς, καὶ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν εἰς ἀντικατάστασιν ὑφισταμένου ἐξοπλισμοῦ ἀναγκῶν, θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀπασχόλησις 16.000–20.000 ἀνέργων μέσω νέων ἐπενδύσεων. Συνεπῶς θὰ πρέπει νὰ ἐξευρεθοῦν πρόσθετοι τρόποι ἀπασχολήσεως ἀδρανοῦντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ.

3.3 Γενικὴ Πολιτικὴ

Πολιτικὴ ἐπὶ τῆς Ἀπασχολήσεως

Ὡς ἐξηγήθη ἀνωτέρω, ἡ ἀπασχόλησις ὅλων τῶν ἀνέργων ἐντὸς συντόμου χρονικοῦ διαστήματος ὡς ἀποτέλεσμα νέων ἐπενδύσεων εἶναι ἀνέφικτος λόγω τοῦ μεγέθους τοῦ ἀνεργιακοῦ προβλήματος. Διὰ τῆς προωθήσεως νέων ἐπενδύσεων εἰς δραστηριότητας ἐντάσεως ἐργασίας θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀπασχόλησις 16.000–20.000 προσθέτων ἀτόμων κατὰ τὴν περίοδον 1975–1976 νοουμένου ὅτι θὰ ἐπιτευχθῇ ταχέως ἡ ἐπιδιωκομένη τεχνολογικὴ ἀναπροσαρμογὴ πρὸς δραστηριότητας ἐντάσεως ἐργασίας ὑφ' ὅλων τῶν φορέων ἐπενδύσεων τῆς οἰκονομίας. Ὁ βαθμὸς αὐτὸς αὐξήσεως τῆς ἀπασχολήσεως δὲν θὰ εἶναι πλήρως ἱκανοποιητικός. Θὰ χρειασθοῦν πρόσθετοι ἐνέργειαι ἐντάξεως καὶ ἄλλων προσώπων εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν. Αἱ ἐνέργειαι αὗται θὰ γίνουν πρὸς τὰς ἐξῆς κατευθύνσεις:

(α) Πλήρης χρησιμοποίησις ὑφισταμένης παραγωγικῆς δυναμικότητος

Διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν κεφαλαίων εἰς τὴν ὅλην προσπάθειαν ἀπασχολήσεως ἀνέργων θὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ παντὸς μέσου ἡ πλήρης καὶ πλεον ἐντατικὴ χρησιμοποίησις ὑφισταμένων κεφαλαιουχικῶν ἐπενδύσεων. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀφορᾷ κυρίως τὴν βιομηχανίαν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους τομεῖς, π.χ. λιμένας, ὅπου θὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ εἰσαγωγή τοῦ συστήματος περισσοτέρων βάρδιων, ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας, κλπ. Τοῦτο βεβαίως προϋποθέτει σοβαρὰς ἀλλαγὰς εἰς τὰς συλλογικὰς συμβάσεις καὶ μεγάλην κατανόησιν ἐκ μέρους κυρίως τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων.

(β) Χειροτεχνία–Οἰκοτεχνία

Ἐως ὅτου καταστῇ δυνατὴ ἡ πλεον παραγωγικὴ ἀπασχόλησις ὅλων τῶν ἀνέργων θὰ προωθηθῇ εἰς τὸν μέγιστον δυνατὸν βαθμὸν ἡ ἀρξαμένη ἤδη προσπάθεια ἀπασχολήσεως ἀριθμοῦ ἀτόμων εἰς τὴν χειροτεχνίαν–οἰκοτεχνίαν. Ὡς γνωστὸν, ἡ δραστηριότης αὕτη ἔχει ἀνατεθῆ προσωρινῶς εἰς εἰδικὴν Ὑπηρεσίαν παρὰ τῶ Ὑπουργεῖῳ Ἐργασίας καὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἐν συνεργασίᾳ μετὰ ἄλλων Κυβερνητικῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ Εἰδικῶν ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως. Ἡ ἀπασχόλησις εἰς τοὺς τομεῖς αὐτοὺς εἰς τὸ μέλλον θὰ καταστῇ μόνιμος καὶ περισσότερον ἀποδοτικὴ ὅταν ὀργανωθῇ ἐπὶ μιᾶς πλεον συστηματικῆς βιομηχανικῆς βάσεως, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ βιομηχανίας.

(γ) Προσωρινή Ἀπασχόλησις Κυπρίων εἰς τὸ Ἐξωτερικόν

Ἡ προγραμματισμένη καὶ διευθυνομένη προσωρινή ἀπασχόλησις ἀριθμοῦ Κυπρίων εἰς τὸ ἐξωτερικόν δυνατὸν νὰ λάβῃ τὰς ἐξῆς μορφάς : (i) ἀπασχόλησιν ἀτόμων ἢ ὁμάδων ἀτόμων διὰ χρονικὴν τινα περίοδον εἰς ὠρισμένας χώρας· (ii) ἀπασχόλησιν ὑπὸ Κυπριακῶν ἐργοληπτικῶν οἰκῶν ἀναλαμβάνοντων ἐργασίας εἰς γειτονικὰς χώρας καὶ (iii) ἀπασχόλησιν εἰς ἄλλας δραστηριότητας ἐκτὸς Κύπρου, ὡς π.χ. εἰς τὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν.

Ἄκαθάριστοι Ἐπενδύσεις καὶ Ἐπενδυτικὴ Πολιτικὴ

Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν προβλεπομένων ἀκαθάριστων ἐπενδύσεων παγίου ὑλικοῦ κεφαλαίου ὕψους £110 ἐκ. περίπου, ποσὸν £33 ἐκ. ἢ 30% τούτων ἀναμένεται νὰ πραγματοποιηθῇ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Τομέως (περιλ. τῶν Ἡμικρατικῶν Ὄργανισμῶν), τὸ δὲ ὑπόλοιπον ὑπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως διὰ τῆς ἐνεργοῦ ἐνθαρρύνσεως καὶ ὑποβοηθήσεως ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Ἀπὸ πλευρᾶς χρηματοδοτήσεως προβλέπεται ὅτι ποσοστὸν 68% θὰ προέλθῃ ἐξ ἐγχωρίων ἀποταμιεύσεων, τὸ δὲ ὑπόλοιπον θὰ καλυφθῇ ἀπὸ ἐξωτερικὸν δανεισμὸν καὶ μείωσιν τῶν συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων.

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, εἰς βασικὸς περιοριστικὸς παράγων διὰ τὴν ἀπασχόλησιν τοῦ ἀδρανοῦντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὴν ἐπίτευξιν τῶν λοιπῶν σκοπῶν τοῦ Σχεδίου εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν διαθεσίμων πόρων δι' ἐπενδύσεις. Πρὸς ὑπερπήδησιν τοῦ περιοριστικοῦ τούτου παράγοντος θὰ ληφθοῦν μέτρα καὶ θὰ καταβληθοῦν προσπάθειαι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν (α) κινητοποιήσεως καὶ ὀρθολογιστικῆς χρησιμοποίησεως τῶν ὕφισταμένων πόρων καὶ (β) ἐπαυξήσεως τῶν πρὸς ἐπένδυσιν διαθεσίμων πόρων.

(α) Κινητοποιήσεις καὶ ὀρθολογιστικὴ χρησιμοποίησις πόρων δι' ἐπενδύσεις

Τὰ διαθέσιμα πρὸς ἐπένδυσιν κεφάλαια εὐρίσκονται ἢ διοχετεύονται μέσω τοῦ Τραπεζικοῦ συστήματος ἢ εὐρίσκονται παρὰ τῆ Κεντρικῆ Τραπεζῆ ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Τὰ κεφάλαια ταῦτα θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς τὸν μέγιστον δυνατὸν βαθμὸν λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῆς ἐλαχίστης ἀπαιτουμένης τραπεζικῆς ρευστότητος καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων τῆς οἰκονομίας. Πέραν τῶν ὧν ἔχουν γίνει μέχρι σήμερον, ἡ χρησιμοποίησις τῶν πόρων τούτων θὰ τεθῇ ἐπὶ μιᾶς πλέον ὀρθολογιστικῆς βάσεως διὰ τῆς μεγεθύνσεως τοῦ ρόλου τοῦ Εἰδικοῦ Ταμείου, τὸ ὁποῖον ἰδρύθη παρὰ τῆ Κεντρικῆ Τραπεζῆ, καὶ τοῦ μεγαλύτερου ποιοτικοῦ ἐλέγχου τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν πιστώσεων. Ἐντὸς τοῦ πλαισίου τούτου θὰ ἀναθεωρηθῇ ὁ ρόλος τῆς Τραπεζῆς Ἀναπτύξεως ἐνδεχομένως διὰ τῆς ἀναλήψεως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πλήρους εὐθύνης διὰ τὸ ἴδρυμα τοῦτο. Αἱ ἀναλαμβανόμεναι ἐπενδύσεις πρέπει νὰ προωθοῦν ἕνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τεθέντων σκοπῶν τοῦ σχεδίου. Χρησιμοποίησις τῶν περιορισμένων τούτων πόρων δι' ἄλλους σκοποὺς δὲν θὰ γίνῃ ἀνεκτὴ, ἰδιαιτέρως δὲ θὰ ληφθοῦν μέτρα διὰ τὴν ἀποφυγὴν ἀνεγέρσεως πολυτελῶν κατοικιῶν καὶ δεσμεύσεως πόρων εἰς πολυτελεῖ διαρκῆ καταναλωτικὰ ἀγαθά.

(β) Ἐπαύξεις τῶν πρὸς ἐπένδυσιν διαθεσίμων πόρων

Ἡ αὔξησης τῶν διαθεσίμων πόρων δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ροπῆς πρὸς ἀποταμίευσιν καὶ τῆς εἰσροῆς ξένου κεφαλαίου ἀντιστοίχως.

Ἡ σοβαρὰ μείωσις τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἐπενεργεῖ δυσμενῶς τόσον ἐπὶ τῆς ἐνεργοῦ ζητήσεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, δυσμενέστερον ὅμως ἐπὶ τῆς τελευταίας. Διὰ τὴν ἐπαναδραστηριοποίησιν τῆς οἰκονομίας ἀπαιτεῖται ὅπως καὶ τὰ δύο ταῦτα μεγέθη ἐνισχυθῶν, τοῦτο δὲ θὰ γίνῃ τελικῶς διὰ τῆς αὔξεσεως τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ καὶ τὸν ἀπώτερον σκοπὸν τῆς προσπαθείας πρὸς ἐπαναδραστηριοποίησιν. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἀναθέρμανσιν καὶ λελογισμένην ἐπέκτασιν τῆς συνολικῆς ἐγχωρίου ζητήσεως μέσῳ τῆς ζητήσεως κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν. Οὕτω, δὲν θὰ ληφθῶν περαιτέρω μέτρα μειώσεως τῆς ζητήσεως γενικῶς ἐφ' ὅσον δὲν δημιουργοῦνται σοβαρὰ προβλήματα ἰσοζυγίου πληρωμῶν, ἀλλὰ θὰ ληφθῶν μέτρα πρὸς ἀποθάρρυνσιν ζητήσεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τὰ ὁποῖα παράγονται ἐπιτοπίως ἢ πολυτελῶν ἀγαθῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ. Λόγῳ τῆς ὑποαπασχολήσεως συντελεστῶν παραγωγῆς δὲν ἀναμένεται νὰ ἐξασκηθῇ πίεσις ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ὡς ἄνω ἐπεκτατικῆς πολιτικῆς κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Σχεδίου βασίζεται εἰς μεγάλον βαθμὸν εἰς τὴν προσέλκυσιν κεφαλαίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Παρὰ τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν, ἡ Κύπρος λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς τῆς θέσεως διαθέτει, ἔναντι ἄλλων χωρῶν, σημαντικὰ πλεονεκτήματα ὡς κέντρον παραγωγῆς δι' ἐξαγωγὰς εἰς τὸν εὐρύτερον Μεσανατολικὸν χῶρον. Ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ καταστήσῃ τὴν Κύπρον ἔτι ἐλκυστικώτερον τόπον δι' ἐγκατάστασιν ἀλλοδαπῶν ἐπιχειρήσεων. Πρὸς τοῦτο θὰ ἀναληφθῇ ἐκστρατεία διὰ τὴν διαφώτισιν τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐπιχειρηματίου ἐπὶ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα διαθέτει ἡ Κύπρος. Ἐπιπροσθέτως ἡ πολιτικὴ ἐνθαρρύνσεως ξένων κεφαλαίων θὰ ἀποσκοπῇ εἰς τὴν παροχὴν ἱκανοποιητικῶν διευκολύνσεων εἰς τοὺς ξένους ἐπιχειρηματίας, ὡς ἡ ἰδρυθησομένη Ἐλευθέρα Βιομηχανικὴ Ζώνη καὶ εἰς τὴν παροχὴν ἐλκυστικῶν φορολογικῶν καὶ ἄλλων κινήτρων. Ἄνκαι τὰ παρεχόμενα κίνητρα διὰ ξένας παραγωγικὰς ἐπενδύσεις εἶναι ἀρκούντως ἱκανοποιητικὰ ἐν τούτοις διὰ προσφάτου νομοθεσίας παρέχονται πρόσθετα κίνητρα διὰ τὴν προσέλκυσιν κεφαλαίων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Εἰδικώτερον :—

(α) Οἱ μὴ διαμένοντες μονίμως ἐν Κύπρῳ ἢ οἱ πολῖται τῆς Δημοκρατίας οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐγκατεστημένοι ἐκτὸς τῆς Δημοκρατίας ὅτε ἀπέκτησαν τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐπενδύσεις των, θὰ φορολογοῦνται ἐπὶ τοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμβαζομένου εἰσοδήματος μὲ ἀνώτατον συντελεστὴν ἐκ 5%.

(β) Κέρδη ξένων ἐταιρειῶν ἢ συνεταιρισμῶν ἐγκατεστημένων ἐν Κύπρῳ θὰ ἀπαλλάττωνται τοῦ φόρου εἰσοδήματος ἀναφορικῶς πρὸς ἐργασίας ἢ δραστηριότητος διεξαγομένης ἀποκλειστικῶς ἐκτὸς τῆς Κύπρου.

(γ) Ἡ περίοδος διὰ τὴν ὁποῖαν τόκος ἐπὶ καταθέσεων εἰς Κυπριακὰς Τραπεζὰς ἢ ποριζόμενος ἐκ τοῦ δανεισμοῦ χρημάτων πρὸς χρηματοδότησιν ἐγκεκριμένων ἐπενδύσεων ξένων κεφαλαίων ἀπαλλάττεται τῆς φορολογίας αὐξάνεται ἀπὸ τρία εἰς πέντε ἔτη.

(δ) Παρέχεται φορολογική άμνηστία μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1976 εἰς κεφάλαια εὐρισκόμενα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἀνήκοντα εἰς κατοίκους τῆς Κύπρου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ των ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας. Ἐκτὸς τῆς φορολογικῆς ἀμνηστίας ὁ τόκος ὁ ὁποῖος κτᾶται διὰ τῆς καταθέσεως τῶν κεφαλαίων τούτων εἰς Κυπριακὰς Τραπεζὰς ὡς καὶ ἐκ τοῦ δανεισμοῦ αὐτῶν πρὸς χρηματοδότησιν ἐγκεκριμένων ἐπενδύσεων δὲν ὑπόκειται εἰς φορολογίαν διὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη.

Ἔσον ἀφορᾷ τώρα εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ ἔλεγχον νέων ἐπενδύσεων θὰ προωθηθοῦν τὰ κάτωθι :—

(α) Θὰ προωθηθῆ νομοσχέδιον διὰ τὴν ρύθμισιν βιομηχανιῶν μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν παρεμπόδισιν ἰδρύσεως ἀντιοικονομικῶν μονάδων εἰς τομεῖς ὅπου ὑπάρχει ἤδη ἐπαρκῆς παραγωγικὴ δυναμικότης.

(β) Θὰ ἐνισχυθῆ ὁ Κυβερνητικὸς μηχανισμὸς ἐκπονήσεως τεχνοοικονομικῶν μελετῶν. Διὰ τὴν ἐντόπισιν νέων ἐπενδυτικῶν εὐκαιριῶν ἀνελήφθη ἤδη σχετικὴ ἔρευνα τῆ βοήθεια τοῦ Ὁργανισμοῦ Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

(γ) Θὰ συνεχισθῆ καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ ἐπεκταθῆ τὸ σχέδιον παροχῆς Κυβερνητικῶν ἐγγυήσεων διὰ Τραπεζικὰ δάνεια πρὸς ἰδιώτας ἐπιχειρηματίας εἰς τομεῖς προτεραιότητος ἵνα οἱ ἐπιχειρηματικοὶ κίνδυνοι μετατοπισθοῦν μερικῶς ἀπὸ τοὺς ἰδιώτας εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον, ἰδιαίτερος εἰς περιπτώσεις ὅπου οἱ ἰδιῶται ἐπιχειρηματῆαι δὲν διαθέτουν τοιαύτην ἐγγύησιν.

(δ) Τέλος, ἡ Κυβέρνησις θὰ συνεχίσῃ τὰς ἐνεργείας διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν ἀναγκαίων ἔργων ὑποδομῆς καὶ τοῦ καταλλήλου ἐπιχειρηματικοῦ κλίματος, πέραν τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀναλήψεως ἐνεργότερου ρόλου εἰς τὴν διενέργειαν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων εἴτε μόνῃ εἴτε διὰ συνεργασίας μετὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως.

Προσφάτως εἰσαχθεῖσα νομοθεσία παρέχει πρόσθετα φορολογικὰ κίνητρα διὰ τὴν περαιτέρω ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐπενδύσεων. Οὕτω :—

—Παραχωρεῖται τὸ δικαίωμα πλήρους ἀποσβέσεως ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος ἀναφορικῶς πρὸς κεφαλαιουχικὰς δαπάνας πέραν τῆς ἤδη παραχωρουμένης ἐκπτώσεως λόγῳ ἐπενδύσεως. Τὸ μέτρον τοῦτο θὰ ἰσχύη διὰ περίοδον τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1975.

— Διὰ τὴν περαιτέρω προώθησιν καὶ ἐνθάρρυνσιν ἐρευνῶν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν νέων μεταλλείων μειοῦται ὁ ἐπιχειρηματικὸς κίνδυνος διὰ τῆς παροχῆς γενναιοδῶρων φορολογικῶν ἐκπτώσεων εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς αἱ ἐρευναι ἀποτύχουν.

—Ὁ χαμηλὸς φορολογικὸς συντελεστῆς τῶν 250 μίλις κατὰ λίραν ἐπεκτείνεται ὑπὸ ὠρισμένους ὅρους καὶ εἰς Δημοσίας ἑταιρείας εἰς τὰς ὁποίας τὸ κοινὸν θὰ συμμετέχη εὐρέως, διὰ τὰ πρῶτα ἑπτὰ ἔτη τῆς λειτουργίας των.

—Τὸ ἐκ τῶν χρεωγράφων τῆς Κυβερνήσεως καταθέσεων παρὰ Τραπεζαῖς καὶ μερισμάτων Κυπριακῶν Δημοσιῶν Ἑταιρειῶν εἰσόδημα τὸ ὁποῖον ἀπαλλάττεται τοῦ φόρου εἰσοδήματος αὐξάνεται ἀπὸ £100 εἰς £300.

—Εἰς περίπτωσιν συγχωνεύσεως ἐπιχειρήσεων παραχωρεῖται ὑπὸ ὠρισμένους ὅρους ἐπιπρόσθετος ἐκπτώσις λόγῳ ἐπενδύσεως ἴση πρὸς 15% τῆς ἀξίας τῶν μεταχειρισμένων ἐγκαταστάσεων καὶ μηχανημάτων.

Πολιτική ἐπὶ τοῦ Ἴσοζυγίου Πληρωμῶν

Ἐπιπροσθέτως πρὸς τὴν ἐπιδιωχθησομένην τόνωσιν τῆς ἐγχωρίου ἐνεργοῦ ζητήσεως, κυρίως μέσω ἐνισχύσεως τῆς ζητήσεως κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν, βασικὴ ἐπιδίωξις θὰ εἶναι ἡ ἀναπλήρωσις τῆς μειωμένης ζητήσεως ἐπιτοπίως διὰ τῆς ἐξευρέσεως ἀγορῶν Κυπριακῶν προϊόντων καὶ ὑπηρεσιῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Οὐδέποτε ἄλλοτε ἢ σημασία τῶν ἐξαγωγῶν ὑπῆρξε τόσον σημαντικὴ διὰ τὴν οἰκονομίαν ὅσον σήμερον. Παρὰ τὴν ἀνάγκην θὰ ληφθῶσι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἐξοικονόμησιν πολυτίμων συναλλαγματικῶν πόρων. Ἐν τούτοις οἱ ὑφιστάμενοι, ἐξοικονομούμενοι ἢ κερδαινόμενοι συναλλαγματικοὶ πόροι θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς τὸν μέγιστον δυνατὸν βαθμὸν διὰ τὴν ἐπαναδραστηριοποίησιν τῆς οἰκονομίας κατὰ τρόπον δυναμικόν, ἢ δὲ πολιτικὴ ἐπὶ τοῦ ἴσοζυγίου πληρωμῶν θὰ ἐναρμονίζεται μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς καλῶς νοουμένης ἀναζωογονήσεως τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς Κύπρου, τὸ χαμηλὸν ἐργατικὸν καὶ ἄλλον κόστος καθὼς καὶ ἡ ὑπαρξίς ἐξειδικευμένου ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀποτελοῦν θετικούς παράγοντας διὰ τὴν αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν, κυρίως, προϊόντων καὶ ὑπηρεσιῶν εἰς διαφόρους χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὰ εἰδικὰ καὶ γενικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα θὰ ληφθοῦν ἢ θὰ συνεχισθοῦν πρὸς προώθησιν τῶν ἐξαγωγῶν εἶναι ἐν συντομίᾳ τὰ ἀκόλουθα:—

(α) Θὰ συνεχισθῇ καὶ ἐπεκταθῇ τὸ Σχέδιον παροχῆς ἐγγυήσεων δι' ἐξαγωγὰς καὶ τὸ σχέδιον παροχῆς Κυβερνητικῆς ἐγγυήσεως διὰ τραπεζικὰς πιστώσεις πρὸς ἐξαγωγικὰς ἐκμεταλλεύσεις.

(β) Θὰ παρασχεθῇ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ διὰ περίοδον 5 ἐτῶν, ἢ ὁποῖα δύναται νὰ παραταθῇ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δι' ἐξαγωγὰς ἐγχωρίων προϊόντων ποσὸν ἀντιστοιχοῦν πρὸς 3% ἐπὶ τοῦ εἰσαγομένου ξένου συναλλάγματος θὰ ἐκπίπτεται ἐκ τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος. Ἐν σχέσει πρὸς ξένον συνάλλαγμα ποριζόμενον ἐκ τῆς παροχῆς ἐπαγγελματικῶν ὑπηρεσιῶν τὸ ἐκπιπτόμενον ποσοστὸν θὰ ἀνέρχεται εἰς 30%. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ φορολογία ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κερδῶν ἐργοληπτικῶν οἰκῶν ἤδη ἐπιβάλλεται μόνον ἐπὶ τοῦ 10% τούτων.

(γ) Ἡ ἀναληφθεῖσα ἔρευνα διὰ νέας βιομηχανικὰς ἐπενδύσεις μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ὁργανισμοῦ Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως τῶν Ἡν. Ἐθνῶν θὰ δώσῃ ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τοὺς τομεῖς ἐκείνους μὲ ἐξαγωγικὰς προοπτικάς. Ὡσαύτως, θὰ ἐπανασυσταθῇ καὶ θὰ δραστηριοποιηθῇ ἡ Συμβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας, ἐν τῶν σοβαρότερων μελημάτων τῆς ὁποίας θὰ εἶναι καὶ ἡ προώθησις τῶν ἐξαγωγῶν.

(δ) Θὰ ἰδρυθοῦν Ἐμπορικὰ Γραφεῖα ἢ θὰ γίνουν ἄλλαι διευθετήσεις εἰς ἄλλας χώρας, αἱ ὁποῖαι ἢ αἱ περιοχαὶ τῶν ὁποίων ἔχουν δυνατικῶς ἐξαγωγικὰς δυνατότητας διὰ τὴν Κύπρον.

(ε) Θὰ συνεχισθῇ ἡ συμμετοχὴ εἰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς Ἐκθέσεις εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ἢ ὑποβόθησις μεταβάσεως ἐμπορικῶν ἢ ἄλλων ἀποστολῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν πρὸς ἐξασφάλισιν παραγγελιῶν, ἢ πρὸς ὠθησιν διμερῶν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν, ὡς ἐπίσης καὶ διμερῶν συμφωνιῶν οἰκονομικῆς καὶ τεχνικῆς συνεργασίας, ἢ περαιτέρω ἀπλοποιήσις τῆς διαδικασίας ἐπιστροφῆς δασμῶν ἀναφορικῶς πρὸς πρῶτας ὕλας χρησιμοποιηθείσας εἰς ἐξαγόμενα προϊόντα, κλπ.

(στ) Τέλος θα προωθηθῆ συντόμως ἡ ἴδρυσις ἐν Κύπρῳ τοῦ θεσμοῦ τῶν Ἐλευθέρων Ζωνῶν/Βιομηχανικῶν Περιοχῶν, θεσμοῦ κατ' ἐξοχήν ἐξαγωγικοῦ. Τόσον ἡ μελέτη διὰ τὰ ἀναγκαῖα ἔργα ὑποδομῆς, ὅσον καὶ ἡ σχετικὴ νομοθεσία εὐρίσκονται εἰς προκεχωρημένον στάδιον.

Ἐξ ἄλλου διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς καὶ τὴν ἐξοικονόμησιν ξένου συναλλάγματος θὰ ληφθοῦν μέτρα περιορισμοῦ τῶν μὴ ἀπαραιτήτων εἰσαγωγῶν ἢ ἄλλων πληρωμῶν πρὸς τὴν ἀλλοδαπήν. Μερικὰ τῶν προτιθεμένων μέτρων εἶναι : Διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν ὑποκαταστάσεως εἰσαγωγῶν θὰ ἀναληφθῆ εὐρεῖα ἐκστρατεία προβολῆς Κυπριακῶν προϊόντων καὶ ὑποδείξεως πρὸς τὸ κοινὸν τῶν τρόπων καὶ μεθόδων χρησιμοποίησέως των, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν παραδοσιακῶν εἰσαγομένων προϊόντων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ὑποβοηθηθοῦν ἰδιῶται, οἱ ὅποιοι προτίθενται νὰ κάμουν ἐρεῦνας διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τρόπων χρησιμοποίησεως ἐγχωρίων πρώτων ὑλῶν εἰς τὴν παραγωγὴν προϊόντων. Ἐπιπλέον θὰ ἀποθαρρυνθῆ ἡ εἰσαγωγὴ πολυτελῶν ἀγαθῶν ἢ ἄλλων προϊόντων, τὰ ὅποια δύνανται νὰ παραχθοῦν ἐπιτοπίως.

Ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ἀνωτέρω μέτρων προβλέπεται ὅτι τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν θὰ περιορισθῆ εἰς τὰ ἐπίπεδα τῶν £10.0 ἑκ. καὶ £17.0 ἑκ. κατὰ τὸ 1975 καὶ 1976 ἀντιστοίχως. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη δὲν εἶναι ἀνησυχητικὴ, νοουμένου ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ θὰ ἔχουν τεθῆ αἱ βάσεις διὰ τὴν προώθησιν μεγαλύτερου ὄγκου ἐξαγωγῶν καὶ εἰσροῆς ξένου συναλλάγματος εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐν ὄψει τῶν ἀρκούντως ὑψηλῶν συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων τῆς χώρας.

Κοινωνικὴ πολιτικὴ καὶ μέτρα δικαιότερας κατανομῆς τῶν οἰκονομικῶν βαρῶν

Ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, εἰς τῶν βασικῶν στόχων τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου εἶναι ἡ δικαιότερα κατανομή τῶν δημιουργηθέντων οἰκονομικῶν βαρῶν. Ὁ στόχος οὗτος θὰ ἐπιδιωχθῆ βασικῶς διὰ τῶν ἀκολούθων τεσσάρων κατηγοριῶν μέτρων :

- (α) Μέτρων βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως ἐκτοπισθέντων καὶ δυσπραγούντων·
- (β) μέτρων δι' ἀντιμέτωπισιν τῆς ἀνεργίας καὶ ἐν γένει μέτρων ἐπαναδραστηριοποιήσεως ἀδρανοῦντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ·
- (γ) μέτρων διὰ δικαιότεραν κατανομήν τῶν φορολογικῶν ἢ ἄλλων χρηματικῶν βαρῶν· καὶ
- (δ) μέτρων λιτότητος, περισυλλογῆς καὶ ἐν γένει μέτρων κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης.

Βελτίωσις συνθηκῶν διαβιώσεως ἐκτοπισθέντων καὶ δυσπραγούντων. Πρωταρχικὸν μέλημα ἐν προκειμένῳ θὰ εἶναι ἡ προσωρινὴ στέγασις τῶν ἐκτοπισθέντων τῶν διαβιούντων εἰς προσφυγικοὺς καταυλισμούς. Ἡδη ἔχει ἀποφασισθῆ ἡ ἀνέγερσις ἀριθμοῦ οἰκιῶν διὰ τὰς ἐπιγεούσας ἀνάγκας τῶν προσφύγων, εἰς δὲ τὸ Σχῆδιον γίνεται πρόνοια £6 ἑκ. διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Λαμβάνονται ὅλα τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα

ὥστε αἱ ἀνεγερθησόμεναι κατοικίαι νὰ δύνανται ἀργότερον κατόπιν μετατροπῶν νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὰς συνήθεις στεγαστικὰς ἀνάγκας. Ἀπάμβλυνσιν τοῦ στεγαστικοῦ προβλήματος τῶν ἐκτοπισθέντων τῶν μὴ διαβιούντων εἰς καταυλισμούς θὰ προσφέρῃ καὶ τὸ ηὔξημένον πρόγραμμα ἀνεγέρσεως οἰκίων χαμηλοῦ κόστους, τὸ ὁποῖον περιγράφεται εἰς ἄλλας παραγράφους. Τέλος, πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῶσι καὶ ὑφιστάμεναι κατοικίαι καὶ διαμερίσματα κατόπιν ἐπιτάξεώς των βάσει υἰοθετηθησομένου σχεδίου προτεραιοτήτων.

Ὡς ἀνεφέρθη ἀλλαχοῦ, μέλημα τῆς Κυβερνήσεως παραμένει ἐπίσης ἡ βελτίωσις τῶν εἰς εἶδος καὶ χρῆμα παρεχομένων βοηθημάτων πρὸς τοὺς ἐκτοπισθέντας καὶ δεινοπαθοῦντας. Ἡ Κυβέρνησις προσανατολίζεται ἤδη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ἀντικαταστάσεως τοῦ παρόντος συστήματος διανομῆς τροφίμων καὶ ἄλλων εἰδῶν πρὸς τοὺς ἐκτοπισθέντας διὰ τῆς καταβολῆς χρηματικῶν ἐπιδομάτων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἔχη, μεταξύ ἄλλων, ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἀγορὰν οἰουδήποτε εἶδους τῆς ἀρεσκείας των, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν ὁμαλωτέραν διεκπεραίωσιν τῆς ἐργασίας παροχῆς βοηθημάτων. Γενικῶς ἡ προσπάθεια εἰς τὸν τομέα αὐτὸν θὰ ἀποβλέπη εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἑνὸς κατωτάτου ὁρίου διαβιώσεως εἰς πάντα πολίτην ὅστις ἀποδεδειγμένως δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰογένειάν του τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν καὶ ἡ ὅσον τὸ δυνατόν βελτίωσις τοῦ κατωτάτου τούτου ἐπιπέδου διαβιώσεως. Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν, πλὴν τῶν ἐκτοπισθέντων καὶ γενικῶς τῶν δυσπραγούντων, συγκαταλέγονται καὶ εἰδικαὶ τάξεις τοῦ πληθυσμοῦ ὡς οἱ ἐξαρτώμενοι ἐκ φονευθέντων ἢ ἀγνοουμένων μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς, οἱ ἀνάπηροι κ.ο.κ. εἰς τοὺς ὁποίους παρέχονται διὰ διαφόρων νόμων χορηγήματα.

Ἡ ἐξασφάλισις καλύτερων συνθηκῶν καὶ ἑνὸς κατωτάτου ὁρίου διαβιώσεως δι' ὅλους θὰ προωθηθῇ ἐπίσης μέσω τῆς βελτιώσεως τῶν παρεχομένων κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς παιδείας θὰ συνεχίσῃ τὸ σχέδιον πλήρους ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς καταβολῆς οἰωνοδήποτε διδάκτρων ἢ τελῶν διὰ τὴν φοίτησιν εἰς δημόσια σχολεῖα τέκνων ἐκτοπισθέντων ἢ παθόντων καὶ μὴ ἐχόντων οἰονδήποτε εἰσόδημα ἐξ ἐργασίας ἢ ἄλλης πηγῆς ὡς ἐπίσης καὶ μερικῆς ἀπαλλαγῆς τῶν διδάκτρων εἰς τὴν περίπτωσιν μερικῶς πληγέντων ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐνδεείας των, τὸ σχέδιον δωρεὰν μεταφορᾶς ἐκτοπισθέντων μαθητῶν εἰς τὰ σχολεῖα, τὸ σχέδιον ἐνισχύσεως ἰδιωτικῶν σχολῶν ἔναντι διδάκτρων ἐκτοπισθέντων καὶ ἐνδεῶν μαθητῶν, θὰ ἐνισχυθῇ ὁ θεσμὸς τῶν νηπιαγωγείων εἰς καταυλισμούς, κλπ.

Ἐναφορικῶς πρὸς τὴν ὑγείαν, αἱ δημόσιαι ἰατρικαὶ ὑπηρεσίαι θὰ ἐνισχυθοῦν ἔτι περαιτέρω τόσον ἀπὸ ἀπόψεως προσωπικοῦ ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως μέσων ἵνα δυνηθοῦν νὰ προσφέρουν καλύτεραν περίθαλψιν πρὸς τὸν σημαντικῶς ηὔξημένον ἀριθμὸν ἀτόμων χρησιμοποιούντων τῶν κρατικῶν ἰατρικῶν ὑπηρεσιῶν μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως περὶ παροχῆς δωρεὰν ἰατροφαρμακευτικῆς περιθάλψεως εἰς ἐνδεεῖς ἐκτοπισθέντας ἢ ἐπὶ ἠλαττωμένῳ τέλει εἰς τοὺς λοιποὺς ἐκτοπισθέντας. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ δικαιούται τῶν ἐντελῶς δωρεὰν περιθάλψεως ἢ διὰ τῆς καταβολῆς πολὺ χαμηλῶν τελῶν.

Ἐπαναδραστηριοποιήσεις ἀδρανούντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Ἡ ὅλη φιλοσοφία τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου συνίσταται εἰς τὴν δημιουργίαν εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτερου ἀριθμοῦ ἀνέργων καὶ τὴν μέσῳ ηὔξημένης ἀπα-

σχολήσεως ἐπίτευξιν διαφόρων ἄλλων σκοπῶν. Ὡς ἀνεφέρθη προηγουμένως, ἐπειδὴ ἡ διὰ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ, ἤτοι τῆς δημιουργίας τῶν ἀναγκαίων νέων ἐπενδύσεων αὐξησις τοῦ βαθμοῦ ἀπασχολήσεως εἰς πολὺ σημαντικὰ ἐπίπεδα δὲν εἶναι δυνατὴ λόγω διαφόρων περιοριστικῶν παραγόντων, ἔχει ἰδρυθῆ παρα τῇ Ὑπηρεσίᾳ Μεριμνῆς εἰδικὸν Τμῆμα διὰ τὴν προώθησιν σχεδίων καὶ προγραμμάτων ἀποσκοπούντων εἰς τὴν ἀπορρόφησιν μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνέργων εἰς προσωρινὰς ἢ/καὶ μὴ πλήρως παραγωγικὰς ἀσχολίας (χειροτεχνία-οἰκοτεχνία, οἰκόσιτος γεωργία/κτηνοτροφία, μικρὰ ἐργαστήρια, ἐξωραϊστικὰ ἔργα, κλπ.). Σημειωτέον ὅτι αἱ διάφοροι δραστηριότητες τοῦ εἴδους αὐτοῦ δυνατὸν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐξελιχθοῦν εἰς ἀποδοτικὰς ταυτάς διὰ τῆς καταλλήλου ὀργανώσεως. Γενικῶς ἡ Ὑπηρεσία αὐτὴ ἐν συνεργασίᾳ μὲ ἄλλας Κυβερνητικὰς Ὑπηρεσίας καὶ Ὀργανώσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως θὰ προωθῆ τὴν ἀπασχόλησιν ὧσων εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν μέριμναν τῆς Ὑπηρεσίας ἔστω καὶ μερικῶς ἢ ἐκ περιτροπῆς, ἐνῶ παραλλήλως ἀπώτερος σκοπὸς θὰ εἶναι ἡ ἐνταξίς ὅλων εἰς παραγωγικὴν ἀπασχόλησιν.

Δικαιοτέρα κατανομή τῶν φορολογικῶν καὶ ἄλλων χρηματικῶν βαρῶν. Ὡς ἤδη ἀνεφέρθη ἀλλαχοῦ, ὅλαι αἱ μορφαὶ εἰσοδήματος ἔχουν διὰ νομοθεσίας μειωθῆ πρὸς ὄφελος ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκείνων τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ αἱ ὁποῖαι δυσπραγοῦν. Ἡ προσπάθεια πλέον ἰσομεροῦς κατανομῆς τῶν βαρῶν θὰ συνεχισθῆ καθ' ὃ μέτρον τοῦτο ἀπαιτοῦν αἱ ἀνάγκαι τῶν ἐκτοπισθέντων καὶ δυσπραγούντων καὶ τὸ ἐπιτρέπουν αἱ ἀνάγκαι πρὸς ἐπαναδραστηριοποίησιν τῆς οἰκονομίας, ἣτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν μόνην ὁδὸν ἀπαμβλύνσεως τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ὅλων τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ. Ἦδη ἡ Κυβέρνησις κατέθεσεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον θὰ διευκολύνῃ τὴν προσπάθειαν καταπολεμήσεως τῆς φοροδιαφυγῆς, μελετᾶ δὲ καὶ πρόσθετα μέτρα διὰ τῶν ὁποίων αἱ πλέον εὐποροὶ τάξεις θὰ συνεισφέρουν διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν δυσπραγούντων.

Λιτότης, περισυλλογὴ καὶ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη. Μεταξὺ τῶν ἐμμέσων μέτρων διὰ τὴν δικαιότεραν κατανομὴν τῶν οἰκονομικῶν βαρῶν καὶ τὴν ἐμπέδωσιν κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, τὰ ὁποῖα σημειωτέον δυνατὸν εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις νὰ ἀποδώσουν ἐπίσης πρόσθετα ἔσοδα διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν δυσπραγούντων, συγκαταλέγονται διάφορα μέτρα λιτότητος καὶ περισυλλογῆς ἐξικνούμενα ἀπὸ τῆς ἀποθαρρύνσεως τῆς εἰσαγωγῆς, χρήσεως ἢ καταναλώσεως πολυτελῶν ἀγαθῶν, μέχρι τοῦ ἐλέγχου τῶν τιμῶν καὶ ποιότητος μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ βασικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, τῆς πατάξεως τῆς αἰσχροκερδίας, τῶν περιοριστικῶν τάσεων εἰς τὴν προσφορὰν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, κλπ.

3.4 Πολιτικὴ, Προγράμματα καὶ Ἔργα κατὰ Τομέα Δραστηριότητος

Τὰ γενικὰ μέτρα πολιτικῆς, τὰ ὁποῖα ἀνελύθησαν εἰς προηγουμένας παραγράφους, θὰ ὑποβοηθήσουν ὅλους τοὺς τομεῖς πρὸς ἐπαναδραστηριοποίησιν. Ἐπιπροσθέτως δι' ἓνα ἕκαστον τομέα δραστηριότητος θὰ ληφθῶσιν εἰδικὰ μέτρα καὶ θὰ προωθηθῶσιν εἰδικὰ προγράμματα καὶ ἔργα ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου. Εἰς τὴν συνέχειαν δι' ἕκαστον ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν τομέων ἀναλύονται τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει, αἱ κατευθύνσεις πρὸς τὰς ὁποίας θὰ πρέπει νὰ δραστηριοποιηθῆ καὶ τὰ μέτρα τὰ

όποια θα ληφθούν και αἱ ἐνέργειαι αἱ ὁποῖαι θὰ γίνουσι πρὸς ὑπερπήδησιν τῶν προβλημάτων και ἐπίτευξιν τῶν τεθέντων σκοπῶν. Ἐπιπλέον παρατίθενται συγκεκριμένα ἔργα και προγράμματα κατὰ τομέα, τὰ ὁποῖα ἐπελέγησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς υἱοθετηθείσης πολιτικῆς πρὸς τὸν σκοπὸν προωθήσεως τῶν στόχων και ἐπιδιώξεων τοῦ Σχεδίου.

Τὰ προτεινόμενα ἔργα και προγράμματα περιλαμβάνουσι συνεχιζόμενα σχέδια, τὰ ὁποῖα ἐκρίθησαν κατάλληλα διὰ τὴν προώθησιν τῶν στόχων τοῦ Σχεδίου, ὑφιστάμενα προγράμματα τὰ ὁποῖα προσηρμόσθησαν ἵνα συνάδουσιν πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Σχεδίου τεθέντας σκοποὺς και νέα σχέδια, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθοῦσι και νὰ ἀποδώσουσιν ταχέως διὰ τὴν προώθησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Σχεδίου προβλεπομένης πολιτικῆς ἀναζωογονήσεως και δραστηριοποιήσεως τῆς οἰκονομίας. Ἄρκετὰ τῶν προτεινομένων σχεδίων ἐφαρμόζονται ἤδη, ἐνῶ σειρὰ ἄλλων ἔργων και προγραμμάτων εὐρίσκεται εἰς διάφορα στάδια ἐκπονήσεως μελετῶν και τελικῶν σχεδίων. Ὁρισμένα προγράμματα, λόγῳ τῆς μακροπροθέσου φύσεώς των, δὲν ἀναμένεται νὰ δημιουργήσουσιν μόνιμον ἀπασχόλησιν παρὰ μετὰ πάροδον χρόνου τινός, ἐνῶ ἄλλων σχεδίων ἢ ἀπόδοσις ἀναμένεται νὰ εἶναι ἄμεσος ἢ/και προσδευτικῶς αὐξανόμενη κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη. Τὰ προγράμματα οὐχὶ ἄμεσου ἀποδόσεως ἀποβλέπουσι εἰς τὴν δημιουργίαν εὐκαιριῶν προσωρινῆς ἀπασχολήσεως σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ἀνέργων κατὰ τὸ στάδιον ἐφαρμογῆς των και μελλοντικῶς εἰς τὴν δημιουργίαν αὐτοδυναμῶν παραγωγικῶν μονάδων διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀπασχολήσεως και τῆς παραγωγῆς ἐπὶ πλέον μόνιμου βάσεως.

Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν προγραμμάτων και ἔργων ἀναζωογονήσεως και ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ δαπανήσῃ ποσὸν ὕψους £51.0 ἑκ. περίπου, συμπεριλαμβανομένων £14.0 ἑκ. δανείων, ἑκ τῶν Προϋπολογισμῶν Ἀναπτύξεως τοῦ 1975 και 1976 και ἑκ τοῦ Ταμείου τῶν Δανειστικῶν Ἐπιτρόπων (Πίναξ 1). Τελικῶς τὸ ὕψος τῶν πραγματοποιηθησομένων δαπανῶν θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ πολλοὺς παράγοντας, ὡς π.χ. ἑκ τοῦ ρυθμοῦ ἀναζωογονήσεως τῆς οἰκονομίας, τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως, τῆς καταστάσεως τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Ἡ ὡς ἄνω δαπάνη δὲν περιλαμβάνει δαπάνας τοῦ Δημοσίου ἑκ τοῦ Τακτικοῦ Προϋπολογισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναμένεται νὰ ἐπιβαρυνθῇ με σημαντικὰ ποσὰ διὰ τὴν παροχὴν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, π.χ. δημόσια βοηθήματα, υγεία, παιδεία, μέριμνα κλπ. Ἐπίσης δαπάναι ἐξ ἄλλων πηγῶν, ὡς βοήθεια ἑκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Εἰδικοῦ Ταμείου Ἐκτοπισθέντων και Παθόντων, θὰ εἶναι ἐπιπρόσθετοι. Δέον ὅπως σημειωθῇ ὅτι αἱ ἀνωτέρω προτεινόμεναι δαπάναι δὲν περιλαμβάνουσιν δαπάνας ἀναπτύξεως τῶν Ἡμικρατικῶν Ὄργανισμῶν πλην ἐκείνων τοῦ Κυπριακοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ. Τὸ πρόγραμμα ἀναπτύξεως τῶν λοιπῶν Ἡμικρατικῶν Ὄργανισμῶν διαλαμβάνει τὴν διενέργειαν δαπανῶν ὕψους £8.0 ἑκ. περίπου.

Γεωργικὸς Τομεὺς και Ὑδάτινοι Πόροι

Ὡς ἤδη ἐλέχθη, συνεπείᾳ τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς ὁ εὐρὺς γεωργικὸς τομεὺς ὑπέστη σοβαρώτατον πλήγμα με ἀποτέλεσμα τὴν σοβαρὰν μείωσιν τῆς παραγωγῆς και τῶν ἐξαγωγῶν βασικῶν γεωργικῶν προϊόντων και τὴν ἐκτόπισιν σημαντικοῦ ἀριθμοῦ γεωργῶν ἑκ τῆς γῆς των και τῶν γεωργικῶν τῶν ἐπιχειρήσεων. Εἰς τὴν προσπάθειαν ἀναζωογονήσεως τοῦ τομέως και ἀπασχολήσεως ἀδρανούντων γεωργῶν,

οί κατ' ἐξοχήν περιοριστικοί παράγοντες εἶναι ἡ περιορισμένη διαθέσιμος γῆ καὶ ποσότης ὕδατος, οἱ περιορισμένοι χρηματικοὶ πόροι διὰ κεφαλαιουχικὰς ἐπενδύσεις καὶ ἡ ἀνάγκη προωθήσεως σχεδίων κατὰ τὸ δυνατόν βραχυπροθέσμου ἀποδόσεως.

Πίναξ I

Δαπάναι Ἀναπτύξεως, 1975—1976

£000'ς

	Δαπάναι ἐκ τοῦ Ταμείου Ἀναπτύξεως καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν	Δάνεια	Ὅλικαι Δαπάναι
1. Γεωργικὴ καὶ Ἀγροτικὴ Ἀνάπτυξις (περιλ. ἐπισκοπήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως φυσικῶν πόρων)	12,110	6,382	18,492
2. Βιομηχανία, Ἐμπόριον, Τουρισμός	2,392	5,900	8,292
3. Μεταφοραὶ καὶ Ἐπικοινωνίαι (Ὅδικόν δίκτυον, λιμένες, ἀερολιμένες)	5,817	45	5,862
4. Οἰκοδομικά, Πολεοδομικά καὶ Δημοτικά Ἔργα	11,551	735	12,286
5. Κοινωνικαὶ καὶ Λοιπαὶ Ὑπηρεσίαι	5,024	1,013	6,037
ΣΥΝΟΛΟΝ ..	36,894	14,075	50,969

Τὰ ἐφαρμοσθησόμενα σχέδια, προγράμματα καὶ μέτρα πολιτικῆς θὰ ἀποβλέπουν κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν ἀπορρόφησιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ἀνέργων γεωργῶν, κτηνοτρόφων, ἀλιέων καὶ γεωργοεργατῶν. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων τούτων οὐχὶ μόνον θὰ δημιουργηθοῦν εὐκαιρίαι ἀπασχολήσεως, ἀλλὰ συγχρόνως θὰ ἀναπληρωθῇ εἰς τινὰ βαθμὸν ἡ ἀπολεσθεῖσα παραγωγή καὶ θὰ προωθηθοῦν αἱ ἐξαγωγαὶ ἢ/καὶ θὰ ὑποκατασταθοῦν αἱ εἰσαγωγαὶ εἰς βασικὰ εἶδη διατροφῆς ἐξοικονομουμένου οἷτω ξένου συναλλάγματος. Εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἐνδείκνυται ὅπως τὰ σχέδια γεωργικῆς ἀναπτύξεως ἀπαιτοῦν ἀφ' ἑνὸς μὲν μικρὰν ἔκτασιν γῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ μικρὰν κατὰ νέαν γεωργικὴν μονάδα κεφαλαιουχικὴν δαπάνην. Στόχος θὰ εἶναι ὅπως δημιουργηθοῦν γεωργικαὶ καὶ κτηνοτροφικαὶ μονάδες μικροῦ σχετικῶς μεγέθους, αἱ ὁποῖαι νὰ ἀποδίδουν ἕν ἱκανοποιητικὸν ὑπὸ τὰς περιστάσεις εἰσόδημα. Ἐν τούτοις θὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅπου εἶναι δυνατόν, ἡ ἐν γένει μακροπρόθεσμος βιωσιμότης καὶ ἀνταγωνιστικότης τοῦ γεωργικοῦ τομέως. Τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προωθηθῇ ἱκανοποιητικῶς ἐὰν αἱ δημιουργούμεναι νέα μονάδες ἐλειτουργοῦν ἐπὶ συνεταιριστικῆς βάσεως ὑπὸ περισσοτέρων τῆς μιᾶς οἰκογενειῶν. Τοῦτο θὰ ἀποτελέσῃ μίαν τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Σχεδίου.

Ἐντὸς τοῦ ὡς ἄνω πλαισίου, πρώτη προτεραιότης θὰ δοθῆ εἰς τὴν προώθησιν ἑτησίων καλλιιεργειῶν ἀντὶ πολυετῶν καλλιιεργειῶν παρ' ὄλον ὅτι χάριν τῆς διαφοροποιήσεως τῆς παραγωγῆς δὲν θὰ παραμεληθοῦν πλήρως αἱ δειδρκαὶ ἀρδεύσιμοι καλλιιεργεῖαι ὡς εἶναι τὰ ἔσπεριδοειδῆ, τὸ ἄβοκάτο καὶ αἱ βελτιωμένα ποικιλία ἐλαίας. Ἐτήσια καλλιιεργεῖαι, αἱ ὁποῖαι προσφέρονται διὰ ἀνάπτυξιν, εἶναι τὰ λαχανικά, συνήθη καὶ πρῶϊμα, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ καλλιιεργεῖα ἀνθέων. Ἐκ τῶν ζηρικῶν καλλιιεργειῶν προτεραιότης θὰ δοθῆ εἰς τὴν καλλιιεργεῖαν σιτηρῶν διότι μέγα μέρος τῶν περιοχῶν συνήθους παραγωγῆς τούτων περιῆλθεν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Τουρκικῶν δυνάμεων εἰσβολῆς, ἀλλὰ ἐπίσης διότι ὁ μὲν σῖτος ἀποτελεῖ πρωταρχικῆς σημασίας εἶδος διατροφῆς, γενικῶς δὲ ἡ καλλιιεργεῖα τῶν σιτηρῶν θεωρεῖται ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας. Ἰδιαιτέρα ἔμφασις θὰ δοθῆ ἐπίσης εἰς τὴν καλλιιεργεῖαν κτηνοτροφικῶν φυτῶν διὰ τῆς χρησιμοποίησεως κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλυτέρων ἐκτάσεων γῆς ὑπὸ ἀγρανάπαυσιν ἢ μὴ καλλιιεργουμένων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κτηνοτροφίαν προτεραιότης θὰ δοθῆ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς αἰγοπροβατοτροφίας καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον τῆς ἀγελαδοτροφίας—καθ' ὅσον ἡ ἀνάπτυξις τῆς πτηνοτροφίας καὶ χοιροτροφίας ἔχει ἤδη ἀρκούντως προωθηθῆ—παρ' ὄλον ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν προϋποθέτει σχετικῶς μεγάλας μονάδας διὰ νὰ εἶναι αὐταὶ ἀνταγωνιστικά. Ὡσαύτως θὰ προωθηθῆ ἢ ἐπὶ ἐμπορικῆς βάσεως δημιουργία μονάδων κονικλοτροφίας καὶ μελισσοκομίας, καθὼς καὶ ἡ παραγωγή καὶ χρησιμοποίησις εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν γεωργικῶν ὑποπροϊόντων εἰς τὰ σιτηρέσια τῶν ζῶων πρὸς μείωσιν τοῦ κόστους παραγωγῆς καὶ ἔξοικονόμησιν σιτηρῶν. Αἱ δημιουργηθησόμενα κτηνοτροφικὰ μονάδες θὰ εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν περιωρισμένου μεγέθους ὥστε νὰ ἐπιτευχθῆ ἀπασχόλησις τοῦ μεγαλυτέρου δυνατοῦ ἀριθμοῦ ἀνέργων κτηνοτρόφων.

Διὰ νὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν προτεινομένων σχεδίων καὶ προγραμμάτων, τόσον εἰς τὴν γεωργίαν ὅσον καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, θὰ καταβληθῆ προσπάθεια δι' ἐξεύρεσιν καταλλήλου γῆς διὰ νὰ παραχωρηθῆ αὕτη εἰς ἐκτοπισθέντας γεωργούς καὶ κτηνοτρόφους ἔναντι χαμηλοῦ ἐνοικίου. Πρὸς τοῦτο θὰ χρησιμοποιηθῆ Κυβερνητικὴ γῆ ἢ ὁποῖα τώρα χρησιμοποιεῖται διὰ πειραματικούς σκοπούς. Ἐπίσης θὰ ἀπαλλοτριωθῆ ἢ/καὶ θὰ τεθῆ ὑπὸ Κυβερνητικὸν ἔλεγχον ἰδιωτικὴ γῆ ἢ ὁποῖα ἀνήκει εἰς ἰδιοκτῆτας οἱ ὁποῖοι δὲν τὴν χρησιμοποιοῦν ἢ εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐπιπροσθέτως θὰ καταβληθῆ προσπάθεια ἐξευρέσεως ἄλλης καταλλήλου δι' ἀνάπτυξιν Κυβερνητικῆς γῆς, ἢ ὁποῖα θὰ ἠδύνατο μὲ μικρὰς μόνον κεφαλαιουχικὰς δαπάνας νὰ καταστῆ χρησιμοποιήσιμος καὶ, βελτιωμένη καταλλήλως, νὰ διατεθῆ εἰς ἀνέργους ἐκτοπισθέντας γεωργούς. Ἄλλα νομικά, διοικητικά καὶ θεσμικά μέτρα τὰ ὁποῖα δέον ὅπως υἰοθετηθοῦν ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν καταλλήλου θεσμικοῦ πλαισίου καὶ διαδικασίας διὰ τὴν ἀξιοποίησιν διαθέσιμου γῆς ὑπὸ προσφυγοποιηθέντων γεωργῶν, τὴν ἄνευ ὑποθήκης ἢ ἄλλης οὐσιαστικῆς ἀσφαλείας ἐκ μέρους γεωργοκτηνοτρόφων παροχὴν δανείων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἢ τὴν δανειοδότησιν προσφύγων γεωργοκτηνοτρόφων ἐκ μέρους ἄλλων χρηματοδοτικῶν ἰδρυμάτων ἐπὶ τῆ βάσει Κυβερνητικῆς ἐγγυήσεως διὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τῶν δανείων.

Ἡ ὀρθὴ ἀξιοποίησις καὶ ἡ ὀρθολογιστικὴ χρῆσις τῶν ὑδατίνων πόρων ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ γεωργικοῦ καὶ ἄλλων προγραμμάτων τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου. Ὁ Τουρκικὸς στρατὸς κατέλαβεν καὶ ἔθεσεν ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν του μέγα μέρος τῶν ἤδη ἀξιοποιη-

θέντων ύδατινων πόρων τῆς Νήσου. Ἡ ἐκρίζωσις δεκάδων χιλιάδων ἀτόμων ἀπὸ τὰς ἐστίας των καὶ ἡ διαφυγὴ των εἰς ἄλλας περιοχὰς προεκάλεσεν αὐξήσιν τῶν εἰς ὕδωρ ἀναγκῶν τῶν περιοχῶν τούτων καὶ πιέσεις ἐπὶ τῶν ὑδρευτικῶν συστημάτων, τὰ ὁποῖα ἐσχεδιάσθησαν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ἐνὸς μικροτέρου ἀριθμοῦ κατοίκων. Ἡ ἀνάγκη ἀπασχολήσεως πολλῶν χιλιάδων ἐκτοπισθέντων γεωργῶν καθιστᾶ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀξιοποίησιν ὑδατινων πόρων εἰς τὰς ἐλευθέρας περιοχὰς καὶ ἀναπροσαρμογὴν τοῦ πρὸ τῆς εἰσβολῆς ὑδατικοῦ προγράμματος. Οὕτω πέραν τῆς προωθήσεως μεγάλων ὑδατικῶν ἔργων, ἔμφασις εἰς τὸ Σχέδιον θὰ δοθῇ εἰς τὴν (α) ἐπέκτασιν τῆς ἀρδεύσεως διὰ τῆς συμπληρώσεως ὅλων τῶν συστημάτων διανομῆς τοῦ ὕδατος τῶν ἤδη κατασκευασθέντων ὑδατοφρακτῶν, (β) ἐκμετάλλευσιν ὅλων τῶν ὑφισταμένων γεωτρήσεων καὶ φρεάτων ὅπουδῆποτε ὑπάρχουν περιθώρια ἀναπτύξεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς διὰ τῆς κατασκευῆς συστημάτων διανομῆς ὕδατος ἀπὸ γεωτρήσεως ἢ πηγᾶς μεγάλης ἀποδοτικότητος, (γ) ἀνόρυξιν νέων διατρήσεων εἰς πλούσια ὑδροφόρα στρώματα τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐπισημανθῆ καὶ ταχεῖαν ἐκμετάλλευσιν τούτων, καὶ (δ) ἐξασφάλισιν προσθέτων ποσοτήτων ὕδατος ἐξ ὑφισταμένων ἢ νέων πηγῶν διὰ βιομηχανικὴν καὶ οἰκιακὴν κατανάλωσιν.

Σκοπὸς τῶν προτεινομένων σχεδίων, προγραμμάτων καὶ μέτρων πολιτικῆς, τὰ ὁποῖα ἀναλύονται συνοπτικῶς κατωτέρω, εἶναι ἡ ἀπάμβλυνσις τῶν δημιουργηθέντων ἐκ τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς προβλημάτων καὶ ἡ ἐπίτευξις τῶν ὑπὸ τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου τεθέντων σκοπῶν. Κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ γεωργικοῦ προγράμματος, ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν οἱ περιοριστικοὶ παράγοντες ἀναπτύξεως τοῦ τομέως, ὡς οὗτοι ἀνελύθησαν ἀνωτέρω. Τὰ προτεινόμενα μέτρα καὶ σχέδια ἐκτίθενται κατωτέρω δι' ἕκαστον γεωργικὸν ὑποτομέα κεχωρισμένως, ἐκ τοῦ περιεχομένου δὲ τῶν μέτρων τούτων διαφαίνεται περαιτέρω Κυβερνητικὸς παρεμβατισμὸς ὡς καὶ ἡ πρόθεσις ἀναλήψεως πλέον συντονισμένων πρωτοβουλιῶν διὰ τὴν διὰ παντὸς μέσου ἀναζωογόησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ γεωργικοῦ τομέως.

ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Τὰ σχέδια προωθήσεως τῆς φυτικῆς παραγωγῆς διαχωρίζονται εἰς :— (i) κύρια σχέδια συμβάλλοντα κατὰ τρόπον ἄμεσον εἰς τὴν δημιουργίαν αὐτοτελῶν γεωργικῶν μονάδων ἢ εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως· (ii) σχέδια βελτιώσεως καὶ ἀναπτύξεως πτωχῶν γαιῶν· (iii) σχέδια βελτιωμένης χρήσεως τῶν μέσων παραγωγῆς ὡς εἶναι τὸ ὕδωρ, τὰ λιπάσματα, οἱ σπόροι κλπ. (iv) θεσμικά, διοικητικά καὶ ὀργανωτικά μέτρα ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν προώθησιν τῶν σκοπῶν τοῦ Σχεδίου.

(i) Κύρια Σχέδια

(α) Ἐνθάρρυνσις Καλλιεργείας Συνήθων καὶ Πρωϊμῶν Λαχανικῶν

Λόγω τοῦ ὅτι ἡ παραγωγή λαχανικῶν ἐντὸς ὑψηλῶν θερμοκηπίων ἀπαιτεῖ μεγάλας κεφαλαιουχικὰς δαπάνας, μεγαλύτερα προτεραιότης θὰ δοθῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν προϊόντων τούτων μὲ τὰς συνήθεις μεθόδους ἢ ἐντὸς χαμηλῶν θερμοκηπίων. Ἐξ ἄλλου αἱ ἐπικρατοῦσαι

έν Κύπρω κλιματολογικαί καί έδαφολογικαί συνθήκαι, ιδιαίτέρως είς τας παρακτίους περιοχάς, θεωροῦνται ίδανικαί διά τήν καλλιέργειαν συνήθων καί πρωϊμων λαχανικῶν. Οί κυριώτεροι σκοποί τοῦ σχεδίου εἶναι (α) ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς λαχανικῶν δι' ἐπιτόπιον κατανάλωσιν καί ἐξαγωγάς καί (β) ἡ δημιουργία εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως διά μέγαλον ἀριθμόν ἐκτοπισθέντων γεωργῶν. Τό σχέδιον προβλέπει τήν είς τοὺς ἐνδιαφερομένους γεωργοὺς παραχώρησιν βραχυπροθέσμων δανείων μέ χαμηλὸν ἐπιτόκιον πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἐγκαταστάσεως ὡς καί τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν ἐξαιρουμένων τῶν ἐργατικῶν. Τὰ παραχωρούμενα δάνεια δὲν θὰ ὑπερβαίνουν τὰς £180 κατὰ μονάδα διά τὰ συνήθη λαχανικά καί τὰς £280 διά τήν παραγωγήν λαχανικῶν ἐντὸς χαμηλῶν θερμοκηπίων. Διά τῆς ἐκδόσεως δανείων ὕψους £0,5 ἐκ. ὑπολογίζεται ὅτι κατὰ τὸ 1975 καί 1976 θὰ καλλιεργηθῆ ἔκτασις 9.000 σκαλῶν καί θὰ δημιουργηθοῦν οὕτω εὐκαιρίαί δι' ἀπασχόλησιν 3.000 περίπου οἰκογενειῶν. Τήν εὐθύνην ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου θὰ φέρῃ τὸ Τμήμα Γεωργίας τὸ ὁποῖον καί θὰ παρέχῃ είς τοὺς καλλιεργητάς τεχνικὴν βοήθειαν καί συμβουλάς ἄνευ οἰασδήποτε ἐπιβαρύνσεως.

(β) Ἐνθάρρυνσις Καλλιεργείας Λαχανικῶν καί Ἀνθέων είς Ὑψηλὰ Θερμοκήπια

Σκοπὸς τοῦ σχεδίου τούτου εἶναι ἡ διά τῆς παροχῆς κινήτρων, τεχνικῆς βοήθειας καί συμβουλῶν ἐνθάρρυνσις τῆς παραγωγῆς λαχανικῶν καί ἀνθέων ἐκτὸς ἐποχῆς, κυρίως, δι' ἐξαγωγάς. Εἰς τοὺς μετέχοντας τοῦ σχεδίου καλλιεργητάς θὰ παρέχωνται μεσοπρόθεσμα δάνεια μὴ ὑπερβαίοντα τὰς £2.500 κατὰ μονάδα πρὸς χαμηλὸν ἐπιτόκιον. Ὡς καί είς τήν περίπτωσιν τῶν συνήθων καί πρωϊμων λαχανικῶν, προτεραιότης συμμετοχῆς είς τὸ σχέδιον τοῦτο θὰ δοθῆ είς ἐκτοπισθέντας ἐμπείρους γεωργοὺς. Ἡ σημασία τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου ἔγκειται είς τὸ ὅτι διά τῆς καλλιεργείας λαχανικῶν καί ἀνθέων ἐντὸς ὕψηλῶν θερμοκηπίων ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ παραγωγή κατὰ μονάδα γῆς εἶναι μεγαλύτερα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξοικονομοῦνται μεγάλαί ποσότητες ὕδατος. Ἐξ ἄλλου αἱ προοπτικαί ἐξαγωγῆς τῶν ἐκτὸς ἐποχῆς λαχανικῶν καί ἀνθέων εἶναι καλύτεραι τῶν συνήθων τοιούτων. Ἀναμένεται ὅτι κατὰ τήν διάρκειαν τῆς περιόδου 1975-1976 θὰ κατασκευασθοῦν 500 ὕψηλὰ θερμοκήπια ὑπὸ ἰσαριθμοῦ ἀριθμοῦ οἰκογενειῶν, θὰ ἀπαιτηθῆ δὲ ποσὸν £1,0 ἐκ. διά τήν ἔκδοσιν τῶν σχετικῶν δανείων.

(γ) Σχέδιον Ἐπεκτάσεως τῆς Καλλιεργείας Σιτηρῶν

Διά τοῦ σχεδίου τούτου ἀποσκοπεῖται ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς σιτηρῶν, μεγάλαί ποσότητες τῶν ὁποίων εἰσάγονται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καί ἡ ἀπασχόλησις μεγάλου ἀριθμοῦ ἐκτοπισθέντων σιτηροκαλλιεργητῶν. Ἡ ἐνθάρρυνσις τῶν γεωργῶν θὰ ἐπιδιωχθῆ διά τῆς παροχῆς είς τούτους βραχυπροθέσμων δανείων μὴ ὑπερβαίνοντων τὰς £600 κατὰ οἰκογένειαν (£6 κατὰ σκάλαν) πρὸς κάλυψιν μέρους τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν καλλιεργείας. Ἡ περίοδος ἀποπληρωμῆς τῶν δανείων δὲν θὰ ὑπερβαίνη τὸ ἔν ἔτος, τὸ δὲ ἐπιτόκιον θὰ εἶναι χαμηλόν. Δεδομένου ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξεύρεσις ἀρκετῶν ἐπιπροσθέτων σκαλῶν ξηρικῆς γῆς, ἀναμένεται ὅτι περισσότεραι τῶν 1.000 ἐκτοπισθεισῶν οἰκογενειῶν θὰ ἀπασχοληθοῦν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου. Διά τήν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου θὰ διατεθοῦν πιστώσεις πέραν τοῦ £0,5 ἐκ.

(δ) Σχέδιον Μικτῆς Γεωργίας—Κτηνοτροφίας

Τὸ ἐφαρμοζόμενον σχέδιον μικτῆς γεωργίας-κτηνοτροφίας τῇ βοήθειά τοῦ Διεθνοῦς Προγράμματος Τροφίμων προβλέπει τὴν παραχώρησιν μακροπροθέσμων καὶ μεσοπροθέσμων δανείων ὡς καὶ τὴν διανομὴν ἰσοζυγισμένων σιτηρεσιῶν εἰς ἐπιχορηγημένας τιμὰς εἰς τοὺς μετέχοντας τοῦ σχεδίου γεωργούς. Τὸ σχέδιον θὰ συνεχίσῃ ἐφαρμοζόμενον ἑλαφρῶς τροποποιημένον ἀπὸ ἀπόψεως τόσον τῶν ὄρων συμμετοχῆς ὅσον καὶ τῆς παρεχομένης βοήθειας. Συμφώνως τῶν νέων ὄρων τοῦ σχεδίου θὰ δικαιούνται συμμετοχῆς εἰς τοῦτο ἐκεῖνοι ἐκ τῶν γεωργῶν οἱ ὅποιοι θὰ ἐξασφαλίσουν ἐπαρκῆ ἀλλ' οὐχὶ πολὺ μεγάλην ἔκτασιν ξηρικής γῆς ὡς καὶ μικρὸν ἀριθμὸν προβάτων ἢ αἰγῶν (40), θὰ παρέχωνται δὲ εἰς τούτους πλὴν τῆς τεχνικῆς βοήθειας μακροπρόθεσμα καὶ βραχυπρόθεσμα δάνεια ὕψους οὐχὶ πέραν τῶν £3.000 κατὰ μονάδα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δαπανῶν ἀγορᾶς ἢ ἐνοικιάσεως γῆς, ἀγορᾶς ζῶων καὶ ζωοτροφῶν, ἀνεγέρσεως ἢ βελτιώσεως ὑποστατικῶν κλπ. Προτεραιότητα συμμετοχῆς θὰ ἔχουν οἱ ἐκτοπισθέντες γεωργοί. Μία τῶν κυριωτέρων ἐπιδιώξεων τοῦ σχεδίου εἶναι ἡ αὐξήσις τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ἀγροναπαύσεως καὶ τῆς βελτιώσεως τῶν φυσικῶν βοσκοτόπων διὰ τῆς ἀναχλοάσεως. Διὰ τὴν δημιουργίαν 200 τοιοῦτων μονάδων κατὰ τὰ ἔτη 1975 καὶ 1976 θὰ ἀπαιτηθῇ τὸ ποσὸν τῶν £0,5 ἐκ. περίπου.

Παρεμφερὲς πρὸς τὸ σχέδιον μικτῆς γεωργίας-κτηνοτροφίας εἶναι καὶ τὸ σχέδιον δημιουργίας βιωσίμων προτύπων μονάδων τὸ ὁποῖον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν δημιουργίαν μεγάλων μονάδων, τὸ μέγεθος καὶ ἡ διάρθρωσις τῶν ὁποίων καθωρίζετο ἀναλόγως τῶν ἐπικρατουσῶν ἑδαφολογικῶν καὶ κοινωνικο-οἰκονομικῶν συνθηκῶν εἰς ἐκάστην περιοχὴν ὡς αὗται διαπιστοῦνται ἐκ τῶν σχετικῶν ἐπισκοπήσεων. Τὸ σχέδιον βιωσίμων μονάδων θὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ σχέδιον μικτῆς γεωργίας-κτηνοτροφίας. Στόχος ἀμφοτέρων τῶν σχεδίων ἐντὸς τῶν προτεινομένων νέων πλαισίων θὰ εἶναι ἡ δημιουργία μονάδων μικτῆς γεωργίας-κτηνοτροφίας αἱ ὁποῖαι νὰ παρέχουν ἓν ἱκανοποιητικὸν ὑπὸ τὰς περιστάσεις εἰσόδημα.

(ε) Σχέδιον Δενδρικῶν Καλλιεργειῶν καὶ Ἐναμπελώσεως

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προηγούμενα σχέδια τὸ ὡς ἄνω σχέδιον δὲν δύναται νὰ τύχῃ ὑψηλῆς προτεραιότητος, ἀφορᾷ δὲ περισσότερον τοὺς μὴ ἐκτοπισθέντας γεωργούς. Διὰ τοῦ σχεδίου τούτου, τὸ ὁποῖον εἶναι συνεχιζόμενον, ἀποσκοπεῖται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ χάριν τῆς διαφοροποιήσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς προώθησις ἐπὶ περιορισμένης κλίμακος ὠρισμένων δενδρικῶν καλλιεργειῶν, ὡς αἱ βελτιωμέναι ποικιλίαι ἐλαίας, τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ τὸ ἀβοκάτο, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀντικατάστασις τῶν παλαιῶν καὶ μὴ παραγωγικῶν ἀμπελώνων διὰ νέων βελτιωμένων ποικιλιῶν οἰνοποιησίμων καὶ ἐπιτραπεζίων σταφυλῶν.

Ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐλαίας, τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ τὸ ἀβοκάτο, ἡ συνεισφορὰ τῆς Κυβερνήσεως συνίσταται κυρίως εἰς τὴν παραγωγὴν ἐμβολιασμένων δενδρυλλίων εἰς Κυβερνητικὰ φυτώρια καὶ τὴν πώλησιν τούτων εἰς γεωργούς εἰς χαμηλὰς τιμὰς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀμπελον παραχωροῦνται βάσει τοῦ σχεδίου ἑναμπελώσεως δωρεὰν τρόφιμα, δάνεια καὶ ἐπιχορηγήσεις πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἀντικαταστάσεως τῶν παλαιῶν ἀμπελώνων. Διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τούτου ἔχουν ἤδη δημιουργηθῆ ὑποδειγματικοὶ ἀμπελώνες, μονὰς πολ-

λαπλασιασμοῦ ἀμπέλου ὡς καὶ πρότυπον οἰνοποιεῖον. Τὸ ὕψος τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν θὰ ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τὴν ἀνταπόκρισιν τῶν γεωργῶν εἰς τὸ σχέδιον.

(ii) Σχέδια Βελτιώσεως καὶ Ἀναπτύξεως Πτωχῶν Γαιῶν

Κύριος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῶν σχεδίων τούτων εἶναι ἡ διατήρησις τοῦ ἐδάφους ὡς καὶ ἡ βελτίωσις καὶ ἀνάπτυξις τῶν πτωχῶν γαιῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ἀξιοποιήσεως τούτων κατὰ τὸν καλῦτερον δυνατὸν τρόπον. Εἰς τὰ σχέδια αὐτά, ἡ σημασία τῶν ὁποίων εἶχεν ἀναγνωρισθῆ πρὸ πολλοῦ, δέον ὅπως δοθῆ ἰδιαίτερα ἔμφασις διότι διὰ τῆς ἐφαρμογῆς των ἐξασφαλίζεται ἐπιπρόσθετος γῆ πρὸς καλλιέργειαν. Τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ διὰ: (α) τῆς κατασκευῆς ἔργων διατηρήσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ ἐδάφους (ἰσοπέδωσις, κατασκευὴ ἀναβαθμίδων κλπ.) ὥστε νὰ προετοιμασθῆ τὸ ἔδαφος διὰ καλλιέργειαν, (β) τῆς ἀναπτύξεως τῆς χαλίτικης γῆς ὥστε νὰ καταστῇ αὕτη καλλιεργήσιμος (ἀνατίναξις τῆς καφκάλλας), (γ) τῆς καλλιεργείας κτηνοτροφικῶν φυτῶν εἰς τὴν ὑπὸ ἀγρανάπαισιν γῆν καὶ ταυτόχρονον ἔκτροφὴν ζῶων (μικτὴ γεωργία-κτηνοτροφία) καὶ (δ) τῆς βελτιώσεως τῶν Κυβερνητικῶν, κοινοτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν βοσκοτόπων διὰ τῆς λιπάνσεως καὶ ἀναχλοάσεως μὲ κτηνοτροφικὰ φυτά.

Σχετικὸν πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γῆς εἶναι καὶ τὸ σχέδιον ἀναδασμοῦ τὸ ὁποῖον θὰ πρέπει νὰ περιορισθῆ βασικῶς εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀρξαμένων ἔργων εἰς ὠρισμένα χωρία.

(iii) Σχέδια Βελτιωμένης Χρήσεως Μέσων Παραγωγῆς

Πρὸς ἐξοικονόμησιν σημαντικῆς ποσότητος ὕδατος καὶ τὴν αὔξησιν τῶν ἀποδόσεων τῶν ἀρδευομένων καλλιεργειῶν ἐφαρμόζεται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὸ σχέδιον βελτιώσεως τῆς χρήσεως ὕδατος τὸ ὁποῖον προνοεῖ τὴν παροχὴν πιστώσεων καὶ ἐπιχορηγήσεων πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἐγκαταστάσεως βελτιωμένων συστημάτων ἀρδεύσεως. Ἐν ὄψει τῆς ἰδιαίτερας ἐμφάσεως ἡ ὁποία δίδεται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν λαχανικῶν τὸ σχέδιον τοῦτο θὰ ἐπεκταθῆ περαιτέρω.

Τὸ πρόγραμμα πιστοποιήσεως καὶ παραγωγῆς σπόρων θὰ συνεχίσῃ ὡσαύτως ἐφαρμοζόμενον πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῶν χρησιμοποιουμένων σπόρων διὰ τῆς καταλλήλου διαλογῆς, συντηρήσεως καὶ πιστοποιήσεως τούτων.

Διὰ τοῦ σχεδίου βελτιώσεως τῆς χρήσεως λιπασμάτων θὰ παρέχωνται συμβουλαὶ εἰς τοὺς γεωργούς, θὰ διεξάγωνται ἐπιδείξεις λιπάνσεως καὶ θὰ γίνωνται ἀναλύσεις τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν φύλλων πρὸς καθορισμὸν τῶν ἀναγκῶν τῶν διαφόρων καλλιεργειῶν εἰς λιπάσματα ἀποφευγομένης οὔτω τῆς σπατάλης καὶ τῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῶν φυτῶν.

Ἐν σχέσει πρὸς τὰ φυτοφάρμακα ὁ ἰσχύων περὶ Ρυθμίσεως τῶν Γεωργικῶν Φαρμάκων Νόμος προνοεῖ περὶ τῆς πωλητέας καὶ τοῦ ἐλέγχου τούτων ἀναλόγως τῆς καταλληλότητός των. Ἐξ ἄλλου πρὸς προστασίαν τῶν φυτῶν θὰ συνεχίσουν αἱ ἐκστρατεῖαι καταπολεμήσεως τῶν ζιζανίων καὶ ἀσθενειῶν τῶν φυτῶν διὰ ψεκασμῶν καὶ ἄλλων μέσων. Ἐὰν παρουσιασθῆ ἀνάγκη θὰ προωθηθῆ ὡσαύτως σχέδιον δανειοδοτήσεως γεωργῶν δι' ἀγορὰν ψεκαστήρων διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν σχεδίων προσωρινῆς ἐπανεγκαταστάσεως ἐκτοπισθέντων γεωργῶν.

Εἰς τὴν διὰ τῆς βελτιωμένης χρήσεως τῶν μέσων παραγωγῆς αὐξησὶν τῶν κατὰ στρέμμα ἀποδόσεων σημαντικὴ εἶναι ἡ συμβολὴ τοῦ προγράμματος γεωργικῶν ἐρευνῶν τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει πλὴν τῆς ἐρευνητικῆς ἐργασίας ἐπὶ τῆς διατροφῆς τῶν φυτῶν, τοῦ ἐλέγχου τῶν φυτικῶν ἀσθενειῶν καὶ τῆς χρήσεως ὕδατος, τὴν διεξαγωγὴν πειραμάτων ἐπὶ τῶν ἀγροοικονομικῶν προβλημάτων τῶν σιτηρῶν καὶ τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν ὡς καὶ τῆς συγκομιδῆς, μεταφορᾶς καὶ διατήρησεως/μεταποιήσεως φρούτων καὶ λαχανικῶν. Λόγω τῆς μακροχρονίου φύσεως τοῦ προγράμματος γεωργικῶν ἐρευνῶν ἢ διακοπὴ τῶν πειραμάτων τούτων δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ σημαντικῶν ἀπωλειῶν εἰς καταβληθείσας διὰ τὴν διεξαγωγὴν των δαπάνας. Ἐν τούτοις παραλλήλως πρὸς τὰ πειράματα ταῦτα, ἰδιαιτέρα ἔμφασις θὰ δοθῇ ἐπὶ πειραμάτων σχετιζομένων μὲ τὰς ἀνάγκας λιπάνσεως καὶ ἀρδεύσεως ὠρισμένων ποικιλιῶν πατατῶν καὶ λαχανικῶν, ἰδιαιτέρως εἰς τὴν περιοχὴν Πάφου ὅπου αἱ προοπτικαὶ ἀναπτύξεως τῶν καλλιεργειῶν τούτων εἶναι μεγάλαι.

Ἡ διαφώτισις καὶ ἐνημέρωσις τῶν γεωργῶν ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρευνητικῆς ἐργασίας θὰ γίνεταί ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν ἢ ὁποῖα θὰ εἶναι ὡσαύτως ἐπιφορτισμένη μὲ τὸ ἔργον τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν γεωργῶν διὰ τῆς παροχῆς συμβουλῶν, τεχνικῆς βοήθειας καὶ ἐπιδείξεων.

(iv) Θεσμικά, Διοικητικὰ καὶ Ὁργανωτικὰ Μέτρα

Τὰ κυριώτερα τῶν μέτρων τούτων εἶναι τὰ ἀκόλουθα:—

- (α) Λεπτομερειακὴ καταγραφή τῆς Κυβερνητικῆς ὡς καὶ τῆς μὴ καλλιεργουμένης ἰδιωτικῆς γῆς. Σχετικὴ πρωτοβουλία ἀνελήφθη ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ Φυσικῶν Πόρων, ἡ ὅλη δὲ ἐργασία ἀναμένεται νὰ περατωθῇ συντόμως.
- (β) Ἐπίταξις γαιῶν καὶ προσωρινὴ ἐνοικίασις τούτων εἰς ἐκτοπισθέντας γεωργοὺς συμφώνως προκαθοριζομένων κριτηρίων.
- (γ) Σύστασις Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπαρτιζομένης ἐξ ἀντιπροσώπων Κυβερνητικῶν Τμημάτων καὶ Γεωργικῶν Ὁργανώσεων ἐπιφορτισμένη μὲ τὸ ἔργον τῆς διαγραφῆς τῶν κριτηρίων ἐπιλογῆς ἐκτοπισθέντων γεωργῶν πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ διανεμηθῇ γῆ, ὡς καὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἐνοικίων καὶ τῆς παροχῆς συμβουλῶν καὶ εἰσηγήσεων ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γῆς καὶ τὴν καταλληλότητα ἐκάστου τεμαχίου γῆς.
- (δ) Προώθησις τῆς ἐπὶ συνεταιριστικῆς βάσεως γεωργίας, ἀρχῆς γενομένης εἰς Κυβερνητικὴν γῆν εἰς Πάφον ὅπου καὶ μεγάλοι συμπαγεῖς ἐκτάσεις εἶναι διαθέσιμοι καὶ ἡ ἀξιοποίησις τούτων εἶναι εὐκόλος. Ἡ ἐπὶ συνεταιριστικῆς βάσεως ἐκμετάλλευσις δυνατὸν νὰ ἐπεκταθῇ περαιτέρω ἐὰν ἐξευρεθῇ κατάλληλος πρὸς καλλιέργειαν γῆ εἰς τὰς παρακειμένας πρὸς τοὺς προσφυγικοὺς καταυλισμοὺς περιοχᾶς καὶ ἀλλαχοῦ.
- (ε) Διευθέτησις τοῦ προβλήματος τῆς ἐμπορίας λαχανικῶν. Τὸ θέμα τοῦτο μελετᾶται ἐνδελεχῶς ὑπὸ τῶν Ὑπουργείων Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας καὶ Γεωργίας καὶ Φυσικῶν Πόρων, ἀναμένεται δὲ συντόμως ἡ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν ἐμπορίας τῶν προϊόντων τούτων. Αἱ προοπτικαὶ ἀμειψτικῆς διαθέσεως

είς τὸ ἐξωτερικὸν ἠϋξημένου ὄγκου παραγωγῆς τοιούτων προϊόντων εἶναι καλαί, ἔχουν δὲ ἀναληφθῆ ἤδη ἐνέργειαι διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τόσον τῶν ἀναγκαίων μεταφορικῶν μέσων ὅσον καὶ νέων ἀγορῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἐπὶ ὀρθολογιστικῆς βάσεως ὀργάνωσις τῆς ἐμπορίας τῶν προειρημένων προϊόντων θὰ ἀναληφθῆ βασικῶς ὑπὸ τοῦ Συνεργατικοῦ Κινήματος. Αἱ ὑφιστάμεναι ἐξ ἄλλου διευθετήσεις ἐμπορίας διαφόρων προϊόντων ὡς αἱ πατάται, τὰ καρόττα, τὰ σιτηρά, τὰ ἐλαιοκομικὰ προϊόντα κλπ. εἶναι ἱκανοποιητικά, αἱ δὲ ἐνέργειαι τῶν Συμβουλίων Ἐμπορίας πρὸς βελτίωσιν τοῦ μηχανισμοῦ διαθέσεως τῶν προϊόντων τούτων τόσον ἐπιτοπίως ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν θὰ συνεχισθοῦν.

- (στ) Συνέχισις τοῦ υἱοθετηθέντος συστήματος χρηματοδοτήσεως ἐκτοπισθέντων γεωργῶν τὸ ὅποιον προνοεῖ διὰ τὴν δανειοδότησιν τούτων εἴτε ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἴτε ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν ἄνευ ὑποθήκης ἢ ἄλλης ἀσφαλείας ἐκ μέρους των.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Τὰ προγραμματιζόμενα σχέδια διαχωρίζονται εἰς: (i) κύρια σχέδια διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὁποίων θὰ δημιουργηθοῦν αὐτοτελεῖς κτηνοτροφικαὶ μονάδες· (ii) σχέδια καὶ προγράμματα συμβάλλοντα εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος καὶ ἐνισχύοντα τὴν προσπάθειαν δι' ἀναζωογόνησιν τοῦ κτηνοτροφικοῦ τομέως, καὶ (iii) θεσμικά, διοικητικά καὶ ὀργανωτικά μέτρα.

(i) Κύρια Σχέδια

(α) Δημιουργία Μονάδων Αἰγοπροβατοτροφίας

Τὸ σχέδιον τοῦτο προνοεῖ διὰ τὴν δημιουργίαν 400 μονάδων αἰγοπροβατοτροφίας ἐκάστης ἀποτελουμένης ἐκ 40 ζῶων. Πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους κτηνοτρόφους θὰ παρέχωνται βραχυπρόθεσμα καὶ μακροπρόθεσμα δάνεια μὴ ὑπερβαίνοντα τὰς £2.000 κατὰ κτηνοτροφικὴν μονάδα πρὸς χαμηλὸν ἐπιτόκιον πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἀγορᾶς ζῶων καὶ ζωοτροφῶν, τῆς ἀνεγέρσεως ἢ βελτιώσεως ὑποστατικῶν ὡς καὶ τῆς ἀγορᾶς ἢ μισθώσεως γῆς. Κύριοι σκοποὶ τοῦ σχεδίου εἶναι (i) ἡ αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν ὡς καὶ τῆς παραγωγῆς κτηνοτροφικῶν προϊόντων· καὶ (ii) ἡ ἀπασχόλησις μεγάλου ἀριθμοῦ ἐκτοπισθέντων ἐμπείρων κτηνοτρόφων οἱ ὅποιοι ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι ἄνεργοι. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου θὰ διατεθῆ ποσὸν ὕψους £0,6 ἐκ. τὸ ὅποιον θὰ παραχωρηθῆ πρὸς τοὺς κτηνοτρόφους ὑπὸ μορφήν δανείων.

(β) Σχέδιον Ἐπαναδραστηριοποιήσεως τῆς Ἀγελαδοτροφίας

Τὸ ὡς ἄνω σχέδιον ἀποτελεῖ ἐν ἀποφασιστικὸν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐπαναδραστηριοποιήσεως τῆς ἀγελαδοτροφίας καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς βοείου κρέατος καὶ γάλακτος. Διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου θὰ καταστῆ ἀναγκαία ἡ εἰσαγωγή 750 περίπου γαλακτοφόρων ἀγελάδων καὶ 2.500 μόσχων παχύνσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1975 καὶ 1976, τὰ ὅποια καὶ θὰ διανεμηθοῦν πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους ἀγελαδοτρόφους, κατὰ προτίμησιν ἐκτοπισθέντας, ἐπὶ πιστώσει. Οἱ μετέχοντες τοῦ σχεδίου ἀγελαδοτρόφοι

θά υποβοηθηθοῦν ὡσαύτως διὰ τῆς παροχῆς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως βραχυπροθέσμων καὶ μακροπροθέσμων δανείων πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἀγορᾶς ζωοτροφῶν, ἀνέγερσιν ἢ βελτίωσιν ὑποστατικῶν κλπ. Τὸ ὕψος τῶν παραχωρηθησομένων εἰς ἕκαστον κτηνοτρόφον δανείων, περιλαμβανομένων τῶν δανείων διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ζώων, δὲν θὰ ὑπερβαίῃ τὸ ποσὸν τῶν £4.000 εἰς τὴν περίπτωσιν μονάδων γαλακτοφόρων ἀγελάδων ἐκάστης ἀποτελουμένης κατὰ μέσον ὄρον ἐκ 10 ζώων καὶ £3.000 διὰ τὰς μονάδας παχύνσεως μόσχων ἀποτελουμένης ἐξ 20 ζώων ἐκάστη.

Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου 1975-1976 ἀναμένεται νὰ δημιουργηθοῦν περίξ τῶν 200 μονάδων (75 εἰς τὴν ἀγελαδοτροφίαν καὶ 125 εἰς τὴν πάχυνσιν μόσχων). Ἐπιπροσθέτως θὰ καταστῇ δυνατὴ ἢ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς κρέατος καὶ γάλακτος ὑποκατάστασις μέρους τῶν εἰσαγωγῶν τοιούτων προϊόντων. Αἱ παραχωρηθησόμεναι πιστώσεις ὑπολογίζονται εἰς £0,6 ἐκ.

(γ) Σχέδιον Δημιουργίας Μονάδων Ἐκτροφῆς Βελτιωμένων Φυλῶν Προβάτων καὶ Αἰγῶν

Οἱ βασικοὶ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου εἶναι: (i) ὁ διὰ τῶν καταλλήλων μεθόδων ἐπιλογῆς καὶ διασταυρώσεως πολλαπλασιασμοῦ τῶν βελτιωμένων φυλῶν προβάτων καὶ αἰγῶν ὑπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως· καὶ (ii) ἡ αὐξησις τῆς παραγωγικότητος καὶ ἡ βελτίωσις τῶν μεθόδων διαχειρίσεως εἰς τὸν κλάδον τῆς αἰγοπροβατοτροφίας. Δέον νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ ἐπιτόπιος ζήτησις τοιούτων ζώων εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ δὲν ἱκανοποιεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ τῶν Κυβερνητικῶν Μονάδων. Ἐξ ἄλλου πολλοὶ χῶραι τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Μέσης Ἀνατολῆς ἔχουν ἐπιδείξει μεγάλον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀγορὰν ζώων βελτιωμένων φυλῶν ἐκτρεφομένων εἰς Κύπρον.

Οἱ σκοποὶ τοῦ σχεδίου θὰ ἐπιδιωχθοῦν διὰ τῆς δημιουργίας ὑπὸ ἐμπείρων κτηνοτρόφων μονάδων ἐκτροφῆς εἰς τὰς ὁποίας θὰ ἐφαρμοζονται αἱ κατάλληλοι μέθοδοι γενετικῆς βελτιώσεως ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Τμήματος Γεωργίας. Αἱ μονάδες αὗται θὰ περιλαμβάνουν πρόβατα Χίου ἢ/καὶ αἰγας Δαμασκοῦ ἢ/καὶ διασταυρωμένα μετὰ τὰ ἐπιτόπια ζῶα, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων θὰ κυμαίνεται ἀρχικῶς περίξ τῶν 40. Μεταξὺ τῶν κινήτρων τὰ ὁποῖα προβλέπονται ὑπὸ τοῦ σχεδίου εἶναι (i) ἡ παροχὴ δανείων βραχυπροθέσμων καὶ μακροπροθέσμων διὰ τὴν ἀγορὰν ζώων καὶ ζωοτροφῶν ὡς καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν ἢ ἐκμίσθωσιν γῆς· καὶ (ii) ἡ παροχὴ ἐπιχορηγήσεων πρὸς κάλυψιν μέρους τῆς δαπάνης δι' ἀγορὰν τοῦ ἀναγκαίου ἐξοπλισμοῦ. Ὑπολογίζεται ὅτι διὰ τῆς παραχωρήσεως πιστώσεων ὕψους £0.1 ἐκ. θὰ ἠδύναντο νὰ δημιουργηθοῦν 35 τοιαῦται μονάδες κατὰ τὰ ἔτη 1975 καὶ 1976. Αἱ παραχωρούμεναι πιστώσεις εἰς ἕκαστον τῶν μετεχόντων τοῦ σχεδίου ἐκτοπισθέντων κτηνοτρόφων θὰ ἀνέρχονται εἰς οὐχὶ πέραν τῶν £3.500.

(δ) Παροχὴ Δανείων πρὸς Ἐκτοπισθέντας Κτηνοτρόφους διὰ τὴν Συντήρησιν τῶν Ζώων τῶν

Διὰ τοῦ σχεδίου τούτου ἐπιδιώκεται ἡ συνέχισις τῆς παροχῆς οἰκονομικῆς βοήθειας πρὸς ἐκείνους ἐκ τῶν ἐκτοπισθέντων κτηνοτρόφων, οἱ ὁποῖοι ἠδυνήθησαν νὰ μεταφέρουν τὰ ζῶα τιν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐλεγχόμενας περιοχάς. Πρὸς τούτους θὰ παρέχονται μικροῦ ὕψους δάνεια διὰ τὴν ἀγορὰν ζωοτροφῶν καὶ τὴν βελτίωσιν ἢ ἀνέγερσιν ὑποστατικῶν.

(ε) Ἀνάπτυξις Κονικλοτροφίας

Διὰ τοῦ ὧς ἄνω σχεδίου ἐπιδιώκεται ἡ περαιτέρω αὔξησις τοῦ κρέατος κονίκλων πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς αὐξανομένης ζητήσεως. Ἐπιπροσθέτως αἱ προοπτικαὶ ἐξαγωγῆς βελτιωμένων φυλῶν κονίκλων εἶναι καλαί. Πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους κτηνοτρόφους θὰ παρέχωνται δάνεια μέχρι £1.200 κατὰ νέαν μονάδα πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἐγκαταστάσεως ὡς καὶ μέρους τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν. Ἡ περίοδος ἀποπληρωμῆς θὰ εἶναι μέχρι πέντε ἔτη, τῆς πρώτης δόσεως καταβαλλομένης ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ σχετικοῦ δανείου. Διὰ τῆς διαθέσεως πιστώσεων ὕψους £0,1 ἑκ. ἀναμένεται νὰ δημιουργηθοῦν 100 μονάδες.

(στ) Ἐνθάρρυνσις Μελισσοκομίας

Διὰ τοῦ ὧς ἄνω σχεδίου ἀποσκοπεῖται ἡ διὰ τῆς παροχῆς μεσοπρόθεσμων δανείων ἐνθάρρυνσις τῶν μελισσοκόμων ὅπως ἐγκαθιδρύσουν μονάδας μελισσοκομίας. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τούτου ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ αὐξηθῇ ἡ παραγωγή μέλιτος πρὸς ἐπιτόπιον κατανάλωσιν καὶ ἐξαγωγάς, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ δημιουργηθοῦν εὐκαιρίαι δι' ἀπασχόλησιν πέραν τῶν 150 ἀτόμων ἐπὶ μερικῆς βάσεως. Τὰ κατ' ἄτομον παραχωρηθησόμενα δάνεια δὲν θὰ εἶναι πέραν τῶν £500, θὰ διατεθῇ δὲ ποσὸν ὕψους £60.000. Προτεραιότης κατὰ τὴν ἐπιλογήν θὰ δίδεται εἰς ἐκτοπισθέντας μελισσοκόμους.

(ii) Ἄλλα Σχέδια καὶ Προγράμματα

(α) Κτηνιατρικαὶ Ὑπηρεσίαι

Αἱ δημιουργηθεῖσαι συνθηκαὶ μετὰ τὴν εἰσβολὴν κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν λήψιν ὠρισμένων προσθέτων μέτρων διὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐξάλειψιν τῶν ζωϊκῶν ἀσθενειῶν ὡς καὶ τῶν ἀσθενειῶν τῶν μεταδιδόμενων εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ ζῶα. Μεταξὺ τῶν μέτρων τούτων εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα :

- (1) Δημιουργία προσωρινῶν κτηνιατρικῶν σταθμῶν καὶ κλινικῶν εἰς περιοχὰς μὲ μεγάλον πληθυσμὸν ζῶων,
- (2) Δημιουργία ἐπιπροσθέτων κινητῶν μονάδων πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων περιοχῶν,
- (3) Ἀνάληψις ἐκστρατείας ἐκτάκτων ἐμβολιασμῶν, ἰδιαίτερως εἰς τὰς προσκειμένας πρὸς τὸ Τουρκοκρατούμενον τμῆμα περιοχῶν.

(β) Εἰσαγωγὴ Ζώων

Διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ δημιουργία τῶν προειρημένων κτηνοτροφικῶν μονάδων ὡς καὶ ἡ γενετικὴ βελτίωσις τῶν ζώων εἶναι ἀναγκαῖον ὅπως εἰσαχθῇ ἀριθμὸς βελτιωμένων φυλῶν ζώων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἰδιαιτέρως ἐπιτακτικὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη εἰσαγωγῆς προβάτων, αἰγῶν, ἀγελάδων καὶ μόσχων παχύνσεως. Τὰ ζῶα ταῦτα εἴτε θὰ διανεμηθοῦν ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς κτηνοτρόφους ἐπὶ πιστώσει εἴτε θὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὰς Κυβερνητικὰς μονάδας πρὸς διασταύρωσιν καὶ πολλαπλασιασμόν.

(γ) Σχέδιον Ἀγορᾶς καὶ Μεταπώλησεως Ζώων

Πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς προβλεπομένης μεγάλης ζητήσεως ζώων ἐκ μέρους τῶν κτηνοτρόφων θὰ συνεχίσῃ νὰ ἐφαρμόζεται τὸ ὧς ἄνω σχέδιον βάσει τοῦ ὁποίου ἀγοράζονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ζῶα πρὸς μεταπώλησιν τούτων εἰς ἐνδιαφερομένους κτηνοτρόφους.

(δ) Ἰδρυσις Κτηνοτροφικῶν Περιοχῶν

Οἱ κυριώτεροι σκοποὶ τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἀναγκαίων ἔργων ὑποδομῆς διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ προαγωγὴν τῆς κτηνοτροφίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ διὰ λόγους δημοσίας ὑγείας καὶ ὀχληρίας ἀπομάκρυνσις τῶν κτηνοτροφικῶν μονάδων ἐκ τῶν κατωκημένων περιοχῶν. Αἱ κτηνοτροφικαὶ περιοχαὶ θὰ παρέχουν χῶρον διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ὑποστατικῶν ὡς καὶ ὕδωρ, ἤλεκτρισμόν, δεξαμενὰς καὶ ἄλλας διευκολύνσεις. Ἡ σημασία τοῦ σχεδίου εἶναι μεγάλη διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων καθιστᾷ τὴν προώθησιν τῆς ἐπὶ συνεταιριστικῆς βάσεως κτηνοτροφίας εὐκολωτέραν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1975 καὶ 1976 προγραμματίζεται ἡ δημιουργία ἀριθμοῦ κτηνοτροφικῶν περιοχῶν εἰς χῶρους μὲ μεγάλην συγκέντρωσιν ἐκτοπισθέντων κτηνοτρόφων, αἱ δὲ ἀπαιτούμενα δαπάναι θὰ ἀνέλθουν εἰς £80.000.

(ε) Ἐγκατάστασις Μονάδος Ἀποξηράνσεως Πολλαπλῆς Χρήσεως

Ἐρευνητικὴ ἐργασία διεξαχθεῖσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔδειξεν ὅτι ἡ κόπρος τῶν ὀρνίθων, ἡ φλούδα τῶν ἐσπεριδοειδῶν, τὰ στέμφυλα καὶ αἱ κλιματίδες διὰ καταλλήλου ἐπεξεργασίας δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς ζωτροφία. Διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐπεξεργασία τῶν ὡς ἄνω ὑποπαραγῶν εἶναι ἀναγκαία ἡ δημιουργία μιᾶς μονάδος ἀποξηράνσεως πολλαπλῆς χρήσεως. Παρομοίας φύσεως μονάδες ὑφίστανται διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς μηδικῆς πρὸς παραγωγὴν ζωτροφίας (μηδικαλεύρου). Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς σοβαρᾶς μειώσεως τῆς παραγωγῆς κριθῆς, ἡ σημασία τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὁποίου θὰ ἀπαιτηθοῦν £100.000 εἶναι μεγάλη. Τὸ ὅλον σχέδιον δυνατὸν νὰ προωθηθῇ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως.

(iii) Θεσμικά, Διοικητικὰ καὶ Ὀργανωτικὰ Μέτρα

Τὰ προγραμματιζόμενα μέτρα εἶναι ἀνάλογα ἐκείνων τὰ ὁποῖα προετάρθησαν διὰ τὴν ἐπαναδραστηριοποίησιν τοῦ τομέως τῆς φυτικῆς παραγωγῆς ἤτοι : (α) καταμέτρησις καὶ ἐπίταξις ἀδρανούντων ὑποστατικῶν, (β) παροχὴ δανείων πρὸς τοὺς κτηνοτρόφους ἄνευ ἐγγυήσεως, (γ) προώθησις τῆς ἐπὶ συνεταιριστικῆς βάσεως κτηνοτροφίας, ἰδιαιτέρως μέσῳ τῶν κτηνοτροφικῶν περιοχῶν καὶ (δ) ἀντιμετώπισις τῶν προβλημάτων ἐμπορίας τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

ΑΛΙΕΙΑ

Τὰ προγραμματιζόμενα σχέδια ἀναφέρονται, κυρίως, εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπολεσθεισῶν λέμβων καὶ πλοιαρίων, τὴν παροχὴν ἀλιευτικῶν διευκολύνσεων καὶ τὴν περαιτέρω προώθησιν τῆς ἰχθυοκαλλιέργειας.

Διὰ τοῦ σχεδίου ἀναπληρώσεως ἀπολεσθεισῶν λέμβων καὶ πλοιαρίων ἐπιδιώκεται ἡ διὰ τῆς παροχῆς μακροπροθέσμων δανείων καὶ ἐπιχορηγήσεων ἀναπλήρωσις τῶν ἀπολεσθεισῶν λέμβων καὶ πλοιαρίων ὡς καὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ τούτων. Εὐθὺς μετὰ τὴν εἰσβολὴν τὸ σχέδιον τοῦτο ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν, ἤδη δὲ ἐξεδόθησαν δάνεια καὶ παρεχωρήθησαν ἐπιχορηγήσεις διὰ τὴν κατασκευὴν 50 λέμβων καὶ τὴν ἀγορὰν τοῦ ἀναγκαίου ἐξοπλισμοῦ. Ἐπιπροσθέτως ἐνεκρίθησαν πιστώσεις διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν ἄλλων 20 ἀπολεσθεισῶν λέμβων καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν ἀλιευτικῶν πλοιαρίων διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς ὑφισταμένης

Νομοθεσίας καθοριζομένου αριθμού πλοιαρίων (12). Προγραμματίζεται ή παροχή επίπροσθέτων πιστώσεων έντος του 1976 ύψους £60.000 περίπου διά την κατασκευήν 25 λέμβων και την αγοράν του εξοπλισμού τούτων, καθισταμένης ούτω δυνατής τής απασχολήσεως άλλων 50 έκτοπισθέντων άλιέων. Αί παραχωρούμεναι είς έκάστην περίπτωσιν οικονομικαί διευκολύνσεις δέν υπερβαίνουσι τās £2.700. Λόγω του ότι τά δάνεια προς τούς έκτοπισθέντας άλιείς παρέχονται άνευ ούδεμιās έκ μέρος των ασφαλείας, είσήχθη σχέδιον ασφαλίσσεως τών λέμβων τó όποίον λειτουργεί επί ύποχρεωτικής βάσεως διά τούς δανειοδοτούμενους έκτοπισθέντας άλιείς και επί προαιρετικής βάσεως διά τούς άλλους άλιείς.

Έπειδή οί πλείστοι τών άλιευτικών όρμίσκων εύρίσκονται ύπό τόν έλεγχον τών Τουρκικών στρατευμάτων, προγραμματίζεται ή κατασκευή ένου όρμίσκου, ένδεχομένως είς Άγιον Γεώργιον Πάφου, προς προστασίαν τών λέμβων και τών πλοιαρίων.

Τέλος θά παρασχεθοϋν πρόσθετα δάνεια προς ιδιώτας ίχθυοκαλλιεργητάς και θά συνεχισθοϋν τά προγράμματα πειραματικής καλλιεργείας πέστροφας και κεφάλου.

ΔΑΣΗ

Δύο είναι τά κυριώτερα σχέδια τά όποία θά εφαρμοσθοϋν κατά την διάρκειαν τής περιόδου του Έκτάκτου Σχεδίου. Τó πρώτον σχέδιον αναφέρεται είς την έκκοπήν, άποφλοίωσιν και κορμοτεμαχισμόν τής καείσης ζυλείας. Τó σχέδιον τούτο έτέθη είς εφαρμογήν εύθως μετά την είσβολήν και αναμένεται νά συμπληρωθῆ περί τó τέλος του 1975. Ό αριθμός τών απασχολούμενων είς τās δραστηριότητας τούτας άνέρχεται είς 1.000, πλείστοι δέ τούτων είναι έκτοπισθέντες. Τó δεύτερον σχέδιον είναι τó τής άναδασώσεως, τó όποίον ώσαύτως ήρχισε νά εφαρμόζεται, προνοεί δέ διά την αναπλήρωσιν τών δασών τής περιοχής Πάφου τά όποία έκάησαν κατά την διάρκειαν τής Τουρκικής είσβολής. Αί σχετικαί πιστώσεις ύψους £2,4 έκ. παρεχωρήησαν ύπό μορφήν δανείου ύπό του Συμβουλίου τής Εύρώπης. Αναμένεται ότι θά άναδασωθῆ έκτασις 50.000 σκαλών, τó δέ κόστος θά άνέλθη είς £500.000 περίπου. Διά τής εφαρμογής του σχεδίου θά απασχοληθοϋν πέραν τών 300 άτόμων.

Πλήν τών ως άνω σχεδίων θά συνεχισθοϋν αί συνήθεις δραστηριότητες του Τμήματος Δασών επί τής δασοκομικής, τής παραγωγής δενδρυλλίων και σπόρων κλπ. Τέλος θά επιδιωχθῆ ή ύπογραφή Συμφωνίας μεταξύ τής Κυβερνήσεως και τών Κυπριακών Δασικών Βιομηχανιών Λτδ. διά την επί μακροχρονίου βάσεως διάθεσιν ζυλείας προς μεταποίησιν.

ΑΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

(α) Σχέδιον Άγροτικής Χειροτεχνίας

Τó ως άνω σχέδιον κρίνεται ύπό τās περιστάσεις σημαντικόν καθότι διά τής εφαρμογής τούτου θά καταστῆ δυνατή ή άπορρόφησης αριθμού έκτοπισθέντων ή άνέργων γυναικών και θά προωθηθῆ ή είσορή ζένου συναλλάγματος. Έξ άλλου αί άπαιτούμεναι διά την εφαρμογήν του σχεδίου δαπάναι είναι πολύ χαμηλαί και ύπολογίζονται ούχι πέραν

των £35 κατ' άπασχολούμενον πρόσωπον, καλύπτουν δέ την άγοράν του άναγκαίου έξοπλισμοϋ και των υλικών χειροτεχνίας. Η συμμετοχή εις τὸ σχέδιον άναμένεται νά είναι πολϋ μεγάλη, πέραν δέ των 2.000 γυναικῶν δύνανται νά άπασχοληθοϋν μερικῶς ἢ πλήρως κατά την περίοδον 1975-1976. Τὸ σύνολον των δαπανῶν θά άνέλθῃ εις £70.000 περίπου και θά παραχωρηθῇ εις τὰ επιλεγησόμενα πρόσωπα ὑπὸ μορφήν δανείων (75%) και έπιχορηγήσεων (25%). Τὸ σχέδιον τοϋτο τὸ έποιον έπὶ τοϋ παρόντος θά τελῇ ὑπὸ την έπίβλεψιν τῆς Ὑπηρεσίας Μερίμνης, θά προωθηθῇ ὑπὸ τοϋ Κλάδου Ἀγροτικῆς Οἰκιακῆς Οἰκονομίας τοϋ Ὑπουργείου Γεωργίας και Φυσικῶν Πόρων.

(β) Σχέδια Ἐνοποιημένης Ἀγροτικῆς Ἀναπτύξεως Ὡρισμένων Περιοχῶν

Πέραν των άναφερθέντων εις προηγουμένας παραγράφους σχεδίων γεωργικῆς άναπτύξεως, θά προωθηθῇ εις ὠρισμένας άγροτικὰς περιοχὰς ἢ εκτέλεισις διαφόρων έργων ένοποιημένης άγροτικῆς άναπτύξεως. Ὡς τοιαῦται περιοχαί έχουν επιλεγῆ έπὶ τοϋ παρόντος ἢ Πιτσιλιὰ και ἢ περιοχή τοϋ Ἀκάμαντος, εις τὰς ὁποίας τὰ συνδεδυασμένα έργα τὰ ὁποία θά προωθηθοϋν (π.χ. ὕδατικά, γεωργοκτηνοτροφικά, τουριστικά, ὀδικὰ κλπ.) εϋρίσκονται τώρα ὑπὸ μελέτην. Σκοπὸς των σχεδίων τούτων είναι άφ' ένὸς μὲν ἢ αύξησις των εισοδημάτων των περιοχῶν τούτων, άφ' έτέρου δέ ἢ δημιουργία των άναγκαίων έργων ὑποδομῆς δια την βελτίωσιν και άξιοποίησιν των άπαρχόντων συντελεστῶν παραγωγῆς των περιοχῶν. Ἡδη ἢ Κυβέρνησις εϋρίσκειται εις έπαφήν με την Διεθνή Τράπεζαν δια την έξασφάλισιν χρηματοδοτήσεως δια την έφαρμογήν σχεδίων ένοποιημένης άγροτικῆς ἢ περιφερειακῆς άναπτύξεως.

ΔΑΠΑΝΑΙ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ
ΤΟΥ ΕΥΡΕΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΩΣ

Αί προγραμματιζόμεναι ὀλικαί δαπάναι έπαναδραστηριοποιήσεως τοϋ γεωργικοϋ τομέως προβλέπεται νά άνέλθουν εις £11 εκ. κατά την περίοδον 1975-1976. Έκ τούτων ποσὸν εκ £5,0 εκ. θά παραχωρηθῇ ὑπὸ μορφήν δανείων. Αί δαπάναι αὔται είναι πολϋ μεγαλύτεραι εκείνων αἱ ὁποίαί έπραγματοποιοϋντο κατά τὰ πρὸ τῆς εισβολῆς έτη. Αἱ πραγματοποιηθεῖσαι δαπάναι κατά τὸ 1973 άνήρχοντο εις £3,38 εκ. εκ των ὁποίων δια δάνεια £0,68 εκ. Δια των έπιπροσθέτων τούτων δαπανῶν άναμένεται νά δημιουργηθοϋν κατά την περίοδον 1975-1976 εϋκαιρίαί άπασχολήσεως εις 6.000 περίπου οἰκογενείας, μῆ περιλαμβανομένων των 2.000 γυναικῶν αἱ ὁποίαί θά άπασχοληθοϋν εις την χειροτεχνίαν, των άπασχολουμένων εις την εκκοπήν τῆς καείσης ζυλείας και των εκτοπισθέντων κτηνοτρόφων οἱ ὁποιοί ἠδυνήθησαν νά μεταφέρουν τὰ ζῶα των εις τὰς έλεγχομένας ὑπὸ τοϋ Κράτους περιοχὰς και πρὸς τοϋς ὁποίους θά συνεχισθῇ ἢ παροχή βοηθείας.

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Οἱ γενικοὶ στόχοι τῆς άναπτύξεως των ὕδατινων πόρων έμφαίνονται εις προηγουμένην παράγραφον. Κατωτέρω παρατίθενται συγκεκριμένα έργα και μέτρα δια την ὑλοποίησιν των στόχων τούτων :

(α) Πρῶτος στόχος τοϋ Ἐκτάκτου Σχεδίου είναι ἢ επέκτασις τῆς άρδεύσεως δια τῆς συμπληρώσεως ὄλων των συστημάτων διανομῆς

τοῦ ὕδατος τῶν ἤδη κατασκευασθέντων ὕδατοφρακτῶν. Τὸ Σχέδιον ἀποβλέπει εἰς τὴν ταχεῖαν ἐκμετάλλευσιν ἤδη ἀνεπτυγμένων ὕδατίνων πόρων πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπεκτάσεως τῶν ἀρδευσίμων ἐκτάσεων γῆς μὲ συγκριτικῶς χαμηλὴν κεφαλαιουχικὴν δαπάνην κατὰ ἐπιπρόσθετον μονάδα ὕδατος καὶ γῆς. Τὰ προτεινόμενα ἔργα ἀφοροῦν τοὺς ὕδατοφράκτας Μαυροκολύμπου, Γερμασόγειας, Λευκάρων, Πωμοῦ, Ἁγίας Μαρίας, Ἀργάκας, Κιτίου, Παλαιχωρίου, Ἀρακαπᾶ, προβλέπεται δὲ ἡ διενέργεια δαπανῶν ὕψους £1,1 ἑκ. Διὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν συστημάτων διανομῆς ὕδατος τῶν ὕδατοφρακτῶν τούτων θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀρδευσις 10.500 προσθέτων σκαλῶν γῆς.

(β) Ὡς δεῦτερος στόχος ἐτέθη ἡ ἐκμετάλλευσις ὄλων τῶν ὑφισταμένων γεωτρήσεων καὶ φρεάτων ὅπουδῆποτε ὑπάρχουν περιθώρια ἀναπτύξεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς διὰ τῆς κατασκευῆς ἢ βελτιώσεως συστημάτων διανομῆς ὕδατος ἀπὸ γεωτρήσεως ἢ πηγᾶς μεγάλης ἀποδοτικότητος ὡς καὶ διὰ τῆς τοποθετήσεως ἀντλιοστασίων ὅπου τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον. Τὸ ἐκπονηθὲν πρόγραμμα περιλαμβάνει 40 σχέδια τὰ ὅποια συγκριτικῶς ἀπαιτοῦν χαμηλὴν, κατὰ ἐπιπρόσθετον ἀρδευσίμον μονάδα γῆς, κεφαλαιουχικὴν δαπάνην. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν σχεδίων τούτων ὑπολογίζεται ὅτι θὰ στοιχίσῃ περίξ τῶν £690.000. Ἡ κατασκευὴ ἢ βελτίωσις δευτερευόντων ἀρδευτικῶν ἔργων ἐξ ὑφισταμένων γεωτρήσεων ἢ πηγῶν θὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ἐπέκτασιν ἢ βελτίωσιν τῆς ἀρδεύσεως μονίμων φυτειῶν ἐκτάσεως 4.400 περίπου σκαλῶν καὶ ἐποχικῶν φυτειῶν 8.500 σκαλῶν.

(γ) Τρίτος στόχος εἶναι ἡ ἀνόρυξις νέων διατρήσεων εἰς πλούσια ὑδροφόρα στρώματα τὰ ὅποια ἔχουν ἐπισημανθῆ καὶ ἡ ταχεῖα ἐκμετάλλευσίς των διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως ἀντλιῶν καὶ κατασκευῆς δικτύων διανομῆς. Τὸ ἐκπονηθὲν πρόγραμμα προβλέπει τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀρδεύσεως κατὰ 1.000 σκάλας μονίμων φυτειῶν καὶ 850 σκάλας ἐποχικῶν φυτειῶν.

(δ) Τὰ ἀνωτέρω προγράμματα ἀναφέρονται εἰς ἔργα τὰ ὅποια θὰ ἐπιφέρουν ἄμεσον αὐξησιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Ἡ Τουρκικὴ εἰσβολή, ὅμως, ὡς ἔχει ἤδη ἀναφερθῆ, ἐδημιούργησεν ὄξεια προβλήματα ὑδρεύσεως ὠρισμένων περιοχῶν. Διὰ τοῦτο ὡς τέταρτος στόχος ἐτέθη ἡ πλέον ἱκανοποιητικὴ ὕδατοπρομήθεια πόλεων καὶ χωρίων καὶ ἡ ἐξασφάλισις προσθέτων ποσοτήτων ὕδατος διὰ βιομηχανικὴν κατανάλωσιν. Τὸ πλέον σοβαρὸν πρόβλημα ἐλλείψεως ἐπαρκῶν ποσοτήτων ὕδατος παρατηρεῖται εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ προάστεια τῆς Λευκωσίας ἐξ αἰτίας τῶν ηὔξημένων ἀναγκῶν εἰς ὕδωρ τῶν χιλιάδων νέων ἀτόμων τὰ ὅποια ὑδρεύονται ἀπὸ τὸ ὑδρευτικὸν σύστημα Λευκωσίας. Ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος θὰ λάβῃ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, μελετᾷ δὲ διαφόρους διαζευκτικὰς λύσεις. Ἐπιπροσθέτως θὰ συνεχισθῇ τὸ σχέδιον βελτιώσεως τοῦ συστήματος διανομῆς ὕδατος τῆς πρωτευούσης διὰ τῆς συμπληρώσεως τῆς ὕδατοδεξαμενῆς εἰς Ἐγκωμην, τῆς ἀνεγέρσεως προσθέτων ὕδατοδεξαμενῶν εἰς Λακατάμιαν καὶ Στρόβολον καὶ διὰ τῆς τοποθετήσεως μεγαλυτέρων καὶ νέων ἀγωγῶν διανομῆς ὕδατος. Ἐπίσης προγραμματίζεται ἡ ἀποπεράτωσις μεγαλυτέρας ὕδατοδεξαμενῆς διὰ τὴν ὕδατοπρομήθειαν Λάρνακος. Ἡ κατασκευὴ τοιαύτης ὕδατοδεξαμενῆς, χωρητικότητος 4.500 κ.μ. ἐκρίθη ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἱκανοποιητικὴν ὕδατοπρομήθειαν Λάρνακος, ἰδίως κατὰ τὰς περιόδους αἰχμῆς τῆς ζητήσεως. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν σχεδίων τούτων προβλέπονται δαπάναι συνολικοῦ ὕψους £814.000. Διὰ τὴν ὕδατοπρομήθειαν χωρίων προγραμματίζεται ἡ ἐκτέλεσις σχεδίων, ἢ δαπάνη τῶν ὁποίων θὰ ἀνέλθῃ εἰς £1 ἑκ. περίπου.

Τὰ ἔργα ὕδατοπρομηθείας περιλαμβάνουν συμπληρωματικὰς ὕδατοπρομηθείας ἀπὸ νέας πηγὰς, σύνδεσιν χωρίων μὲ περιφερειακὰ σχέδια ὑδρεύσεως, κατασκευὴν ὕδατοδεξαμενῶν, ἐγκατάστασιν ἀντλιοστασίων, κυρίων ἀγωγῶν καὶ δικτύων διανομῆς ἀπὸ οἰκίας-εἰς-οἰκίαν. Ἐμφασίς θὰ δοθῆ εἰς σχέδια συμπλεγμάτων χωρίων, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς περιοχὰς ὅπου ηὐξήθη σημαντικῶς ὁ πληθυσμός.

(ε) Τέλος θὰ προωθηθοῦν μὲ τὸν ταχύτερον δυνατὸν ρυθμὸν τὰ μείζονα ὕδατικά ἔργα τῆς Πάφου καὶ τῆς περιοχῆς Βασιλικοῦ. Τὰ ἔργα ταῦτα ὑπερβαίνουν τὰ ὅρια τοῦ βραχυπροθέσμου Ἐκτάκτου Σχεδίου, κρίνονται ὅμως ζωτικὰ διὰ τὴν ἀναζωογόνησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας. Τὰ ὕδατικά ἔργα Πάφου προνοοῦν τὴν ἐνιαίαν ἀνάπτυξιν ὑπογείων ὑδάτων καὶ ὑδάτων ἐπιφανείας. Τὰ προγραμματιζόμενα ἔργα ὑπολογίζεται ὅτι θὰ στοιχίσουν περίξ τῶν £15 ἑκ., ὡς ἀποτέλεσμα δὲ τούτων θὰ ἀρδευθοῦν 35.000 περίπου σκάλαι γῆς. Ἐξ ἄλλου ἡ προκαταρκτικὴ μελέτη διὰ τὰ ὕδατικά ἔργα τῆς περιοχῆς Βασιλικοῦ ἀναβιβάζει τὸ κόστος τῶν ἔργων τούτων εἰς £7,5 ἑκ., τὴν δὲ ἀρδευθισμένην γῆν εἰς 15.000 σκάλας. Διὰ τὰ ἔργα ταῦτα γίνεται πρόνοια £1,4 ἑκ. διὰ τὴν περίοδον 1975-1976.

Συνολικῶς τὸ πρόγραμμα ἀναπτύξεως ὑδάτων θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν διενέργειαν δαπανῶν ὕψους £5,7 ἑκ., ποσὸν τὸ ὁποῖον θὰ καλύψῃ τὰ ὡς ἄνω ἔργα καθὼς καὶ ἄλλας δαπάνας π.χ. διὰ τὴν διεξαγωγὴν ὑδρολογικῶν καὶ ἄλλων ἐρευνῶν ὑπὸ τοῦ Τμήματος Ἀναπτύξεως Ὑδάτων. Ἐν προκειμένῳ σχετικαὶ εἶναι καὶ αἱ ἐρευναι τοῦ Τμήματος Γεωλογικῆς Ἐπισκοπήσεως ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ὑπόγεια ὕδατα. Τὸ Τμήμα τοῦτο διὰ τὰς ὑδρολογικὰς του μελέτας θὰ δαπανήσῃ μέχρι τέλους τοῦ 1976 ποσὸν £430.000 περίπου. Τέλος, πρόνοια διὰ τὴν βελτιώσιν χρήσεως ὕδατος γίνεται ὑπὸ τὸ κεφάλαιον περὶ Γεωργίας.

Διὰ τὴν καλυτέραν ἀξιοποίησιν καὶ συντήρησιν τῶν ὑδατίνων πόρων, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται :

- (α) Νὰ ἐφαρμόσῃ πλέον αὐστηρῶς τὰς προνοίας τῆς ὑφισταμένης ὕδατικῆς νομοθεσίας πρὸς προστασίαν τῶν ὑπογείων ὑδάτων, παρεμπόδισιν τῆς ὑπεραντλήσεως, σπατάλης καὶ ἀλογίστου χρήσεως ὕδατος.
- (β) Νὰ καταβάλῃ προσπάθειας βελτιώσεως καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς ὕδατικῆς νομοθεσίας, ἐνδεχομένως διὰ τῆς ἰδρύσεως ἑνὸς κεντρικοῦ φορέως ὅστις θὰ ἀναλάβῃ τὴν χάραξιν καὶ ἐφαρμογὴν γενικῆς ὕδατικῆς πολιτικῆς.
- (γ) Νὰ προβῆ εἰς ἐπίταξιν ὠρισμένων ἰδιωτικῶν γεωτρήσεων καὶ νὰ καταστήσῃ ὑποχρεωτικὴν τὴν χρῆσιν τῆς γῆς εἰς περιοχὰς αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἀρδεύωνται ἀπὸ ὕδατικά ἔργα, τὰ ὁποῖα κατεσκευάσθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Βιομηχανία

Τὰ κυριώτερα προβλήματα τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν δυσμενῶς τὴν ἐπαναδραστηριοποίησιν τοῦ βιομηχανικοῦ τομέως δύνανται νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἀκολούθως :

- (α) Ἡ προσφυγοποίησις σημαντικοῦ ποσοστοῦ τοῦ Κυπριακοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ μείωσις τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἢ ὁποῖα ἔχει περιορίσει αἰσθητῶς τὴν ζήτησιν βιομηχανικῶν προϊόντων.
- (β) Ἡ ἀπώλεια σημαντικῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων καὶ πηγῶν πρῶτων ὑλῶν διὰ τὴν βιομηχανίαν.

(γ) Ἡ παρατηρηθεῖσα, συνεπεία τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως, μείωσις τῆς ρευστότητος πολλῶν βιομηχανικῶν μονάδων. Πλείσται βιομηχανίαι ἀντιμετωπίζουν, λόγω ἐλλείψεως ἐχευγύου ἢ ἀσφαλείας, δυσχερείας εἰς τὴν ἐξασφάλισιν προσθέτων τραπεζικῶν πιστώσεων ἢ δανείων πρὸς χρήσιν εἴτε εἰς νέας ἐπενδύσεις εἴτε ὡς κεφάλαια κινήσεως.

Ἡ βιομηχανικὴ πολιτικὴ, καθὼς καὶ ἡ πολιτικὴ ἐπὶ τῶν ἄλλων τομέων δραστηριότητος, ἀποτελεῖ συνάρτησιν τῆς πολιτικῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν γενικωτέρων προβλημάτων τὰ ὅποια ἀντιμετωπίζει ὁ τόπος, δηλαδή, τῆς μεγάλης ἀνεργίας, τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης διὰ τὴν πλέον ὀρθολογιστικὴν χρήσιν τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, τῆς ἀνάγκης ἐξασφαλίσεως καὶ ἀναπληρώσεως ἀπολεσθεισῶν πηγῶν ξένου συναλλάγματος ὡς καὶ τῆς ἐξοικονομήσεως τοιοῦτου καὶ τῆς ἀνάγκης αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, ἰδιαίτερος τροφίμων καὶ πρώτων ὑλῶν.

Ἡ στρατηγικὴ τοῦ βιομηχανικοῦ προγράμματος, λόγω τῆς μὴ ἐπαρκοῦς ἐγχωρίου ζητήσεως, θὰ ἔχη σαφῶς ἐξαγωγικὸν προσανατολισμόν, αἱ δὲ ἐξαγωγαὶ καὶ ἡ ὑποκατάστασις τῶν εἰσαγωγῶν θὰ ἐνθαρρυνθοῦν ποικιλοτρόπως καὶ θὰ ἀποτελέσουν σημαντικὰ στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως. Εἰδικώτερον ἡ βιομηχανικὴ πολιτικὴ ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου συνίσταται εἰς:—

- (α) Τὴν δημιουργίαν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως διὰ τῆς προωθήσεως βιομηχανικῶν δραστηριοτήτων ἐντάσεως ἐργασίας.
- (β) Τὴν ἴδρυσιν νέων καὶ προώθησιν ὑφισταμένων ἐξαγωγικῶν βιομηχανιῶν.
- (γ) Τὴν ἄμεσον ἐπαναδραστηριοποίησιν ὑφισταμένων βιομηχανικῶν μονάδων, αἱ ὅποια διαθέτουν ἀδρανοῦσαν παραγωγικὴν δυναμικότητα ἢ διαθέτουν περιθώρια αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἄνευ προσθέτων ἐπενδύσεων παγίου ὑλικοῦ κεφαλαίου, διὰ τὰ ἐπιτευχθῆ ἢ πλήρης ἀπασχόλησις τοῦ ἐπενδεδυμένου κεφαλαίου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ υἱοθέτησις τοῦ συστήματος ἐπιπροσθέτων ὁμάδων ἐργασίας (βάρδιας) ὅπου τοῦτο εἶναι ἐφικτόν.
- (δ) Τὴν ἀναπλήρωσιν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέρου μέρους τῆς ἀπολεσθείσης βιομηχανικῆς παραγωγῆς διὰ τῆς ταχείας ἀντικαταστάσεως ἐκείνων ἐκ τῶν παραγωγικῶν μονάδων ὑπὸ Τουρκικὴν κατοχὴν αἱ ὅποια εἴτε ἐξασφαλίζουν ἢ ἐξοικονομοῦν ξένον συνάλλαγμα εἴτε ὑποβοηθοῦν τὴν ἀνάπτυξιν ἄλλων βιομηχανικῶν κλάδων.
- (ε) Τὴν δημιουργίαν βιομηχανιῶν, αἱ ὅποια ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν ἐγχωρίων πρώτων ὑλῶν καὶ ὑποπροϊόντων.
- (στ) Τὴν ἐνθάρρυνσιν βιομηχανιῶν, αἱ ὅποια χρησιμοποιοῦν ἡμικατεργασμένα ἀγαθὰ ὡς πρώτας ὕλας, διὰ τὰ δυνηθοῦν νὰ διευρύνουν τὸν κύκλον δραστηριότητός των.
- (ζ) Τὴν μεγαλυτέραν συμμετοχὴν τοῦ Κράτους εἰς νέας βιομηχανικὰς ἐπενδύσεις, ἐν συνεργασίᾳ κυρίως μετὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως, ἐκεῖ ὅπου οἱ ἰδιῶται ἐπιχειρηματῆαι παρουσιάζονται ἀπρόθυμοι νὰ ἀναλάβουν μόνοι των τοιαύτας ἐπενδύσεις ἢ ὅταν πρόκειται περὶ μεγάλων ἐπενδύσεων ἢ ἐπενδύσεων ἐπεξεργασίας πρώτων ὑλῶν, αἱ ὅποια ἀνήκουν εἰς τὸ Κράτος.

Ἡ πολιτικὴ ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν πλήρη ἀξιοποίησιν τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Κύπρου, τοῦ

σχετικῶς χαμηλοῦ κόστους ἐργασίας καὶ τὴν ὑπαρξιν ἀξιολόγου ἐκπαιδευμένου ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ τὸ ὁποῖον ἀδρανεῖ. Ἡ προσπάθεια τὸν ὥσεως καὶ διευρύνσεως τῆς ἐξαγωγικῆς δραστηριότητος ἔχει μεγάλη πιθανότητα ἐπιτυχίας, βασίζεται δέ:— (α) εἰς τὴν προώθησιν βιομηχανικῶν κλάδων ἐντάσεως ἐργασίας ὡς εἶναι αἱ βιομηχανίαι εἰδῶν ἐνδύσεως, ὑποδήσεως, δερματίνων εἰδῶν, βιομηχανίαι συναρμο-λογήσεως ὡς καὶ αἱ βιομηχανίαι τελικῆς ἐπεξεργασίας ἡμιτελῶν προϊόντων, (β) εἰς τὴν προώθησιν προϊόντων παραγομένων ἐξ ἐγχωρίων πρώτων ὑλῶν ὑψηλῆς ποιοτικῆς στάθμης, (γ) εἰς τὴν οἰκοτεχνικὴν παραγωγὴν.

Ἡ προσπάθεια διὰ τὴν προώθησιν τῶν ἐξαγωγῶν θὰ εἶναι πολὺ-πλευρος καὶ ἐντατικὴ. Ἡ ἐπαναλειτουργία τῆς Διώρυγος τοῦ Σουεζ ἀποτελεῖ μεγάλην εὐκαιρίαν διὰ τὴν Κύπρον, τὸ δὲ ἀνοιγμα πρὸς τὰς Ἀραβικὰς χώρας θὰ ἀποτελέσῃ βασικὸν προσανατολισμὸν τῆς ἐξαγωγικῆς προσπάθειας τῆς χώρας. Πέραν τούτου θὰ ἀναληφθῇ προσπάθεια προωθήσεως τῶν ἐξαγωγῶν τόσο ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐυρώπῃ ὅσον καὶ τὰς χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐυρώπης. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἰδρυθοῦν Ἐμπορικὰ Κέντρα εἰς ὠρισμένας χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ὡς ἤδη ἐλέχθη, διὰ τὴν διευκόλυνσιν τῆς χρηματοδοτήσεως ἰδιαίτε-ρως τῆς βιομηχανίας, ἡ Κυβέρνησις κατήρτισε σχέδιον τὸ ὁποῖον ἤδη ἐφαρμόζεται ἐπιτυχῶς καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν χρηματοδοτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκείνων τῶν ὁποίων ἡ ἰδρυσις, ἐπαναλειτουργία, ἐπέκτασις ἢ συνέχισις δυσχεραί-νεται λόγω ἀνεπαρκοῦς ρευστότητος ἢ ἐλλείψεως κεφαλαίων. Τὴν χρηματοδότησιν ἐγγυᾶται ὑπὸ ὠρισμένους ὅρους ἡ Κυβέρνησις. Ἐπι-προσθέτως ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἤδη ἰδρύσει Εἰδικὸν Ταμεῖον διὰ τῆς καταθέσεως εἰς τοῦτο ἐνὸς ποσοστοῦ ἐκ τῆς ρευστότητος τῶν Τραπεζῶν διὰ τὴν ἀναδιόργανωσιν μεταξὺ ἄλλων τὴν δώση περαιτέρω διευκολύνσεις διὰ τὴν χρηματοδότησιν ἀνεγέρσεως βιομηχανικῶν κτιρίων καὶ τὴν ἀγορὰν ἄλλων στοιχείων παγίου κεφαλαίου. Ἡ Τράπεζα Ἀναπτύξεως ἀναμέ-νεται τὴν ἀναδιοργανωθῆ καὶ ἐνδυναμωθῆ διὰ τὴν ἀναλάβη ἐνεργότερον ρόλον εἰς τὴν προσπάθειαν ἀνασυγκροτήσεως τῆς οἰκονομίας διὰ τῆς προωθήσεως νέων βιομηχανικῶν μονάδων καὶ διὰ τῆς παροχῆς τεχνικῆς βοήθειας εἰς τὰς βιομηχανίας.

Ἄλλα παρεμφερῆ μέτρα διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀναζωογονήσεως τῆς βιομηχανίας εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα:—

- (α) Ὡς ἐλέχθη ἀλλαχοῦ, προωθεῖται ἤδη νέα νομοθεσία διὰ τὴν παροχὴν φορολογικῶν κινήτρων εἰς τὴν βιομηχανίαν.
- (β) Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐνθαρρύνη τὴν εἰσορὴν ξένου κεφαλαίου καὶ τεχνικῆς ἐμπειρίας πρὸς τὸν σκοπὸν ἀναπτύξεως τοῦ βιομηχανικοῦ τομέως. Πλὴν τῶν φορολογικῶν κινήτρων καὶ τῶν ἄλλων διευκολύνσεων θὰ ἀναληφθῇ ἐκστρατεία διαφωτίσεως τῶν ἐπενδυτῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς Κύπρου ὡς Κέντρου παραγωγῆς δι' ἐξαγωγὰς εἰς τὸν Μεσανατολικὸν χῶρον.
- (γ) Τὰ ὑφιστάμενα προγράμματα ἐκπαιδεύσεως βιομηχανικοῦ δυνα-μικοῦ θὰ συνεχισθοῦν καὶ θὰ ἐξειδικευθοῦν.

Διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀναζωογονήσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας ἡ Κυβέρνησις προτίθεται τὴν ἐκτελέσῃ κατὰ τὴν διάρ-κειαν τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου τὰ ἀκόλουθα ἔργα καὶ προγράμματα τὰ ὁποῖα συνεπάγονται διάθεσιν πιστώσεων ὑψους £1,0 ἑκ. Πέραν

τούτων ή Κυβέρνησις θά προωθήση πιστώσεις ύψους £5 έκ. πρὸς τήν βιομηχανίαν μέσω τῆς Τραπεζῆς Ἀναπτύξεως τόσον διὰ δανειοδότησιν ὅσον καί διὰ συμμετοχὴν εἰς νέας μονάδας.

Ἰδρυσις Ὑπηρεσίας Οἰκοτεχνίας/Χειροτεχνίας: Ἡ ταχύρρυθμος ἀνάπτυξις τῆς οἰκοτεχνίας ἀποτελεῖ ἓνα τῶν κυριωτέρων στόχων τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου, δεδομένου ὅτι ἡ ἀπασχόλησις εἰς τήν οἰκοτεχνίαν ἀποτελεῖ παραγωγικὴν διαδικασίαν ὑψηλῆς ἐντάσεως ἐργασίας μὲ ἐξαγωγικὰς δυνατότητας. Ἡ Κυβέρνησις θά ἰδρύσῃ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας εἰδικὴν ὑπηρεσίαν διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν βελτίωσιν τῶν σχεδίων, τὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς, τὴν παροχὴν χρηματοδοτικῶν διευκολύνσεων, τὴν ἐκπαίδευσιν προσωπικοῦ καὶ τὴν ἐμπορίαν τῶν παραχθησομένων προϊόντων τῆς οἰκοτεχνίας εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη δυνατόν νὰ μετατραπῇ εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον εἰς αὐτόνομον Ὀργανισμόν.

Βιομηχανικαὶ Περιοχαί: Ὁ θεσμὸς τῶν βιομηχανικῶν περιοχῶν, ὅστις ἀπεδείχθη λίαν ἐπιτυχὴς εἰς τὸ παρελθόν, θά ἐπεκταθῇ. Πιστώσεις ἄνω τῶν £270.000 θά διατεθοῦν διὰ τὴν ἰδρυσιν εἰς Πάφον βιομηχανικῆς περιοχῆς ἐκτάσεως 147 σκαλῶν, ἧτις θά εἶναι εἰς θέσιν νὰ στεγάσῃ 40 βιομηχανίας. Πρὸς τούτοις θά δοθῇ ἐνθάρρυνσις δημιουργίας βιομηχανιῶν εἰς Πάφον. Ἐπὶ πλέον ἔχει ἐξευρεθῆ κατάλληλος κρατικὴ γῆ, ἧτις, συμπληρουμένη διὰ τῆς ἀγορᾶς ἰδιωτικῆς γῆς, θά χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν ἰκανοποίησιν τῶν εἰς βιομηχανικὰ γῆπεδα ἀμέσων ἀναγκῶν τῶν βιομηχανικῶν μονάδων τῆς περιοχῆς Λευκωσίας. Πρότυπα ἐργοστασιακὰ κτίρια θά ἀνεγερθοῦν εἰς τὰς βιομηχανικὰς περιοχὰς Λάρνακος καὶ Πάφου. Αἱ παρεχόμεναι διευκολύνσεις εἰς τὴν βιομηχανικὴν περιοχὴν Λεμεσοῦ θά τύχουν περαιτέρω βελτιώσεως. Διὰ τὴν ὑλοποίησιν τῶν ὡς ἄνω σχεδίων θά διατεθοῦν πιστώσεις τῆς τάξεως τῶν £0,5 έκ. περίπου.

Ἐλεύθεραι Ζῶναι/Βιομηχανικαὶ Περιοχαί: Ἐχει ἤδη συμπληρωθῆ, τῇ βοθεῖα ξένου ἐμπειρογνώμονος, ἡ ἀναγκαία νομοθετικὴ ἐργασία, προωθείται δὲ ἡ ἐτοιμασία τῶν σχεδίων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαίων ἔργων ὑποδομῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἰδρυσιν μιᾶς Ἐλευθέρης Ζώνης/Βιομηχανικῆς Περιοχῆς πλησίον τοῦ ἀερολιμένος Λάρνακος. Ἡ ὀλικὴ δαπάνη διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ σχεδίου ὑπολογίζεται νὰ ἀνέλθῃ εἰς £500.000, θά διατεθοῦν δὲ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου πιστώσεις ἀνερχόμεναι εἰς £250.000. Ἐλεύθεραι Ζῶναι Ἐμπορίου προγραμματίζονται νὰ ἰδρυθοῦν εἰς τοὺς λιμένας Λάρνακος καὶ Λεμεσοῦ.

Ἰνστιτούτον Τυποποιήσεως καὶ Ἐλέγχου Ποιότητος: Ἡ βιομηχανικὴ τυποποίησις καὶ ὁ ποιοτικὸς ἔλεγχος ἐντάσσονται ἐντὸς τοῦ εὐρυτέρου σχεδίου διὰ τὴν ἐνδυνάμωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας, χρηματοδοτοῦνται δὲ ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Εἰδικοῦ Ταμείου τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Πιστεύεται ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου θά συμβάλῃ οὐχὶ μόνον εἰς τὴν προστασίαν τῶν καταναλωτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀποδοτικωτέραν λειτουργίαν τῶν βιομηχανικῶν μονάδων, θά ἐνισχύσῃ δὲ σημαντικῶς τὴν ἰκανότητα τῆς Κυπριακῆς βιομηχανίας εἰς τὰς προσπάθειάς της διὰ τὴν αὔξησιν τῶν πωλήσεων τόσον εἰς τὴν ἐγχώριον ἀγορὰν ὅσον καὶ εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὸ ἤδη καταρτισθὲν νομοσχέδιον προνοεῖ τὴν ἰδρυσιν νέας ὑπηρεσίας, ἧτις θά καθορίζῃ προδιαγραφὰς διὰ βιομηχανικὰ κυρίως προϊόντα.

Υπηρεσίες Βιομηχανικῶν Ἐφαρμογῶν: Τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται ἤδη ἐν συνεργασία μετὰ τοῦ Ὁργανισμοῦ Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως τοῦ Ο.Η.Ε., ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τῆς βιομηχανίας ἵνα υἰοθετήσῃ συγχρόνους μεθόδους παραγωγῆς. Συναφῶς παρέχονται εἰς τοὺς βιομηχάνους ὑπηρεσίαι συμβουλευτικῆς φύσεως ἐπὶ σωρείας θεμάτων, ὡς εἶναι ἡ ἐκλογή τοῦ καταλλήλου μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἡ συντήρησις τοῦ ὑφισταμένου τοιούτου, ὁ προγραμματισμὸς τῆς παραγωγῆς, ἡ ἀπλοποιήσις μεθόδων παραγωγῆς, ἡ ὀρθολογιστικὴ χρῆσις τῶν πρώτων ὑλῶν κλπ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου βιομηχανικοὶ κλάδοι προτεραιότητος θὰ τύχουν ἐιδικῆς μερίμνης. Ξένος εἰδικὸς ἐν συνεργασία μετὰ τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν συμβουλεῖ ἤδη βιομηχανικὰς μονάδας εἰς τὸν κλάδον ὑποδήσεως πρὸς τὸν σκοπὸν ὀρθολογιστικωτέρας ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ βελτιώσεως τῆς ποιοτικῆς στάθμης τῶν παραγομένων προϊόντων. Θὰ ἰδρυθῆ, ἐν συνεργασία μετὰ τῶν βιομηχάνων εἰδῶν ὑποδήσεως, εἰδικὸν Κέντρον Ὑποδηματοποιίας ἐφωδιασμένον μὲ σύγχρονα μηχανήματα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν συγχρόνων μεθόδων παραγωγῆς καὶ τὴν υἰοθέτησιν συστήματος ἐλέγχου ποιότητος, ἐν συνεργασία δὲ μετὰ τοῦ Ἀνωτέρου Τεχνολογικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τοῦ Κέντρου Παραγωγικότητος θὰ ὀργανωθῆ εἰδικὸν πρόγραμμα ἐκπαιδεύσεως διὰ τὰ ἀνώτερα στελέχη τῆς βιομηχανίας. Ὡσαύτως, αἱ βιομηχανίαι ἐνδύσεως θὰ τύχουν βοήθειας ἵνα βελτιώσουν τὸν σχεδιασμὸν τῶν προϊόντων των διὰ τῆς μετακλήσεως εἰς Κύπρον εἰδικοῦ πρὸς τοῦτο ἐμπειρογνώμονος. Ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Ὑπηρεσίας Βιομηχανικῶν Ἐφαρμογῶν θὰ ἰδρυθῆ ὑπηρεσία παροχῆς πληροφοριῶν εἰς τοὺς βιομηχάνους.

Ἰδρυσις Βιομηχανικῶν Μονάδων: Πέραν σημαντικοῦ ἀριθμοῦ μικροτέρων βιομηχανικῶν μονάδων προγραμματίζονται καὶ αἱ ἀκόλουθοι μεγάλαι μονάδες:

Βιομηχανία Ὑάλου: Ἡ βιομηχανία ὑάλου, διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς ὁποίας θὰ ἀπαιτηθοῦν ἐπενδύσεις τῆς τάξεως τοῦ £1 ἐκ., θὰ καλύψῃ τὰς εἰς φιάλας ἀνάγκας τῆς Κυπριακῆς οἰνοβιομηχανίας καὶ τῆς βιομηχανίας ἀναψυκτικῶν. Μέρος τῶν ἀπαιτουμένων πρώτων ὑλῶν θὰ προέρχεται ἐξ ἐγχωρίων πηγῶν. Διὰ τὴν προώθησιν τοῦ σχεδίου θὰ ἰδρυθῆ ἔταιρεία μὲ συμμετοχὴν τῆς Κυβερνήσεως, τῶν οἰνοβιομηχανιῶν καὶ τῶν βιομηχανιῶν ἀναψυκτικῶν.

Βιομηχανία ἐπεξεργασίας ἁλατος: Ἡτοιμάσθη ἤδη σχέδιον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀξιοποίησιν τῆς Ἀλυκῆς Λάρνακος ὡς καὶ διὰ τὴν ἰδρυσιν βιομηχανίας παραγωγῆς ἁλατος τόσον διὰ τὴν ἐγχώριον ἀγορὰν ὅσον καὶ διὰ τὰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἡ προώθησις τοῦ σχεδίου τούτου, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἐπενδύσεις £400.000, θὰ ἀνατεθῆ εἰς πρὸς τοῦτο ἰδρυθησομένην ἐνδεχομένως κρατικὴν ἔταιρείαν.

Βιομηχανία Ἀμιαντοτσιμεντοσωλήνων: Ἡ ὑπὸ ἰδρυσιν βιομηχανία ἀμιαντοτσιμεντοσωλήνων θὰ ἔχῃ ἐξαγωγικὸν προσανατολισμὸν, θὰ ἀξιοποιήσῃ δὲ σημαντικὰς ποσότητας ἐγχωρίων πρώτων ὑλῶν. Ἡ ὀλικὴ κεφαλαιουχικὴ δαπάνη διὰ τὴν ὑλοποίησιν τοῦ σχεδίου ὑπολογίζεται εἰς πέραν τῶν £700.000, ἡ δὲ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον τῆς νέας βιομηχανίας.

Έργοστάσιον Χημικῶν Λιπασμάτων: Ἡ ἴδρυσις τοῦ ἔργοστασίου θὰ συνδυασθῆ μετὰ μονάδα παραγωγῆς θειικοῦ ὀξέος παραγομένου ἐξ ἐγχωρίων πυριτῶν. Ἀρχικῶς θὰ προωθηθῆ ἡ ἴδρυσις μονάδος παραγωγῆς θειικοῦ ὀξέος, ἡ δὲ Κυβέρνησις θὰ μετάσχη εἰς τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον τῆς βιομηχανίας. Ἀργότερον ἡ βιομηχανία δυνατὸν νὰ ἐπεκταθῆ εἰς τὴν παραγωγὴν λιπασμάτων. Ὑπολογίζεται ὅτι αἱ ὀλικαὶ ἀπαιτούμεναι κεφαλαιουχικαὶ δαπάναι θὰ ἀνέλθουν εἰς £8,0 ἑκ., τὸ μέγιστον δὲ μέρος τῆς παραγωγῆς θὰ διατίθεται εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Βιομηχανία Χάρτου: Ἡ βιομηχανία χάρτου θὰ ἰδρυθῆ διὰ τῆς συνεργασίας ξένου καὶ Κυπριακοῦ κεφαλαίου, ἀναμένεται δὲ ὅτι θὰ χρησιμοποιεῖ καὶ ἐγχωρίους πρώτας ὕλας. Ἡ συνολικὴ κεφαλαιουχικὴ δαπάνη ὑπολογίζεται περίξ τοῦ £1,0 ἑκ.

Ἄλλαι Βιομηχανίαι: Ἄλλαι βιομηχανίαι τῶν ὁποίων ἡ δημιουργία προγραμματίζεται ὑπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως εἶναι: Βιομηχανία ἀλλαντικῶν, τυροκομίας, ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων, πλεκτῶν, ὑποκαμίσων, μορισανίδων, σκουπῶν, πεννῶν, καπλαμάδων, πλαστικῶν, ὑφαντῶν πλαστοσακκούλλων, χαρτοσακκούλλων, ἀπορρυπαντικῶν, ἀσβέστου, τούβλων, ὑλικῶν ὁδοποιΐας, κεραμικῶν, φαιοχώματος, πεντονίτου, εἰδῶν ὑγιεινῆς, τροφίμων ταχείας ψύξεως, μολυβιδῶν, μαχαιροπηρῶν, τηλεφωνικῶν κέντρων, σωληναρίων ἐξ ἀλουμινίου, πλαστικῶν κομβίων, ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων κλπ. Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξετάσῃ τὴν σκοπιμότητα ἰδρύσεως ἔργοστασίου σιδήρου δι' οἰκοδομικοὺς σκοποὺς, ποδηλάτων, ἔργοστασίου συναρμολογήσεως οἰκιακῶν συσκευῶν, ὡς καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν διευκολύνσεων δι' ἐπιδιόρθωσιν ἢ/καὶ κατασκευῆν πλοίων.

Ὡς ἀναφέρεται ἀλλαχοῦ, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ συμμετάσχη εἰς ἀριθμὸν ὑπὸ ἴδρυσιν βιομηχανικῶν μονάδων εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε μέσῳ τῆς Τραπεζῆς Ἀναπτύξεως. Εἰς ἄλλας μονάδας ἡ Κυβέρνησις θὰ παράσχῃ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως θετικὴν ὑποστήριξιν ἐφ' ὅσον αὐταὶ προωθοῦν τοὺς στόχους τοῦ Σχεδίου, ἰδιαιτέρως δὲ δημοσίας ἐταιρείας ἢ ἐπιχειρήσεις μετὰ εὐρείαν βάσιν ἰδιοκτησίας ἢ κοινοπραξίας.

Σχέδιον Ἐγγυήσεως Ἐξαγωγῶν: Διὰ τοῦ σχεδίου τούτου, τὸ ὅποιον ἐτέθη ἐν λειτουργίᾳ ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου, 1975, ἡ Κυβέρνησις παρέχει πρὸς τοὺς ἐξαγωγεῖς κάλυψιν δι' ὠρισμένους κινδύνους ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐγκεκριμένα προϊόντα. Ἡ κάλυψις ἀνέρχεται μέχρις 90% τῆς ἀξίας τῶν ἐξαγωγῶν.

Δημοσιότης καὶ Προαγωγή Βιομηχανίας: Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀναλάβῃ, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐντατικὴν διαφημιστικὴν ἐκστρατείαν διὰ τὴν προώθησιν τῶν πωλήσεων τῶν Κυπριακῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὴν ἐγχώριον ἀγορὰν. Παραλλήλως θὰ ἀναληφθῆ εἰδικὴ διαφωτιστικὴ ἐκστρατεία εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς τὸν σκοπὸν προβολῆς τῶν πλεονεκτημάτων τῆς Κύπρου ὡς χώρας καταλλήλου διὰ ξένας ἐπενδύσεις.

Προαγωγή Ἐξαγωγῶν Βιομηχανικῶν Προϊόντων: Ἐπιπροσθέτως πρὸς τὰ ἄλλα γενικὰ καὶ εἰδικὰ μέτρα προώθησεως τῶν ἐξαγωγῶν τὰ ὁποῖα ἀνεφέρθησαν ἤδη, ἡ Κυβέρνησις θὰ

συνεχίση χρηματοδοτοῦσα τὴν συμμετοχὴν βιομηχάνων εἰς εἰδικὰς ἐκθέσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ, θὰ μελετήσῃ δὲ σοβαρῶς τὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν γενικῶς ἐκ λόγων μὴ ἀναγομένων εἰς τὴν ἀνταγωνιστικότητα τῶν προϊόντων μας καὶ θὰ λάβῃ τὰ δέοντα μέτρα.

Ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, ἀνελήφθη ἔρευνα πρὸς ἐπισήμανσιν νέων βιομηχανιῶν μὲ ἐξαγωγικὰς δυνατότητας. Μεταξὺ τῶν κυριωτέρων βιομηχανικῶν προϊόντων τὰ ὁποῖα ἐπὶ τοῦ παρόντος παρουσιάζουν ἐξαγωγικὰς δυνατότητας εἶναι τὰ ἀκόλουθα: Οἶνοπνευματώδη ποτά, κονσερβοποιημένα φρούτα καὶ λαχανικά, χυμοὶ φρούτων, τρόφιμα καὶ χυμοὶ ταχείας ψύξεως, χαλλοῦμια, ζαχαρωτά, μπισκότα, καφέες, μακαρόνια, ἀλεσμένα χαρούπια, τσιγάρα, εἶδη ἐνδύσεως καὶ ὑποδήσεως, συνθετικαὶ ἴναι, ὑφαντά, δερμάτινα εἶδη, πριστη ζυλεῖα, μορισανίδες, ἔπιπλα, μεταλλικὰ ἔπιπλα, θερμάστραι, ξύλινα κιβώτια, χαρτοκιβώτια, χρηματοκιβώτια, πυρεῖα, τσιμέντα, ἀσβέστης, γύψος, τζιόνι, μαρμαρίναι, φαιόχρωμα, πεντονίτης, ἄλας, τηλεφωνικὰ κέντρα, ἠλεκτρικοὶ συσσωρευτῆρες, σάπωνες, τηλεοράσεις, ἀμιανοτσιμεντοσωλῆνες, πλαστικὰ εἶδη, καλλυντικά, ἀπορρυπαντικά, θεϊκὸν ὄξύ, τουρπίναι, φιάλαι ἐξ ὕαλου, εἶδη χειροτεχνίας, ἐτοιμοπαράδοτα οἰκοδομικὰ εἶδη.

Βιομηχανικὴ Ἔρευνα καὶ Προώθησις Ἰδρύσεως Βιομηχανικῶν Μονάδων: Ἡ βιομηχανικὴ ἔρευνα θὰ προωθηθῇ ποικιλοτρόπως. Πέραν τῆς διεξαγωγῆς γενικῆς ἐπισκοπήσεως διὰ τὸν ἐντοπισμὸν νέων ἐπενδυτικῶν εὐκαιριῶν καὶ τῆς ἐνθαρρύνσεως τῆς ἰδιωτικῆς ἐρεῦνης, ὡς ἀνεφέρθησαν ἀλλαχοῦ, αἱ Ὑπηρεσίαι ἐκπονήσεως μελετῶν σκοπιμότητος καὶ πρὸ παντὸς αἱ Ὑπηρεσίαι προωθήσεως βιομηχανικῶν μονάδων θὰ ἐνδυναμωθοῦν εἰς τὸν μέγιστον δυνατὸν βαθμὸν. Στόχος ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ λεπτομερὴς ἐπεξεργασία ἐνὸς μεγάλου καταλόγου βιωσίμων μονάδων, αἱ ὁποῖαι καὶ θὰ προωθοῦνται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε μέσω τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως (Κυπρίων καὶ ἀλλοδαπῶν).

Μεταλλεῖα καὶ Λατομεῖα

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ τομεὺς τῶν μεταλλείων καὶ λατομείων συνεισφέρει μεγάλως εἰς τὰς ἐγχωρίους ἐξαγωγὰς, προμηθεύει ἀπαραιτήτους πρώτας ὕλας εἰς τὰς βιομηχανίας τῶν κατασκευῶν καὶ μεταποιήσεως καὶ τέλος παρέχει εὐκαιρίας ἀπασχολήσεως εἰς σημαντικὸν ἀριθμὸν ἀτόμων, συνάγεται ὅτι ἡ ἀναζωογόνησις τούτου εἶναι μεγάλῃς σημασίας διὰ τὴν οἰκονομίαν.

Τὸ Ἐκτακτον Σχέδιον ἀποβλέπει ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν κάλυψιν τῶν προβλεπομένων ἀναγκῶν τῆς ἐγχωρίου ἀγορᾶς εἰς λατομικὰ ὕλικά, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν αὐξησιν τῶν ἐξαγωγῶν τοῦ τομέως. Εἰς τὴν ἐπίδιωξιν τῶν σκοπῶν τούτων ὑψίστη προτεραιότης θὰ δοθῇ εἰς κοιτάσματα διὰ τὰ ὁποῖα ὑφίστανται προϋποθέσεις ἀμέσου ἢ ταχείας ἀξιοποιήσεως, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ ὅτι ἔρευναι διὰ νέα κοιτάσματα αἱ ὁποῖαι γενικῶς εἶναι πλέον μακροχρονίου ἀποδόσεως θὰ ἐγκαταλειφθοῦν ἢ θὰ περικοποῦν. Ἀντιθέτως θὰ καταβληθοῦν προσπάθειαι δι' ἐπιτάχυνσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς ἐρευνητικῆς δραστηριότητος. Ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ ἀναμειχθῇ πλέον ἐνεργῶς τὸσον εἰς τὰς ἐρεῦνας ὅσον καὶ εἰς δραστηριότητας σχετικὰς πρὸς τὴν ἐκμε-

τάλλευσιν κοιτασμάτων, παραλλήλως πρὸς τὴν λήψιν μέτρων πλέον ἐπιτακτικοῦ χαρακτῆρος ἀποσκοπούντων εἰς τὸν ἐπηρεασμὸν καὶ τὴν καθοδήγησιν τῶν ἰδιωτῶν ἐπιχειρηματιῶν.

Τὸ πρόγραμμα ἀναπτύξεως τοῦ δημοσίου τομέως διὰ τὴν περίοδον 1975-1976 περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα σχέδια καὶ μέτρα πολιτικῆς:—

Ἐρευναί: Γενικῶς δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι εἰς τὸν τομέα τῶν ἐρευνῶν τὰ Κυβερνητικὰ προγράμματα ἀπέβλεπον εἰς τὸ παρελθὸν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπισήμανσιν χαλκούχων μεταλλευμάτων καὶ μόνον περιπτωσιακῶς καὶ κατόπιν αἰτήσεων ἰδιωτῶν πρὸς παροχὴν ὑπηρεσιῶν ἐπὶ πληρωμῇ τὸ ἀρμόδιον Τμῆμα ἀνελάμβανεν ἐρεύνας πρὸς ἀνεύρεσιν ἄλλων ὕλικῶν. Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου θὰ ὑπάρξῃ ἀναπροσανατολισμὸς τῶν ἐρευνητικῶν προγραμμάτων ὡς ἀκολούθως:—

(α) Ἐνῶ αἱ ἔρευναί διὰ χαλκοῦχα μεταλλεύματα θὰ συνεχισθοῦν, προτεραιότης θὰ δοθῆ εἰς τὴν ἐπισήμανσιν κοιτασμάτων ὠρισμένων λατομικῶν ὕλικῶν μέρος τῶν πηγῶν τῶν ὁποίων περιήλθεν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ διὰ τὰ ὁποῖα αἱ προοπτικαὶ ταχείας ἀξιοποιήσεως παρουσιάζονται ὑπὸ τὰς νέας συνθήκας πλέον εὐοίωνοι. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι τὰ ἀκόλουθα:—

- (i) Αἱ οὐμπραὶ καὶ ὁ πεντονίτης, ὕλικὰ τὰ ὁποῖα πιστεύεται ὅτι ὑπάρχουν εἰς σημαντικὰς ποσότητας. Ἀπαιτοῦνται ὁμως περαιτέρω ἔρευναί διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ ὕψους τῶν ὑπαρχόντων κοιτασμάτων, τῆς ποιοτικῆς τῶν στάθμης καὶ τῆς καταλληλότητός των δι' ἐπεξεργασίαν καὶ ἐξαγωγάς.
- (ii) Ὑλικά ὡς μάρμαρον καὶ ἀσβεστόλιθος διὰ τὴν παραγωγὴν οἰκοδομικῶν ὕλικῶν, κοιτάσματα τῶν ὁποίων ἔχουν ἤδη ἐπισημανθῆ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐλεγχόμενας περιοχάς. Τὸ Τμῆμα Γεωλογικῆς Ἐπισκοπήσεως προτίθεται νὰ συνεχίσῃ τὰς ἐρεύνας του πρὸς τὸν σκοπὸν διακριβώσεως τῆς καταλληλότητος τῶν κοιτασμάτων δι' ἐπεξεργασίαν καὶ διὰ τὴν ἐπισήμανσιν ἄλλων κοιτασμάτων ὑψηλοτέρας ποιοτικῆς στάθμης.
- (iii) Εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἐξασφαλίσεως ἐπαρκῶν ποσοτήτων ἄμμου, λόγω ἐξαντλήσεως ἢ ἀπωλείας παραδοσιακῶν πηγῶν καὶ λόγω φθορᾶς τοῦ περιβάλλοντος εἰς τὰς παρακτίους περιοχάς καὶ τοὺς ποταμοὺς προσφέρονται δύο διαζευκτικαὶ λύσεις, ἥτοι, ἡ παραγωγὴ τεχνητῆς ἄμμου καὶ ἡ συστηματικὴ λήψις ἄμμου ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης. Ἡδη ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία προσανατολίζεται πρὸς τὴν ἐγκατάστασιν μηχανμάτων παραγωγῆς τεχνητῆς ἄμμου παρ' ὄλον ὅτι τὸ κόστος παραγωγῆς θὰ εἶναι σχετικῶς ὑψηλόν. Ἡ Κυβέρνησις ἐν τούτοις προτίθεται διὰ τῆς μετακλήσεως ἐμπειρογνομόνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ νὰ μελετήσῃ τὴν σκοπιμότητα λήψεως ἄμμου ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Νήσου ἐπὶ μιᾷ πλέον μακροχρονίου βάσεως.

(β) Ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ συμμετάσχη μετὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως καὶ ἰδιαιτέρως ξένων ἐταιρειῶν εἰς τὴν διεξαγωγὴν λεπτομερῶν ἐρευνῶν (διατρήσεων εἰς βάθος) διὰ τὴν ἀξιοποίησιν οἰωνδήποτε κοιτασμάτων ἀναφορικῶς πρὸς περιοχάς εἰς τὰς ὁποίας διεξήχθησαν ἤδη ἔρευναί καὶ προκαταρκτικαὶ διατρήσεις ἐκ μέρους τοῦ ἀρμοδίου Τμήματος.

(γ) Ἡ διεξαγωγή ἔρευνῶν διὰ λογαριασμόν ἰδιωτῶν ἐπὶ πληρωμῇ ὑπὸ τοῦ Τμήματος Γεωλογικῆς Ἐπισκοπήσεως θὰ συνεχισθῇ, θὰ τηρηθῇ ἐν τούτοις αὐστηρὰ προτεραιότης ἀναλόγως τῶν προοπτικῶν ἐπικερδοῦς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ πρὸς ἔρευναν ὑλικοῦ καὶ τῶν ὑφισταμένων ἐνδείξεων ὅσον ἀφορᾷ τὰς πιθανότητας ἀνευρέσεως κοιτασμάτων.

(δ) Πρὸς τὸν σκοπὸν ἐνισχύσεως τοῦ προγράμματος ἔρευνῶν, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ ἐξετάσῃ τὴν δυνατότητα ἐξασφαλίσεως τεχνικῆς βοήθειας βάσει τοῦ Ἀναπληρουμένου Ταμείου Ἐρευνῶν διὰ Φυσικοῦς Πόρους τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν. Τὸ σχέδιον τοῦτο προβλέπει τὴν διεξαγωγὴν ἔρευνῶν διὰ πάσης φύσεως μεταλλεύματα δι' ἰδίων δαπανῶν τοῦ Ταμείου ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ καταβάλῃ ὡς ἀντάλλαγμα χρηματικὸν ποσὸν ἅμα τῇ ἐνάρξει ἐκμεταλλεύσεως τυχόν ὑπαρχόντων κοιτασμάτων.

Μέτρα διὰ τὴν ἀξιοποίησιν ὑπαρχόντων κοιτασμάτων: Ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ Ἑκτάκτου Σχεδίου ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ προβῇ εἰς τὴν λήψιν μέτρων διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουν τὰ ὑφιστάμενα μεταλλεῖα διὰ τὴν ὀμαλὴν λειτουργίαν των, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀξιοποίησιν καὶ ἐκμετάλλευσιν νέων κοιτασμάτων. Τὰ κυριώτερα μέτρα πρὸς τὴν ὡς ἄνω κατεύθυνσιν εἶναι τὰ ἀκόλουθα:—

(α) Θὰ μελετηθῇ ἡ δυνατότης ἐπαναλειτουργίας ὠρισμένων ἀδρανούντων μεταλλείων, θὰ καταβληθοῦν δὲ προσπάθειαι ὅπως χρησιμοποιοῦν ἐγκαταστάσεις ἐμπλουτισμοῦ ἄλλων μεταλλευτικῶν ἔταιρειῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑπαρχόντων κοιτασμάτων.

(β) Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν αἱ τελικαὶ λεπτομερεῖς ἔρευναι διὰ τὴν ἀνεύρεσιν χαλκούχων μεταλλευμάτων εἰς ὠρισμένας περιοχὰς ἀπολήξουν εἰς ἐπιτυχίαν, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ συμμετάσχη εἴτε κεχωρισμένως εἴτε μετὰ Κυπριακῶν ἔταιρειῶν, εἰς συσταθησομένης κοινοπραξίας μετ' οἴκου τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ταχεῖαν ἐκμετάλλευσιν τούτων. Πρὸς τὸν σκοπὸν ταχείας προωθήσεως παρομοίων περιπτώσεων τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας θὰ ἀναλάβῃ ἐπὶ συστηματικῆς βάσεως ἐκστρατείας διὰ τὴν προσέλκυσιν καταλλήλων οἰκῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Κυβέρνησις εὐρίσκεται εἰς τὸ στάδιον τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ ξένων ἔταιρειῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ὑπογραφῆς συμφωνίας διὰ δύο περιοχὰς.

(γ) Ἄλλα μέσα διὰ τὴν ταχεῖαν ἀξιοποίησιν τῶν ὑπαρχόντων κοιτασμάτων καὶ τὴν τόνωσιν τῆς δραστηριότητος τοῦ τομέως θὰ ἀποτελέσουν τὸ σχέδιον ἐγγυήσεως καὶ χρηματοδοτήσεως τομέων προτεραιότητος ἐκ μέρους Τραπεζῶν καὶ τὸ σχέδιον χρηματοδοτήσεως ὑπὸ τοῦ νεοσυσταθέντος Εἰδικοῦ Ταμείου, τῶν ὁποίων αἱ δραστηριότητες θὰ διευρυνθοῦν.

(δ) Κατόπιν ἐνθαρρυντικῶν ἐνδείξεων δι' ὠρισμένα λατομικὰ ὑλικά, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ προωθήσῃ ἐρεῦνας ἀγορῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν πραγματικῶν προοπτικῶν δι' ἐξαγωγὰς τούτων καταλλήλως ἐπεξηρασμένων. Ἦδη ἡ Κυβέρνησις ἀπετάθη δι' ἐξασφάλισιν ἐμπειρογνώμονος πρὸς μελέτην τῶν προοπτικῶν διὰ τοὺς πεντονίτας καὶ τὰς οὔμπρας καὶ τὴν ἐτοιμασίαν τεχνο-οικονομικῶν μελετῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν βιομηχανικὴν ἐπεξεργασίαν τούτων. Ἔτερον ὑλικὸν τοῦ ὁποίου αἱ ἐξαγωγικαὶ προοπτικαὶ θὰ ἐξετασθοῦν εἶναι ὁ γύψος.

Θεσμικά καὶ Ἄλλα Μέτρα: Μεταξὺ τῶν κυριωτέρων θεσμικῶν μέτρων τὰ ὁποῖα θὰ προωθηθοῦν κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου εἶναι τὰ ἀκόλουθα:—

(α) Διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῆς νομοθεσίας εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρέχωνται ἰσχυρότερα κίνητρα πρὸς ἀνάληψιν μεγαλυτέρας ἐρευνητικῆς δραστηριότητος καὶ δραστηριότητος ἀξιοποιήσεως ὑφισταμένων κοιτασμάτων ἐξησφαλίσθη ἤδη ξένη τεχνικὴ βοήθεια, ἡτοιμάσθη δὲ προκαταρκτικὴ μελέτη. Πρόθεσις τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ὅπως ὀλοκληρωθῇ τὸ ἐν λόγω σχέδιον τὸ ταχύτερον δυνατόν.

(β) Ἔχει ἤδη θεσπισθῆ νομοθεσία ἣτις, μεταξὺ ἄλλων, προβλέπει μεγαλυτέραν ἔκπτωσιν ἐκ τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος (130% ἀντὶ 100% τοῦ κόστους) εἰς περιπτώσεις ἀποτυχουσῶν ἐρευνῶν, ἐνῶ εἰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας παραχωρεῖται ἔκπτωσης λόγω ἐξαντήσεως μεταλλείου τὸ ποσὸν τῆς ἐκπτώσεως δέον νὰ ἐξοδεύεται διὰ περαιτέρω ἐρεύνας, ἄλλως ἢ τοιαύτη ἔκπτωσης θὰ ἀναιρηθῆται.

(γ) Πλὴν τῶν ὡς ἄνω μέτρων διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐρευνητικῆς δραστηριότητος εἶναι δυνατόν ἡ Κυβέρνησις συντόμως νὰ εἰσαγάγῃ καὶ ἄλλα μέτρα διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν, ὡς ὁ καθορισμὸς χρονικοῦ ὁρίου πέραν τοῦ ὁποίου θὰ ἀπαγορεύεται ἡ ἀνανέωσις ἐρευνητικῆς ἀδείας, ἡ αὔξησις τοῦ κατωτάτου ὁρίου δαπανῶν καὶ ἡ ἀπαγόρευσις μεταφορᾶς δαπανῶν ἐκ μιᾶς περιοχῆς εἰς ἄλλην πρὸς κάλυψιν τοῦ κατωτάτου ὁρίου.

(δ) Ἡ Κυβέρνησις θὰ διερευνήσῃ τρόπους συντομεύσεως τῆς διαδικασίας ἐκδόσεως προνομίων καὶ ἀδειῶν, διὰ τοῦ καθορισμοῦ συγκεκριμένων χρονικῶν πλαισίων πρὸς τοῦτο καὶ διὰ τῆς ἐπεξεργασίας ἀρχῶν καὶ κριτηρίων.

Οἰκοδομαὶ καὶ Στεγαστικὸν

Μεταξὺ τῶν τομέων δραστηριότητος, οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν τὰς πλέον δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς εἶναι καὶ ὁ τομεὺς τῶν κατασκευῶν. Ἡ παρατηρουμένη στασιμότης εἰς τὰς ἰδιωτικὰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας, οὐχὶ μόνον κατέστησεν ἀνέργους πολλὰς χιλιάδας ἐκ τῶν προηγουμένως ἀπασχολουμένων εἰς τὸν τομέα τοῦτον, ἀλλὰ ἐπῆρέασε δυσμενῶς καὶ τὰς ἐργασίας πολλῶν ἄλλων τομέων τῆς βιομηχανίας, τῶν μεταφορῶν, τῶν λατομείων, κλπ. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀναζωογόνησις τῶν κατασκευαστικῶν ἔργων, ἀρχῆς γενομένης διὰ τῆς ἀποπερατώσεως ἡμιτελῶν οἰκοδομῶν, θεωρεῖται ὡς πρωταρχικῆς σημασίας. Οἱ κυριώτεροι λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἐπιχειρηματίαι ἢ ἰδιοκτῆται ἡμιτελῶν οἰκοδομῶν δὲν προβαίνουν εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τούτων, καθὼς καὶ οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία παρουσιάζεται ἀπρόθυμος εἰς τὴν ἐπένδυσιν εἰς οἰκοδομὰς ἢ ἐιδικώτερον εἰς κατοικίας εἶναι: (α) ἡ ἔλλειψις χρηματοδοτήσεως, (β) ἡ ἀνασφάλεια ἐπιχειρηματιῶν καὶ ἰδιοκτητῶν, (γ) ἡ μειωμένη ἐπικερδότης ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως κατοικιῶν (διαμερισμάτων).

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀνωτέρω προβλημάτων ἡ Κυβέρνησις ἐπεξηργάσθη καὶ ἐξήγγειλε συγκεκριμένα μέτρα ὡς ἀκολούθως:—

(i) Χρηματοδότησις: Ἐκ τοῦ παρὰ τῇ Κεντρικῇ Τραπεζῇ τῆς Κύπρου ἰδρυθέντος Εἰδικοῦ Ταμείου παρέχονται ὑπὸ ὠρισμένους ὄρους δάνεια διὰ τοὺς ἀκολούθους οἰκοδομικοὺς σκοπούς:—

(α) Τὴν συμπλήρωσιν ἡμιτελῶν κατοικιῶν καὶ πολυκατοικιῶν.

- (β) Τὴν οἰκοδόμησιν νέων πολυκατοικιῶν καὶ κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους.
- (γ) Τὴν ἀνέγερσιν, συμπλήρωσιν ἢ βελτίωσιν ἐργοστασίων καὶ ἄλλων κτιρίων διὰ παραγωγικοὺς σκοποὺς.

Οἱ ὡς ἄνω σκοποὶ καὶ ὄροι θὰ ἀναθεωρῶνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀναλόγως τῶν ἐξελίξεων.

(ii) Ἐγγύησις δανείου: Τὸ Κυβερνητικὸν σχέδιον παροχῆς ἐγγυήσεων διὰ Τραπεζικὰ δάνεια καλύπτει, μεταξύ ἄλλων, καὶ τὸν οἰκοδομικὸν τομέα.

(iii) Χαλάρωσις Οἰκοδομικῶν Κανονισμῶν: Ὑπὸ ὠρισμένους ὄρους παραχωρεῖται χαλάρωσις τῶν Οἰκοδομικῶν Κανονισμῶν τῶν σχετιζομένων μετὰ τὸν συντελεστὴν δομῆσεως μέχρι τῆς 1ης Σεπτεμβρίου, 1975, κατόπιν συμμορφώσεως πρὸς τὴν διαδικασίαν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ 66 τοῦ περὶ Ρυθμίσεως Ὁδῶν καὶ Οἰκοδομῶν Νόμου, Κεφ. 96. Ἡ χαλάρωσις τοῦ συντελεστοῦ δομῆσεως δὲν θὰ ὑπερβαίνει τὸ 2.5 : 1 δι' οἰκοδομὰς τῶν ὁποίων ἡ ἔναρξις τῆς κατασκευῆς θὰ πραγματοποιηθῆ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐξασφάλισιν χαλαρώσεως καὶ ἀδείας οἰκοδομῆς, ἢ ἀνέγερσις θὰ εἶναι συνεχῆς καὶ ἡ συμπλήρωσις θὰ πραγματοποιηθῆ ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας.

(iv) Ἀποπεράτωσις Ἡμιτελῶν Πολυκατοικιῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως: Ἐὰν ἐντὸς λογικῆς περιόδου οἱ ἰδιοκτῆται ἡμιτελῶν πολυκατοικιῶν δὲν προβοῦν εἰς διευθετήσεις διὰ τὴν ἔναρξιν ἐργασιῶν διὰ τὴν ἀποπεράτωσίν των, ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξετάζη τὴν δυνατότητα εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις νὰ προβῆ ἢ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀποπεράτωσίν των διὰ τὴν ἀπάμβλυσιν τοῦ στεγαστικοῦ προβλήματος.

Ἡ ἀναζωογόνησις τοῦ τομέως τῶν κατασκευῶν πέραν τῶν εὐμενῶν ἐπιπτώσεων, τὰς ὁποίας ἀναμένεται νὰ ἔχη ἐπὶ τῆς τονώσεως τῆς ἐν γένει οἰκοδομικῆς δραστηριότητος, θὰ ἐπιδιωχθῆ ὥστε νὰ ὑποβοηθηθῆ ἐπίσης τὴν ἀπάμβλυσιν καὶ/ἢ ἐπίλυσιν τοῦ στεγαστικοῦ προβλήματος. Τοῦτο θὰ γίνῃ διὰ:—

- (α) Τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ Κυβερνητικοῦ προγράμματος ἀνεγέρσεως οἰκιῶν χαμηλοῦ κόστους.
- (β) Τῆς ἐπιβολῆς περιορισμῶν εἰς τὴν ἀνέγερσιν πολυτελῶν κατοικιῶν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν ἀνεγέρσεως οἰκονομικῶν κατοικιῶν ὥστε, σὺν τοῖς ἄλλοις, νὰ αὐξηθῆ ἡ προσφορὰ στέγης.
- (γ) Τῆς προωθήσεως τῆς δημιουργίας περαιτέρω διευθετήσεων χρηματοδοτήσεως κατοικίας διὰ τῆς ἰδρύσεως Ὁργανισμοῦ Χρηματοδοτήσεως Κατοικίας ἢ ἄλλως.

Ὅπως ἀναφέρεται ἀνωτέρω, ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἤδη λάβει ὠρισμένα μέτρα πρὸς ἐπαναδραστηριοποίησιν τοῦ οἰκοδομικοῦ τομέως. Ἐπειδὴ ὅμως ὑπὸ τὰς διαγραφόμενας προοπτικὰς τοῦ ἀμέσου μέλλοντος ὁ προσδοκώμενος βαθμὸς ἐπαναδραστηριοποιήσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως εἰς τὴν οἰκοδομικὴν βιομηχανίαν ἐνδέχεται νὰ μὴ εἶναι ὁ ἐπιθυμητὸς τοιοῦτος, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ αὐξήσῃ τὰς οἰκοδομικὰς τῆς δραστηριότητος τόσον πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπαναδραστηριοποιήσεως εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν τοῦ τομέως τῶν κατασκευῶν ὅσον καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς στέγης, ἥτις ὑπὸ τὰς περιστά-

σεις είναι απολύτως αναγκαία. Ούτω, κατά τὸ ὑπόλοιπον τοῦ 1975 καὶ κατὰ τὸ 1976 ἡ Κυβέρνησις θὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ἐξῆς οἰκοδομικὰ ἔργα εἰς τὸν τομέα τῆς ἀνεγέρσεως νέων κατοικιῶν :

Ἐνέργειαι κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους εἰς
Λευκωσίαν

(α) Αἱ ἐργασίαι διὰ τὴν ἀνέγερσιν 26 κατοικιῶν παρὰ τὸ Καϊμακλί συνεχίζονται ὁμαλῶς καὶ ἡ ἀποπεράτωσις των ἀναμένεται εἰς διάστημα ὀλίγων μόνων μηνῶν. Ἐπίσης προσφάτως ἤρχισεν ἡ ἀνέγερσις τριῶν συνεχομένων διωρόφων κατοικιῶν, ἡ ἀποπεράτωσις τῶν ὁποίων θὰ ἐπιτευχθῇ ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἐν τῷ μεταξύ ἔχουν ζητηθῆ προσφοραὶ διὰ τὴν ἀνέγερσιν εἰς τὸν ἐναπομείναντα χώρον εἰς τὸ Καϊμακλί τριῶν τριωρόφων πολυκατοικιῶν τῶν ἔξ διαμερισμάτων ἐκάστης. Αἱ τρεῖς πολυκατοικίαι θὰ συμπληρωθοῦν ἐντὸς τοῦ 1976. Διὰ τὰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας εἰς Καϊμακλί ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους ὑπολογίζεται ὅτι θὰ δαπανηθῇ ποσὸν £110.798 καὶ £20.000 ἐντὸς τοῦ 1976.

(β) Διὰ προσφάτου ἀποφάσεως τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Συμβουλίου ἐνεκρίθη ἡ ἀπόκτησις ὑπὸ τοῦ Τμήματος Πολεοδομίας καὶ Οἰκίσεως γῆς ἐκτάσεως 146 περίπου σκαλῶν εἰς περιοχὴν Στροβόλου εἰς Λευκωσίαν. Εἰς τὸ ἐν λόγω τεμάχιον γῆς ὁμοῦ μεθ' ἑτέρων 7 περίπου σκαλῶν Κυβερνητικῆς γῆς θὰ ἀνεγερθοῦν περίξ τῶν 750 οἰκιστικῶν μονάδων χαμηλοῦ κόστους. Ἡδὴ ἡ μελέτη τοῦ ὅλου ἔργου ἀνετέθη εἰς ἰδιωτικὰ Ἀρχιτεκτονικὰ Γραφεῖα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Τμήματος Πολεοδομίας, ἀναμένεται δὲ ὅτι ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους θὰ ἀρχίσῃ ἡ κατασκευὴ τοῦ ἔργου. Ὑπολογίζεται ὅτι μέχρι τέλους τοῦ 1976 θὰ ἀπαιτηθοῦν πιστώσεις περίξ τῶν £2,0 ἑκ. διὰ τὸ ἐν λόγω ἔργον.

(γ) Πέραν τῶν ἀνωτέρω γίνονται ἐνέργειαι δι' ἐπισήμανσιν καταλλήλου γῆς πρὸς ἀπόκτησιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας δυνατόν νὰ ἀρχίσῃ ἡ οἰκοδόμησις νέων κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους ἐντὸς τοῦ δευτέρου ἔξαμήνου τοῦ 1976. Διὰ σκοποῦς ἀπαλλοτριώσεως καὶ ἐνάρξεως ἀνεγέρσεως κατοικιῶν προβλέπεται νὰ δαπανηθοῦν £500.000 κατὰ τὸ 1976.

Ἐνέργειαι κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους εἰς
Λεμεσό

(α) Ἡ ἀνέγερσις 66 κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους παρὰ τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον Λεμεσοῦ συνεχίζεται, ἀναμένεται δὲ νὰ συμπληρωθῇ ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους. Προσφάτως τὸ Ἐπιχειρηματικὸν Συμβούλιον ἐνέκρινε τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς δευτέρας φάσεως τοῦ σχεδίου, ἥτοι τῆς ἀνεγέρσεως ἑτέρων 113 οἰκιστικῶν μονάδων διὰ τὰς ὁποίας θὰ δαπανηθῇ ποσὸν £365.000. Ἀναμένεται ἐπίσης νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἔναρξις τῆς ἐκτελέσεως τῆς τρίτης καὶ τελικῆς φάσεως τοῦ σχεδίου, ἥτοι τῆς ἀνεγέρσεως ἑτέρων 217 οἰκιστικῶν μονάδων. Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν δύο τελευταίων φάσεων τοῦ σχεδίου θὰ ἀπαιτηθῇ δαπάνη τῆς τάξεως τῶν £1,1 ἑκ.

(β) Ὑπὸ τοῦ Τμήματος Πολεοδομίας καὶ Οἰκίσεως καταβάλλονται προσπάθειαι ἐπισημάνσεως ἄλλης γῆς ἐκτάσεως περίπου 100 σκαλῶν καταλλήλου δι' ἀνέγερσιν κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους. Ἐπίσης παρὰ τὸν συνοικισμὸν Ἅγιου Ἀθανασίου θὰ ἀπαλλοτριωθοῦν μικρὰ τεμάχια γῆς πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐν λόγω συνοικισμοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν θὰ ἀπαιτηθῇ δαπάνη περίπου £150.000. Ἐντὸς τοῦ 1976 θὰ

δαπανηθῆ ἕτερον ποσὸν τῆς τάξεως τῶν £200.000 ἐπὶ νέων κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους, τῶν ὁποίων ἡ ἔναρξις θὰ ἀρχίσῃ ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω ἀποκτηθησομένης γῆς.

Ἀνέγερσις κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους εἰς Λάρνακα

(α) Εἰς τὴν Λάρνακα ἀναμένεται ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους ὅπως ὁ Δῆμος Λάρνακος ἀρχίσῃ τὴν ἀνέγερσιν 38 κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους τὰς ὁποίας θὰ διαθέτῃ ἐπὶ ἐνοικίῳ εἰς χαμηλοῦ εἰσοδήματος κατοίκους τῆς πόλεως. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἡ Κυβέρνησις θὰ δανειοδοτήσῃ τὸ ἔργον διὰ ποσοῦ ὕψους £135.000.

(β) Ἡ Κυβέρνησις προτίθεται ὅπως ἀποκτήσῃ 100 περίπου σκάλας γῆς καταλλήλου διὰ κατοικίας χαμηλοῦ κόστους. Ἐντὸς τοῦ 1976 θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἀνέγερσις κατοικιῶν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, ἀναμένεται δὲ νὰ δαπανηθῆ ποσὸν τοῦλάχιστον περίξ τῶν £260.000.

Βελτιώσεις συνθηκῶν στεγάσεως ἐκτοπισθέντων

Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως βελτιωθοῦν αἱ συνθηκαὶ στεγάσεως τῶν ἐκτοπισθέντων ἡ Κυβέρνησις προωθεῖ τὴν ἀνέγερσιν εἰς πρώτην φάσιν 2.000 περίπου κατοικιῶν χαμηλοῦ κόστους ἔναντι ὑπολογιζομένης δαπάνης £1.300 δι' ἐκάστην κατοικίαν. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐν λόγῳ σχεδίου θὰ ἀρχίσῃ συντόμως καὶ θὰ περατωθῆ μέχρι τέλους τοῦ 1975. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου ὁμοῦ μετὰ τῆς ἀγορᾶς τῆς ἀναγκαιούσης γῆς καὶ τῶν ἀναγκαίων ἔργων ὑποδομῆς θὰ ἀπαιτήσῃ δαπάνην περίξ τῶν £3 ἐκ. Διὰ τὴν δευτέραν φάσιν τοῦ σχεδίου, ἥτοι τὴν ἀνέγερσιν ἑτέρων 2.000 κατοικιῶν θὰ ἀπαιτηθῆ κατὰ τὸ 1976 ἐπιπρόσθετον ποσὸν ἐκ £3 ἐκ.

Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν μέρους τοῦ ὅλου προγράμματος ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐκπόνησιν μελετῶν καὶ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ ἐκτέλεσιν ὠρισμένων σχεδίων. Ἡ ὡς ἄνω προσέγγισις ἐκρίθη ἀπαραίτητος ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἵνα παρασχεθῆ ἐργασία εἰς ἰδιωτικὰ Ἀρχιτεκτονικὰ καὶ Μηχανολογικὰ Γραφεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀδρανοῦν. Δέον ἐπίσης νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ ποικιλοτρόπως τὴν προσφάτως παρατηρουμένην τάσιν ἐκ μέρους ἰδιωτῶν πρὸς ἀνέγερσιν οἰκιῶν χαμηλοῦ κόστους.

Τουρισμὸς

Κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ τῆς εἰσβολῆς ἔτη ὁ τουρισμὸς κατέλαβεν ὅλως ἰδιάζουσαν θέσιν εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς Κύπρου. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὸ 1973 ἡ συνεισφορά του εἰς τὰς εἰσπράξεις τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν συναλλαγῶν ὑπερέβη τὸ 15%, ἐνῶ ἡ ἀπασχόλησις εἰς ξενοδοχεῖα καὶ ἄλλας βοθητικὰς τουριστικὰς ὑπηρεσίας ἀνῆλθεν εἰς περίξ τῶν 10.000 ἀτόμων. Ὑστερα ἀπὸ τὴν κατάληψιν τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τοῦ εἰς κλίνας δυναμικοῦ τοῦ τομέως ὑπὸ τῶν εἰσβολέων καὶ τὴν διακοπὴν τοῦ πρὸς τὴν Κύπρον τουριστικοῦ ρεύματος, αἱ κατευθύνσεις τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς κατὰ τὰ δύο προσεχῆ ἔτη δύνανται νὰ συνοψισθοῦν εἰς μίαν προσπάθειαν ἐξασφαλίσεως ἱκανοποιητικῆς πληρότητος διὰ τὰς ὑπαρχούσας καὶ

ὑπὸ κατασκευὴν τουριστικὰς μονάδας καὶ δημιουργίας τῶν προϋποθέσεων περαιτέρω ἀναπτύξεώς των ἐν ἀναμονῇ εὐνοϊκωτέρων πολιτικῶν συνθηκῶν. Παρ' ὅλον ὅτι λόγῳ τῶν σημερινῶν δυσμενῶν συνθηκῶν ζητήσεως ὁ τουριστικὸς τομεὺς δὲν τυγχάνει μεγάλης προτεραιότητος, ἐν τούτοις καὶ ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ ταχέως ἐνεργότερον ρόλον εἰς τὴν οἰκονομίαν.

Αἱ ἐπὶ μέρους βραχυπρόθεσμοι ἐπιδιώξεις τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:—

(α) Διατήρησις ἐπαφῆς μὲ τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὴν τουριστικὴν βιομηχανίαν εἰς τὰς παραδοσιακὰς τουριστικὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης, ὥστε εὐθύς ὡς δημιουργηθοῦν κατάλληλοι συνθήκαι ἢ ἀναζωπύρωσις τοῦ τουριστικοῦ ρεύματος ἀπὸ τὰς ἀγορὰς αὐτὰς νὰ ἐπιτευχθῇ ταχέως.

(β) Συμπλήρωσις ὑπὸ ἀνέγερσιν τουριστικῶν καταλυμάτων καὶ πραγματοποίησις ἐπιδιορθώσεων, ἀλλαγῶν κλπ. εἰς ὑφιστάμενα τοιαῦτα, ὥστε νὰ δύνανται νὰ λειτουργήσουσιν κανονικῶς συμφῶνως πρὸς τὴν διὰ νομοθεσίας καθοριζομένην κατηγορίαν τούτων.

(γ) Ἐνθάρρυνσις δημιουργίας περιωρισμένου ἀριθμοῦ προσθέτων κλινῶν πρὸς κάλυψιν τῆς ζητήσεως, κυρίως μετὰ τὸ ἔτος 1976.

(δ) Ἡ ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις δημιουργία ἔργων ὑποδομῆς εἰς καταλλήλους ἀπὸ τουριστικῆς ἀπόψεως περιοχὰς νοουμένου ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σχετικῶν ἐργασιῶν θὰ προσφέρεται ἀπασχόλησις εἰς σημαντικὸν ἀριθμὸν ἀνέργων.

Τὰ μέτρα, προγράμματα καὶ σχέδια δραστηριοποιήσεως τὰ ὁποῖα περιγράφονται κατωτέρω ἀποτελοῦν λελογισμένην προσπάθειαν ἀξιοποιήσεως τῶν διαγραφόμενων προοπτικῶν. Διὰ τὸ ὅλον τουριστικὸν πρόγραμμα θὰ δαπανηθοῦν £1,8 ἑκ. (περὶλ. δανείων).

Δανειοδοτικὴ Πολιτικὴ

Τὸ κόστος δημιουργίας τῶν ἀπαιτηθησομένων νέων κλινῶν μέχρι τοῦ ἔτους 1978 ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν £4,0 ἑκ. Νοουμένου ὅτι ἑκ τῶν ἐπενδύσεων τούτων τὸ ἥμισυ περίπου θὰ πραγματοποιηθῇ μέχρι τέλους τοῦ 1976, ὑπελογίσθη ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1975 καὶ 1976 θὰ ἀπαιτηθῇ ὅπως διατεθοῦν διὰ τῶν Δανειστικῶν Ἐπιτρόπων κεφάλαια ὕψους £900.000. Ἐὰν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου σημειωθῇ μεταβολὴ συνθηκῶν δικαιολογοῦσα ἠϋξημένην δανειοδότησιν, ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ διστάσῃ νὰ συστήσῃ ἔγκρισιν προσθέτων δανείων μέσῳ τῶν Δανειστικῶν Ἐπιτρόπων, τοῦ Εἰδικοῦ Ταμείου ἢ τῆς Τραπεζῆς Ἀναπτύξεως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως παράσχη ἰσχυρότερα κίνητρα ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν αἱ ἀναγκαῖαι τουριστικαὶ κλίμαι εἰς περιοχὰς προτεραιότητος, ἡ Κυβέρνησις ἐπεξηργάσθη καὶ θὰ ἐφαρμόσῃ λίαν προσεχῶς νέαν ἀναθεωρημένην δανειοδοτικὴν πολιτικὴν προσηρμοσμένην πρὸς τὰς νέας συνθήκας διὰ τῆς ὁποίας: προτεραιότης θὰ δίδεται εἰς τὴν συμπλήρωσιν ὑπὸ κατασκευὴν ξενοδοχείων, ὡς καὶ εἰς ἐπεκτάσεις ὑφισταμένων ξενοδοχείων, εἰς χρηματοδότησιν ξενοδοχείων εἰς παραλιακὰς περιοχὰς, θὰ παρέχεται δανεισμὸς καὶ εἰς μικρὰς σχετικῶς μονάδας περιλαμβανομένων καὶ μονάδων τῆς τάξεως τῶν δύο ἀστέρων, θὰ προωθῆται ἢ σύμπηξις κοινοπραξιῶν ἀπὸ μέρους ξενοδόχων πρὸς δημιουργίαν βιωσίμων μονάδων, θὰ προβλέπεται ἢ κατὰ τι αὔξησις

τῆς ἐπιτρεπομένης πυκνότητος κλινῶν ἀνά στρέμμα προκειμένου περὶ παροχῆς δανείου, δὲν θὰ ἀποκλείεται ἡ δανειοδότησις μικροῦ ἀριθμοῦ ὠργανωμένων διαμερισμάτων πρὸς διαφοροποίησιν τοῦ τουριστικοῦ προϊόντος, κλπ.

Ἄλλα Μέτρα πρὸς Ἐνθάρρυνσιν τοῦ Ἰδιωτικοῦ Τομέως

(α) Ἀξιοποιήσις Κρατικῶν Γαιῶν: Ἡ πολιτικὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν μακροχρόνιον μίσθωσιν κρατικῆς γῆς διὰ τουριστικοῦ σκοποῦς θὰ ἐπανεξετασθῆ πρὸς τὸν σκοπὸν παροχῆς ἰσχυροτέρων κινήτρων εἰς ἐνδιαφερομένους ἐπιχειρηματίας. Συναφῆς εἶναι καὶ ἡ ἀναληφθεῖσα ἤδη προσπάθεια καταγραφῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀξιολογήσεως Κυβερνητικῶν παραλιακῶν περιοχῶν, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς προγραμματισμὸν τῆς ἀξιοποιήσεως ὧσων ἐξ αὐτῶν κριθοῦν κατάλληλοι εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε διὰ μακροχρονίου μισθώσεως.

(β) Προσέλκυσσις Ξένων Ἐπενδυτῶν: Διὰ τὴν προσέλκυσιν ξένων ἐπιχειρηματιῶν εἰς τὸν τουριστικὸν τομέα θὰ ἐκδοθῆ ἀναθεωρημένον κατατοπιστικὸν βιβλιάριον παρουσιάζον τὰ πλεονεκτήματα ἐπενδύσεων εἰς τὸν Κυπριακὸν Τουρισμὸν καὶ περιέχον λεπτομερείας ἀναφορικῶς πρὸς τὰ υἱοθετηθέντα προσφάτως κίνητρα διὰ τὴν προώθησιν τῆς εἰσροῆς κεφαλαίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Τουριστικὰ Ἔργα τοῦ Δημοσίου Τομέως

Ταῦτα δύνανται νὰ διαχωρισθοῦν εἰς ἔργα τουριστικῆς ὑποδομῆς (τουριστικαὶ ὁδοί, ἐγκαταστάσεις δικτύων διανομῆς ὕδατος, ἤλεκτρισμοῦ, τηλεφῶνων κλπ., διαμόρφωσις καὶ ἐξωραϊσμὸς χώρων κλπ.) καὶ εἰς παρεμφερῆ τουριστικὰ ἔργα (δημιουργία τουριστικῶν περιπτέρων, λαϊκῶν πλάζ, ἐκδρομικῶν χώρων, γηπέδων ἀθλοπαιδιῶν κλπ.). Κατωτέρω παρατίθενται τουριστικὰ ἔργα τῶν ὁποίων ἡ κατασκευὴ θὰ καλυφθῆ ὑπὸ τῶν σχετικῶν κονδυλίων τοῦ Κ.Ο.Τ. Ὑπάρχουν ὅμως ὑπὸ ἄλλους τομεῖς ἔργα γενικῆς ὑποδομῆς τὰ ὁποῖα εἶναι μεγάλης σημασίας διὰ τὸν τουρισμὸν.

(α) Ἀξιοποιήσις τοῦ «Δασοῦδιοῦ» Λεμεσοῦ: Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τὴν δημιουργίαν λαϊκῆς πλάζ μετ' ἐγκαταστάσεων ψυχαγωγίας, ἀθλοπαιδιῶν κλπ. Μέχρι τέλους 1976 ἀναμένεται ὅτι θὰ συμπληρωθῆ ἡ ἐκτέλεσις βασικῶν ἔργων ὑποδομῆς ἐναντι δαπάνης £80.000.

(β) Τουριστικὸν Περίπτερον εἰς Πέτραν τοῦ Ρωμιοῦ: Ἡ κατασκευὴ τουριστικοῦ περιπτέρου εἰς τὴν τοποθεσίαν ταύτην δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αὕτη προσελκύει ἐν σταθερὸν ἀριθμὸν ἐπισκεπτῶν (Κυπρίων καὶ Ξένων) καθ' ὁδὸν πρὸς καὶ ἀπὸ τὴν Πάφον. Ἡ ὀλοκλήρωσις τοῦ ἔργου τοποθετεῖται ἐντὸς τοῦ 1976, ἡ δὲ συνολικὴ δαπάνη ὑπολογίζεται εἰς £25.000.

(γ) Ἔργα Τουριστικῆς Ὑποδομῆς: Διὰ νὰ καταστοῦν προσίται εἰς ἐνδιαφερομένους ἐπενδυτὰς ὠρισμένα ἀξιόλογοι ἀπὸ τουριστικῆς πλευρᾶς τοποθεσίαι (π.χ. Λεμεσοῦ, Λάρνακος, Ἁγίας Νάπας

και Πάφου) είναι αναγκαῖον ὅπως ἐκτελεσθοῦν ἔργα ὑποδομῆς (ὁδοποιΐας, ὑδατοπρομηθείας, ἠλεκτροφωτισμοῦ κλπ.). Αἱ περιοχαὶ Λάρνακος και ἰδίως τῆς Πάφου ὑστεροῦν ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως. Διὰ τοῦτο ὁ Κ.Ο.Τ. προτίθεται ἐντὸς τῆς περιόδου τοῦ Ἑκτάκτου Σχεδίου νὰ καταρτίσῃ πρόγραμμα ἐκτελέσεως τοιοῦτων ἔργων εἰς περιοχὰς προτεραιότητος ἐπὶ τῇ βάσει χωροταξικοῦ σχεδίου.

(δ) Ἀξιοποιήσεις τῆς Πλατείας Τροόδου: Τὸ Τμήμα Πολεοδομίας ἐτοιμάζει προσχέδια διὰ διάφορα κατασκευαστικὰ ἔργα τὰ ὁποῖα προβλέπονται εἰς τὸ ὑπάρχον χωροταξικὸν σχέδιον.

Προγράμματα Προβολῆς και Δημοσιότητος

Κύριος στόχος τῶν προγραμμάτων προβολῆς και δημοσιότητος θὰ εἶναι ἡ ἐξασφάλις ἱκανοποιητικοῦ βαθμοῦ πληρότητος τῶν ὑφισταμένων ὡς και τῶν ἀναμενομένων νὰ συμπληρωθοῦν προσεχῶς κλινῶν. Αἱ δαπάναι προβολῆς και δημοσιότητος κατὰ τὰ ἔτη τοῦ Ἑκτάκτου Σχεδίου ἀναμένεται ὅτι θὰ ὑπερβοῦν τὸ ἐπίπεδον τῶν £300.000.

Ἀρχαιότητες

Λόγω τῶν ἄλλων προτεραιοτήτων και τῶν περιορισμένων οἰκονομικῶν πόρων τοῦ Κράτους θὰ καταβληθῇ προσπάθεια ὅπως τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀρμοδίου Τμήματος περιλάβῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἑκτάκτου Σχεδίου μόνον ἀπολύτως οὐσιώδεις δαπάνας. Πρὸς τοῦτο ἡ προσπάθεια θὰ συγκεντρωθῇ εἰς τὴν προσέλκυσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ξένων ἀρχαιολογικῶν ἀποστολῶν δι' ἀνασκαφάς. Ἡ ἀναστήλωσις και ἀποκατάστασις ὡς ἐπίσης και ἡ συντήρησις ἀρχαίων μνημείων θὰ γίνεται μὲ βάσιν τὴν δυνατότητα τούτων νὰ ἀξιοποιηθοῦν τουριστικῶς, τὴν σπουδαιότητά των ἀπὸ ἀπόψεως ἀρχαιολογικῆς ἀξίας και τὴν κατάστασιν εἰς ἣν ταῦτα εὐρίσκονται.

Παρὰ τὰ ἀνωτέρω, δυνατόν νὰ ἀναθεωρηθῇ τὸ πρόγραμμα τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς κάποιον στάδιον ἐὰν ἄλλοι πλέον παραγωγικοὶ τομεῖς δὲν προσφέρουν ἱκανοποιητικὴν ἀπασχόλησιν. Αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι εἶναι ἐκ φύσεως ὑψηλῆς ἐντάσεως ἐργασίας.

Μεταφοραὶ

Πλὴν τῶν ἄλλων τομέων τῆς οἰκονομίας, σημαντικὰς ζημίας ὑπέστη και ὁ τομεὺς τῶν μεταφορῶν. Ὡς γνωστὸν, ἑκατοντάδες ὀχημάτων δημοσίας χρήσεως ἔχουν καταστραφῆ ἢ ἀπολεσθῆ και μέγα μέρος τῶν αὐτοκινητιστῶν ἔχει ἐκτοπισθῆ εἰς τὰ ἐλεύθερα ἐδάφη τῆς Δημοκρατίας. Οὕτω τὸ ὄξυ πρόβλημα τῶν χερσαίων μεταφορῶν κατέστη ὀξύτερον. Μέγα μέρος τοῦ ὀδικοῦ δικτύου εὐρίσκεται εἰς τὴν κατεχομένην περιοχὴν μὲ ἀποτέλεσμα εἰς πολλὰς περιοχὰς αἱ συγκοινωνίαι δι' αὐτοκινήτου νὰ ἀντιμετωπίζουσιν σημαντικὰς δυσκολίας. Ὁ λιμὴν Ἀμμοχώστου, ὁ κυριώτερος λιμὴν τῆς χώρας, μέσω τοῦ ὁποῦ διήρχετο πέραν τοῦ 80% τοῦ γενικοῦ φορτίου, εὐρίσκεται ὑπὸ Τουρκικὴν κατοχὴν, ἐνῶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ναυτιλιακοῦ κόσμου ἔχει ἐκριζωθῆ και ὑποαπασχολεῖται ἀλλαχοῦ, κυρίως εἰς Λεμεσό. Τέλος ὀλόκληρος ὁ στόλος τῶν Κυπριακῶν Ἀερογραμμῶν εἴτε ἔχει καταστραφῆ εἴτε εὐρίσκεται παγιδευμένος, ὑποκείμενος εἰς συνεχῆ καταστροφὴν, εἰς τὸν κλειστὸν ἀερολιμένα Λευκωσίας.

ΧΕΡΣΑΙΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

Ἡ πλήρης ἀναζωογόνησις τῶν χερσαίων μεταφορῶν θὰ ἐξαρτηθῆ τελικῶς ἐκ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐπαναδραστηριοποιήσεως τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ὑφίστανται ὅμως ἄρκετὰ περιθώρια τονώσεως καὶ ὀρθολογισμοῦ τῶν χερσαίων μεταφορῶν. Αἱ προσπάθειαι τῆς Κυβερνήσεως ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου θὰ ἔχουν ὡς γνώμονα βασικῶς τὸν ὀρθολογισμὸν τῶν μεταφορῶν καὶ τὴν ἐξοικονόμησιν ξένου συναλλάγματος.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν δημοσίως χρήσεως ὀχημάτων μεταφορᾶς ἐπιβατῶν αἱ προσπάθειαι θὰ εἶναι πρὸς δύο κατευθύνσεις: Πρῶτον, τὴν προσέλκυσιν περισσοτέρων ἐπιβατῶν ἵνα χρησιμοποιοῦν λεωφορεῖα καὶ ἄλλα ὀχήματα δημοσίας χρήσεως ἀντὶ ἰδιωτικῶν αὐτοκινήτων καὶ δεύτερον, τὸν ὀρθολογισμὸν κατανομῆς τῶν πρώτων ἀναλόγως τῆς γονιμότητος τῶν διαφόρων διαδρομῶν ὥστε νὰ δοθοῦν καὶ εὐκαιρίαι ἐργασίας εἰς προσφυγοποιηθέντας αὐτοκινητιστάς, οἱ ὅποιοι δὲν ἀπώλεσαν τὰ ὀχήματά των. Διὰ νὰ ἐνθαρρυνθῆ ἡ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν δημοσίων μέσων μαζικῆς μεταφορᾶς ἡ Κυβέρνησις θὰ συνδράμῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς διὰ λεωφορείων διακινήσεως εἰς τὰς πόλεις. Ἐπίσης θὰ ἀναληφθῆ ἐκστρατεία διαφωτίσεως τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῆς σκοπιμότητος χρησιμοποίησεως λεωφορείων ἀντὶ ἰδιωτικῶν μέσων μεταφορᾶς, ἀργότερον δὲ θὰ ἐξετασθῆ ἡ σκοπιμότης ἐπιβολῆς περιορισμῶν ἐπὶ τῆς κινήσεως ἰδιωτικῶν ὀχημάτων. Διὰ τὸν ὀρθολογισμὸν εἰς τὴν κατανομήν λεωφορείων ἀναλόγως τῆς γονιμότητος τῆς διαδρομῆς ἀνελήφθη ἤδη ἀπογραφή τῶν ὀχημάτων δημοσίας χρήσεως καθὼς ἐπίσης καὶ ἔρευνα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιβατικὴν κίνησιν. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μελετῶν αὐτῶν θὰ γίνῃ ἡ κατανομή ὄλων τῶν λεωφορείων εἰς διαδρομάς. Ἰδιαιτέρα ἔμφασις θὰ δοθῆ εἰς τὴν σύμπηξιν κοινοπραξιῶν ἢ ἐταιρειῶν ἐπὶ εὐρύτερας διαδρομῆς, ἐξασφαλιζομένης κατὰ τὸ δυνατόν ἴσης μεταχειρίσεως διὰ τοὺς ἐκτοπισθέντας αὐτοκινητιστάς.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν φορτηγῶν ὀχημάτων δημοσίας χρήσεως, τῶν ὁποίων ἡ ἐπαναδραστηριοποίησις συναρτᾶται περισσότερον μὲ τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς ὅλης οἰκονομίας, ἡ προσπάθεια θὰ γίνῃ κυρίως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν χρησιμοποίησεως ὑφισταμένων ὀχημάτων τόσον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως καὶ ἀποθαρρύνσεως εἰσαγωγῆς νέων μεταφορικῶν μέσων διὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχει πλεονάζουσα δυναμικότης.

Διὰ τὸν ὀρθολογισμὸν τῶν χερσαίων μεταφορῶν καὶ δὴ ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας συνθήκας ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισεν ἤδη τὴν ἴδρυσιν Τμήματος Χερσαίων Μεταφορῶν ὡς καὶ τὴν ἐνοποίησιν ὄλων τῶν ὑπηρεσιῶν αἱ ὁποῖαι χειρίζονται θέματα μηχανοκινήτων ὀχημάτων καὶ χερσαίων μεταφορῶν. Ὡς προσωρινὸν μέτρον θὰ εἰσαχθῆ συντομωτέρα καὶ ἐλαστικωτέρα διαδικασία χορηγήσεως ἀδειῶν καὶ ἐντὸς τοῦ γενικωτέρου πλαισίου τῶν διαφόρων σχεδίων δανειοδοτήσεως ἐπιχειρήσεων ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξετάσῃ τὴν σκοπιμότητα ἐντάξεως τῶν ἐπιχειρήσεων μεταφορῶν ὡς τομέως προτεραιότητος διὰ σκοποῦς χρηματοδοτήσεως.

ΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ

Συναφὲς πρὸς τὰς χερσαίας μεταφορὰς εἶναι τὸ ὀδικὸν δίκτυον. Ἐντὸς τοῦ πλαισίου δημιουργίας περισσοτέρων εὐκαιριῶν ἀποσχολήσεως, καθὼς καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς συνεχείας τοῦ ὀδικοῦ δικτύου,

ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ προωθήσῃ ἔτι περαιτέρω τὴν ὑλοποίησιν σχεδίων εἰς περιοχὰς ὅπου παρατηρεῖται μεγάλη συγκέντρωσις ἐκτοπισμένων ὡς καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν νέων συνδέσεων αἱ ὁποῖαι κατέστησαν ἀναγκαῖαι ὡς ἐκ τῆς εἰσβολῆς. Εἰς τὸ παρὸν στάδιον καταβάλλεται ἐπίσης προσπάθεια ἐπισπεύσεως τῶν ἀναγκαιουσῶν μελετῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἀναμένεται νὰ χρηματοδοτηθοῦν ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς Τραπεζῆς, πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπισπεύσεως τῶν κατασκευαστικῶν ἔργων τῶν οἰκονομικῶς δικαιολογημένων σχεδίων. Ὡς ἐνδιάμεσον ἐπίσης μέτρον δύναται νὰ ἀναφερθῇ ἡ προσπάθεια βελτιώσεως τῶν γεωμετρικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν ὁδῶν ἐκείνων ἐπὶ τῶν ὁποίων ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως δημιουργεῖται συνωστισμός.

Τὸ ἀναθεωρημένον ὁδικὸν πρόγραμμα καθηρτίσθη μὲ γνώμονα τὰς συγκοινωνιακὰς ἀνάγκας, ὡς αὐτὰι διεμορφώθησαν μετὰ τὴν εἰσβολήν, καθὼς καὶ τὴν ἀνάγκην δημιουργίας εὐκαιριῶν ἐργασίας. Εἰδικώτερον θὰ προωθηθοῦν ἐκεῖνα τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα :—

(α) Ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ὁδικῶν συνδέσεων ἐπιρρασθεισῶν ἀμέσως ἐκ τῆς εἰσβολῆς.

(β) Λόγω τῆς ἐπελθούσης μετακινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ δὲν δύναται νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὴν ἠϋξημένην τροχαίαν κίνησιν. Εἰδικῶς διὰ τὴν ὁδὸν Λευκωσίας—Λεμεσοῦ ἔχει ἀναληφθῆ μελέτη ὑπὸ ξένου οἴκου ἐμπειρογνομόνων, ἐπίκειται δὲ ἡ λήψις ἀποφάσεως ὡς πρὸς τὴν τελικὴν χάραξιν.

(γ) Εὐρίσκονται εἰς περιοχὰς ὅπου παρατηρεῖται μεγάλη συγκέντρωσις προσφύγων ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν «Κοκκινοχωριῶν».

(δ) Εἶναι ἐντάσεως ἐργασίας καὶ ἀπαιτοῦν μικρὰς σχετικῶς δαπάνας εἰς ξένον συνάλλαγμα.

Ὅσον ἀφορᾷ καθαρῶς τουριστικὰ ἔργα, ἔμφασις θὰ δοθῇ εἰς τὴν μελέτην τῶν σχεδίων τόσον ἀπὸ πλευρᾶς χαράξεως ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἐντάξεως εἰς τὸ πλαίσιον ὠλοκληρωμένου τοπικοῦ σχεδίου. Ἡ κατασκευὴ τούτων θὰ ἐπιταχυνθῇ ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν ἐπαναδραστηριοποίησιν τοῦ τουρισμοῦ.

Διὰ τὴν ὑλοποίησιν τοῦ ἀναθεωρημένου ὁδικοῦ προγράμματος θὰ ἀπαιτηθοῦν συνολικῶς δαπάναι ὕψους £3,4 ἐκ. περίπου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ δημιουργήσῃ περὶ τὰς 2.000 εὐκαιρίας ἀπασχολήσεως.

ΘΑΛΑΣΣΙΑΙ ΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Εἰς τὸν τομέα τῶν συγκοινωνιῶν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, βασικοὶ στόχοι τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου εἶναι ἡ ἔναντι τῆς μικροτέρας δυνατῆς κεφαλαιουχικῆς δαπάνης ἐξασφάλισις τῆς ἀναγκαιούσης δυναμικότητος τόσον ἀπὸ πλευρᾶς λιμένων ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἀερολιμένων, καθὼς καὶ ἡ μεγίστη δυνατὴ ἀπασχόλησις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ εἰς τοὺς λιμένας καὶ τὴν ναυτιλίαν.

Ἐμπορικὴ Ναυτιλία

Ἡ Τουρκικὴ εἰσβολὴ ἐδημιούργησε προβλήματα καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων ἦσαν ἡ ἀνάγκη μεταφορᾶς τῆς ἔδρας τῆς Νηολογούσης Ἀρχῆς, καθυστερήσεις εἰς τὴν διαδικασίαν διεκπεραιώσεως θεμάτων ἀναγομένων εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς νομοθεσίας, κλπ. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προκυψάντων

προβλημάτων και διὰ τὴν ταχεῖαν ἀναζωογόνησιν τοῦ τομέως τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας, ἡ Κυβέρνησις ἐμερίμνησε διὰ τὴν λήψιν τῶν ἀκολουθῶν μέτρων :—

(α) Ἐθεσπίσθη ὁ περὶ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας (Προσωριναὶ Διατάξεις) Νόμος τοῦ 1974 ὁ ὁποῖος προνοεῖ, μεταξύ ἄλλων, καὶ διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς ἔδρας τῆς Νηολογούσης Ἀρχῆς ἀπὸ Ἀμμόχωστον εἰς Λεμεσὸν καὶ τὴν παροχὴν ἐπιπροσθέτων ἐξουσιῶν εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, τὸν Ὑπουργὸν Συγκοινωνιῶν καὶ Ἔργων καὶ τὴν Νηολογοῦσαν Ἀρχήν, ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως, πρὸς τὸν σκοπὸν ταχείας διεκπεραιώσεως πράξεων καὶ ἐργασιῶν ἀπορρευουσῶν ἐκ τῆς περὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας νομοθεσίας.

(β) Ἐτοιμάζεται νομοσχέδιον προνοοῦν διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ περὶ Τόκου Νόμου, Κεφ. 150, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς δανειοδοτήσεως τῶν πλοιοκτητῶν ἐκ πηγῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ.

(γ) Κατετέθη εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον προνοοῦν διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ φόρου κληρονομίας τῶν μεριδίων ἐπὶ Κυπριακῶν πλοίων.

Τὰ μέχρι τοῦδε ληφθέντα μέτρα εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀναχαίτισιν τῆς τάσεως διαγραφῆς πλοίων ἐκ τοῦ Κυπριακοῦ Νηολογίου, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων κατὰ τὸ 1974 ἐμειώθη μόνον κατὰ 3%. Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου θὰ ἐπιδιωχθοῦν :

(α) Αὐξήσις τῶν ὑπὸ Κυπριακὴν σημαίαν πλοίων καὶ τῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου ὡς ἐπίσης καὶ ἀνύψωσις τοῦ ἐπιπέδου τῶν παρεχομένων ὑπηρεσιῶν εἰς τὸν ὡς ἄνω τομέα.

(β) Ἐνθάρρυνσις περισσοτέρων Κυπρίων νὰ κατευθυνθοῦν πρὸς τὰ ναυτικὰ ἐπαγγέλματα λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ἀνεργίας τῆς χώρας, διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν καὶ ἐξασφαλίσεως εὐνοϊκῶν ὄρων ἐργασίας Κυπρίων ναυτικῶν.

(γ) Εἰσαγωγή σχεδίων διὰ τὴν εἰς ναυτικὰ ἐπαγγέλματα ἐκπαίδευσιν Κυπρίων ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν πλοιοκτητῶν. Ἡδὴ τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοινωνιῶν καὶ Ἔργων εἰσήγαγε ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1974 ἐπιτυχῶς σύστημα ταχυρρυθμοῦ ἐκπαιδεύσεως κατωτέρου πληρώματος πλοίων, τὸ ὁποῖον ἐν συνεργασίᾳ μετὰ ἄλλων Κυβερνητικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων προτίθεται νὰ ἐπεκτείνῃ διὰ νὰ καλύψῃ καὶ πλήρωμα ἀνωτέρων βαθμίδων. Μέχρι σήμερον ἐξεπαιδεύθησαν βάσει τοῦ συστήματος ταχυρρυθμοῦ ἐκπαιδεύσεως 143 Κύπριοι ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 78 ἔχουν ἤδη ναυτολογηθῆ, καταβάλλονται δὲ προσπάθειαι διὰ τὴν ναυτολόγησιν τῶν ὑπολοίπων. Ἐπιπροσθέτως τῶν ἀνωτέρω σχεδίων, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ προσφέρῃ 20 θέσεις διὰ Κυπρίους εἰς τὰς Δημοσίας Σχολὰς Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ πέραν τῶν ὄσων προσφέρονται ἐτησίως ὑπὸ τοῦ ΙΚΥ.

(δ) Διεξαγωγή μελέτης σκοπιμότητος διὰ τὴν πιθανὴν ἴδρυσιν Κυπριακῆς Ναυτιλιακῆς Ἐταιρείας.

Λιμένες

Ὡς γνωστόν, ὁ κυριώτερος λιμὴν τῆς χώρας, ὁ λιμὴν Ἀμμοχώστου, εὐρίσκεται ἐκτὸς λειτουργίας ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ προσοχὴ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ Λιμένων Κύπρου ἔχει ἐκτοτε στραφῆ βασικῶς πρὸς τοὺς λιμένας Λάρνακος καὶ Λεμεσοῦ. Ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις καὶ ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν λιμένων

Λεμεσοῦ καὶ Λάρνακος ἀποτελεῖ κατ' αὐτὰς ἀντικείμενον μελέτης ὑπὸ ἐμπειρογνώμωνων προσληφθέντων ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς Διεθνοῦς Τραπεζῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν λιμένα Πάφου ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως τὰ ἤδη ἐκπονηθέντα ὑπὸ τοῦ Τμήματος Δημοσίων Ἔργων σχέδια ἐλεγχθοῦν ἐπίσης ὑπὸ Συμβούλων-Μηχανικῶν πρὸς τὸν σκοπὸν προωθήσεως ἐνάρξεως τοῦ ἔργου ἐντὸς τῶν χρονικῶν ὁρίων τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου.

Ὁ λιμὴν Λάρνακος διαθέτει κρηπιδώματα μήκους 326 μ., ἀποθηκευτικὸν χῶρον 6.000 τ.μ., ὑπόστεγον ἐπιθεωρήσεως γεωργικῶν προϊόντων 556 τ.μ. καὶ μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν συνιστάμενον εἰς 6 κινητοὺς γερανοὺς ἀνυψωτικῆς δυνάμεως μέχρι 15 τόννων. Ὁ ἀποθηκευτικὸς χῶρος κρίνεται πρὸς τὸ παρὸν ἱκανοποιητικὸς. Κρίνεται ὅμως ἀναγκαῖον ὅπως ἐπενεχθοῦν ὠρισμένα τροποποιήσεις εἰς τὴν ἀπαλλοτριωθείσαν πολυκατοικίαν ἣτις θὰ χρησιμοποιηθῆ ὡς κτίριον διοικήσεως τοῦ λιμένος. Ἐφ' ὅσον ἀποδειχθῆ ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω μελέτης ὅτι ὁ λιμὴν χρῆζει προσθέτου δυναμικότητος, θὰ προωθηθῆ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ κατασκευὴ προβλήτος διὰ πλοῖα τύπου roll-on roll-off καθὼς καὶ πορθμεῖα. Ἡ προβλής θὰ ἔχη μήκος 115 μ., πλάτος 50 μ. καὶ βάθος 7 μ. Ἡ Κυβέρνησις μελετᾷ ὡσαύτως τὴν ἐγκατάστασιν ἐπὶ σιδηροτροχιῶν γερανοῦ ἀνυψωτικῆς δυνάμεως 35 τόννων.

Ὁ λιμὴν Λεμεσοῦ διαθέτει κρηπιδώματα μήκους 800 μ., ἀποθηκευτικὸν χῶρον 13.960 τ.μ., ὑπόστεγον ἐπιθεωρήσεως γεωργικῶν προϊόντων 1.600 τ.μ., προσωρινὸν κτίριον ἐπιβατῶν 1.470 τ.μ. καὶ μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν συνιστάμενον εἰς 15 κινητοὺς γερανοὺς ἀνυψωτικῆς δυνάμεως 2-16 τόννων καὶ ἓνα πλωτὸν γερανὸν (ἐπὶ δανείῳ). Ἐτερος γερανὸς ἐπὶ σιδηροτροχιῶν ἀνυψωτικῆς δυνάμεως 35 τόννων θὰ ἐγκατασταθῆ λίαν συντόμως. Μὲ τὸν ἀποθηκευτικὸν χῶρον ὁ ὁποῖος προσετέθη ἤδη ἐντὸς τοῦ 1975, ὁ χῶρος οὗτος κρίνεται πρὸς τὸ παρὸν ἱκανοποιητικὸς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ λιμένος καὶ δύναται ἐπίσης νὰ λεχθῆ ὅτι ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας καὶ τὸ ὑπάρχον κτίριον ἐπιβατῶν ἐκπληροῖ τὸν προορισμὸν του. Ὑφίσταται ὅμως ἀνάγκη ἀνεγέρσεως κτιρίου διοικήσεως. Ἐφ' ὅσον ἡ διενεργουμένη μελέτη ἤθελεν ἀποδείξει τὴν ἀνάγκην δημιουργίας προσθέτου δυναμικότητος εἰς τὸν λιμένα Λεμεσοῦ, θὰ τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν ἐκπονηθέντα ἤδη σχέδια δι' ἐπέκτασιν κατὰ 140 μ. τοῦ βορείου κρηπιδώματος.

Ἄλλα σχέδια τὰ ὁποῖα προγραμματίζονται δι' ἐφαρμογὴν ἢ εὐρίσκονται ὑπὸ μελέτην πρὸς καλυτέραν ἀξιοποίησιν τῆς ὑφισταμένης καὶ νέας λιμενικῆς δυναμικότητος εἶναι, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀλλαχοῦ, ἡ δημιουργία ἐλευθέρων ζωνῶν ἐμπορίου, τὸ θέμα τῆς ἰδρύσεως διευκολύνσεων ναυπηγείων καὶ ἡ υἱοθέτησις τοῦ συστήματος ἐναλλασσομένης βάρδιας πρὸς τὸν σκοπὸν ἐξοικονομήσεως κεφαλαίων καὶ συναλλαγματος καθὼς καὶ τὴν ἐργοδότησιν περισσοτέρων ἀτόμων.

Ἡ ὑλοποίησις τοῦ λιμενικοῦ προγράμματος θὰ ἀπαιτήσῃ ἐντὸς τῶν ἐτῶν 1975-1976 δαπάνας ὕψους £1,8 ἑκ.

Ἄερολιμένες

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀεροσυγκοινωνίας αἱ προσπάθειαι τῆς Κυβερνήσεως θὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν συνθηκῶν εὐνοϊκῶν διὰ τὸν τουρισμὸν ὡς καὶ διὰ τὴν ἐξαγωγήν ἀεροπορικῶν φορτίων καὶ δὴ φθαρτῶν. Διὰ τὴν ὑλοποίησιν τῶν σκοπῶν τούτων ἡ Κυβέρνησις ὡς πρῶτον βῆμα θὰ ἐξοπλίσῃ τὸν ἀερολιμένα Λάρνακος μὲ τὸν κα-

τάλληλον αεροναυτιλιακόν εξοπλισμόν, λίαν δὲ προσεχῶς θὰ ἀνεγερθοῦν εἰς τὸν αερολιμένα πρόσθετοι χώροι καὶ ὑπόστεγα. Ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ Ἀερολιμένος Λάρνακος δύο αεροπορικαὶ ἐταιρεῖαι, ἤτοι αἱ Κυπριακαὶ Ἀερογραμμαι καὶ ἡ Ὀλυμπιακὴ Ἀεροπορία, ἐκτελοῦν τακτικὰς πτήσεις μὲ ἐλικοφόρα αεροσκάφη, ἡ μὲν πρώτη μεταξὺ Κύπρου καὶ Ἀθηνῶν, Τέλ Ἀβιβ καὶ Βηρυτοῦ, ἡ δὲ δευτέρα μεταξὺ Κύπρου καὶ Ἀθηνῶν. Διὰ τὴν διακίνησιν φορτίων, ἔχουν ἤδη παραχωρηθῆ ἄδειαι δι' ἐκτάκτους πτήσεις. Ἐφ' ὅσον ἡ διεξαγομένη ἔρευνα διαπιστώσῃ τὴν ὑπαρξίν ἐπαρκoῦς ζητήσεως, δυνατόν νὰ προωθηθῆ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Κυπριακῶν Ἀερογραμμῶν, ἡ δρομολόγησις μεταξὺ Λάρνακος καὶ Λονδίνου φορτηγοῦ αεροσκάφους. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ πτήσεις τῶν Κυπριακῶν Ἀερογραμμῶν πρὸς Ἀθήνας, Βηρυτὸν καὶ Τέλ Ἀβιβ ἔχουν αὐξηθῆ. Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου δὲ αἱ Κυπριακαὶ Ἀερογραμμαι δρομολογοῦν αεριοθούμενα αεροσκάφη εἰς τὴν γραμμὴν Κύπρου-Λονδίνου μέσῳ Ἀθηνῶν.

Ὡς γνωστὸν ἀπὸ τῆς 20ῆς Ἰουλίου, 1974, ὁ διεθνὴς αερολιμὴν Λευκωσίας εὐρίσκεται ἐκτὸς λειτουργίας, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου 1975 ἡ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ αεροπορικὴ ἐπικοινωνία διεξάγεται μέσῳ τοῦ αεροδρομίου Λάρνακος. Ἡ λειτουργία τοῦ αερολιμένος τούτου, πλήν τῆς τεραστίας σημασίας ἀπὸ πλευρᾶς συγκοινωνιῶν, συνέβαλεν εἰς τὴν δημιουργίαν πολλῶν εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως εἰς αεροπορικὰ γραφεῖα, καταστήματα ἀδασμολογήτων εἰδῶν, καφετηριῶν, ὑπηρεσιῶν μεταφορῶν κλπ. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ αερολιμὴν Λάρνακος εἶναι σχεδὸν πλήρως ἐξοπλισμένος μὲ σύγχρονον ἐξοπλισμόν, ὅστις ἀπαιτεῖται ὑπὸ τῶν διεθνῶν κανονισμῶν, ἐν τούτοις λόγω τοῦ μικροῦ μεγέθους τοῦ διαύλου οὗτος δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ δεχθῆ μεγάλα αεροπλάνα. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν μελετῶνται διάφοροι διαζευκτικαὶ λύσεις δημιουργίας αερολιμένος ὅστις νὰ ἀνταποκρίνεται ἐπαρκέστερον πρὸς τὰς διαρκῶς αὐξανόμενας ἀνάγκας τῆς Νήσου.

Διὰ τὰ ἤδη προγραμματισθέντα ἔργα εἰς τὸν αερολιμένα Λάρνακος θὰ ἀπαιτηθῆ ποσὸν £480.000 περίπου. Εἰς ἣν περίπτωσιν ἀπαιτηθῆ ἡ δημιουργία προσθέτων διευκολύνσεων αερολιμένος, αἱ ἀπαιτηθησόμενα δαπάναι θὰ αὐξηθοῦν σημαντικῶς.

Λοιποὶ Τομεῖς

Αἱ προτεινόμεναι δαπάναι ἀναπτύξεως διὰ τοὺς ὑπολοίπους τομεῖς κατὰ τὴν περίοδον 1975-1976 ἐμφαίνονται εἰς τὸν Πίνακα Ι.

4. Ἐπίλογος

Παρὰ τὰς παρούσας τεραστίας δυσχερείας ἡ Κυπριακὴ οἰκονομία δὲν ἀπώλεσε τὸν δυναμισμόν τῆς. Αἱ προοπτικαὶ ἐπαναδραστηριοποιήσεως καὶ διενεργείας περαιτέρω ἐπενδύσεων εἶναι καλαί. Αἱ προοπτικαὶ ἐξαγωγῆς περισσοτέρων προϊόντων καὶ ὑπηρεσιῶν εἶναι ἐπίσης καλαί. Ἀπαιτοῦνται ἐν τούτοις μεγάλα προσπάθειαι καὶ πολλὰ θυσίαι διότι τὰ προβλήματα εἶναι πολλὰ καὶ μεγάλα. Βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς συμπεριφορᾶς ὄλων μας, Κράτους καὶ ἰδιωτῶν, πρέπει νὰ εἶναι ἡ αἰσιοδοξία, τὸ θάρρος, ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ ὑπομονή. Βεβαίως ἡ πλήρης καὶ εἰς σύντομον χρονικὸν διάστημα ἐπίλυσις τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων θὰ ἐξαρτηθῆ εἰς μέγα βαθμόν ἐκ τῆς εὐδοώσεως τῶν προσπαθειῶν πρὸς κατ' εὐχὴν ἐπίλυσιν τοῦ πολιτικοῦ θέματος.

Ἄλλα εἴτε ὁ ἀγὼν εἶναι βραχυχρόνιος εἴτε μακροχρόνιος, ἐν τῷ μεταξύ ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ πρέπει νὰ συνεχισθῆ καὶ ἡ οἰκονομία νὰ δραστηριοποιηθῆ μέχρι τοῦ μεγίστου δυνατοῦ βαθμοῦ. Καὶ ἐὰν καταστῆ δυνατὴ ἡ ἐπίτευξις μιᾶς δικαίας καὶ βιωσίμου λύσεως τοῦ πολιτικοῦ προβλήματος τότε εἰς μικρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα θὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὰ προηγούμενα βιοτικὰ ἐπίπεδα καὶ ἡ συνέχισις τῆς πορείας διὰ περαιτέρω οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἄνοδον. Τὰ προγραμματιζόμενα ἔργα ἀναπτύξεως ἀναμένονται νὰ συμβάλουν θετικῶς εἰς τὴν προσπάθειαν ἀναζωογονήσεως τῆς οἰκονομίας. Ἐν τούτοις παραδοσιακῶς πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Νήσου διεδραμάτιζε ὁ ἰδιωτικὸς τομεύς. Οἱ στόχοι τοῦ Ἐκτάκτου Σχεδίου θὰ πραγματοποιηθοῦν ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ὁ ἰδιωτικὸς τομεύς ἀνταποκριθῆ θετικῶς εἰς τὴν ἀναληφθεῖσαν πρωτοβουλίαν τοῦ δημοσίου τομέως.

